

แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

สารนิพนธ์
ของ
ณัฐวดี สภาพรต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
กันยายน 2553

แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

สารนิพนธ์
ของ
ณัฐวดี สภาพรต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
กันยายน 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

บทคัดย่อ
ของ
ณัฐวดี สภาพรต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
กันยายน 2553

ณัฐวดี สภาพรต. (2553). แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ.

สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธรเมตตะ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตไทย แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 5 บท ได้แก่ ครอบครัวไทย เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย วัดกับวิถีชีวิตไทย ความเชื่อของคนไทย ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบเรียนไปทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง ระดับชั้นเกรด 10 11 และ 12 จำนวน 15 คน โรงเรียนนานาชาติโนวา เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ผลการวิจัย พบว่า แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 87.38 / 89.47 สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

TEXTBOOK OF THAI LIFESTYLE FOR FOREIGN LEARNERS

AN ABSTRACT

BY

NUDTAVADEE SAPAPROT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Teaching Thai as a Foreign Language
at Srinakharinwirot University

September 2010

Nudtavadee Sapaprot. (2010). *Textbook of Thai Lifestyle for Foreign Learners*.

Master's Project. M.A. (Teaching Thai as a Foreign Language). Bangkok. Graduate School. Srinakarinwirot University. Advisor : Jintana Puttamata.

The purpose of the research was to write a textbook teaching Thai language and culture regarding Thai lifestyle for learners of Thai as a foreign language. The textbook was made to meet its quality requirements. In this regard, before the writing, documents and researches related to the subject matter regarding the topic, Thai culture, tradition, Thai lifestyle were studied. The book content included five chapters: Thai family, agriculture and Thai lifestyle, temples and Thai lifestyle, beliefs in Thai lifestyle, entertainment and Thai lifestyle in the past. Upon completion, the textbook was experimented with 15 students who studied Thai as a second language in advanced levels in grade 10th 11th and 12th at NIVA International School, Bangkok to see its effectiveness. The results showed that the textbook was effective at the significance level of 87.38/ 89.47 and proved to be useful as textbook for students.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
ของ ณัฐวดี สภาพรต ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทฺธเมตะ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทฺธเมตะ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)
วันที่.....เดือน กันยายน พ.ศ. 2553

ประกาศคุณประการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ และความกรุณาอย่างสูงยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธิเมตตะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้สารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในคุณูปการของท่านมาในโอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร สุขเกษม ในความเมตตาของท่านที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญ สละเวลาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ชี้แนะข้อบกพร่อง และยังอนุเคราะห์หนังสือของท่านให้อ่านเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านในการสร้างเครื่องมือฯ ให้มีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และอาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และชี้แนะข้อบกพร่อง ทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดและได้แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยครั้งนี้คงไม่สามารถลุล่วงได้ ถ้าไม่ได้รับความกรุณาจาก Mr. Nathan Anthony และ Dr. Roxy Pastello ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาตินิวา ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทดลองเก็บข้อมูลกับนักเรียน และ นางสาวนิรันทร์ วิไลรัตนกุล พี่สาวร่วมงานคนสำคัญที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับนักเรียนและช่วยทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่เป็นแรงใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยทุกด้านด้วยดี โดยเฉพาะ นายदनุพล อภิชาติสกุล ที่สละเวลาช่วยจัดรูปเล่ม และนายธิตี พละพิง ที่ช่วยวาดภาพประกอบและให้กำลังใจตลอดการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้น เกรด 10 11 และ 12 โรงเรียนนานาชาตินิวา ที่ใช้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลอันเป็นที่รักสูงยิ่ง คือ นายมณฑล สภาพรต นางฉัตรมณี สภาพรต และนางสาวนวลพรรณ สภาพรต ครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ที่ให้ชีวิตให้ความรู้ สนับสนุนทางการศึกษา และให้อิสระในความคิดและการตัดสินใจ ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ กำลังใจ กำลังสติปัญญาในการศึกษา คุณประโยชน์ประการใดที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนำมาเป็นเครื่องบูชาพระคุณของท่าน ที่ทำให้ “ลูก” ประสบความสำเร็จมาได้จนถึงทุกวันนี้

ณัฐวดี สภาพรต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียน แบบทดสอบและแผนการสอน.....	40
การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพแบบเรียน.....	43
การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	52
บรรณานุกรม.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	62
ภาคผนวก ก.....	63
ภาคผนวก ข.....	67
ภาคผนวก ค.....	107
ภาคผนวก ง.....	118
ภาคผนวก จ.....	123
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 224

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านเนื้อหา.....	41
2 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านรูปเล่ม.....	42
3 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ.....	42
4 ระยะเวลาในการทดลอง.....	43
5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จำแนกเป็นรายบุคคล.....	45
6 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ บทเรียนที่1-5.....	48
7 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท.....	49
8 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียน ชาวต่างประเทศ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศตาม เกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2=80/80$)	50

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนรู้ภาษาและเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีความสำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิต ความคิด ความรู้สึก และความเชื่อของเจ้าของภาษาทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ลดความขัดแย้ง ยอมรับความแตกต่างของกันและกัน ทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ (ภัทรพร หิรัญภัทร์. 2548: 82)

ภาษาไทยนอกจากเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันแล้ว ภาษาไทยยังเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ภาษาไทยยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และอุปนิสัยของคนไทยอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ภาษาต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์เป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปด้วยกัน ภาษาจึงเป็นเสมือนสะพานเชื่อมให้ชนต่างชาติต่างวัฒนธรรมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพราะวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก และถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง วัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์ต่อภาษาอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (เตือนตา ไมจันท์. 2529: 8) กล่าวได้ว่าชาวต่างประเทศที่เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยนอกจากจะต้องเรียนทักษะทางภาษาไทยที่จำเป็นต่อการสื่อสารภาษาแล้วยังต้องเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมของไทย และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาและเข้าใจวิถีชีวิตของคนไทย สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนไทยและสื่อสารกับคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศกำลังเป็นที่แพร่หลาย มีชาวต่างประเทศสนใจและต้องการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมากขึ้น แต่การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปัญหาขาดแคลนหลักสูตร ขาดแคลนผู้สอนหรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอน วิธีการวัดและการประเมินผล สื่อการเรียนการสอนและแบบเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อการสอนภาษาไทยเรื่องวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ยังไม่แพร่หลาย ทั้งที่สื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศควรสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังที่ โรเบิร์ต ลาโด (อัมพร พงษ์ธา. 2518: 15; อ้างอิงจาก Robert Lado. 1964. *Language Teaching a Scientific Approach*. ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า แบบเรียนยังต้องมีเนื้อหาทางวัฒนธรรม เพราะ ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา และเรียนภาษาได้ดีขึ้น ดังนั้นผู้เรียนควรเรียนรู้วัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย เพราะการเรียนรู้วัฒนธรรมทำให้เข้าใจวิถีชีวิต แนวคิด ความรู้สึกนึกคิด คติความเชื่อ ความประพฤติปฏิบัติที่ถ่ายทอดออกมาด้วยภาษาพูด ภาษาเขียน

ปัญหาที่สำคัญในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศประการหนึ่งคือ การเรียนการสอนเรื่องวัฒนธรรมไทยที่ยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากขาดแคลนสื่อการสอนและแบบเรียนเรื่องวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ แบบเรียนภาษาไทยที่สร้างขึ้นสำหรับชาวต่างประเทศโดยเฉพาะซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตไทยที่สามารถอธิบายลักษณะของวัฒนธรรมไทย ประเพณีต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย และแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการอธิบายเนื้อหา นั้นปรากฏอยู่น้อยมาก ทั้งที่แบบเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และมีประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพราะแบบเรียนเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสำหรับผู้สอน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และวิธีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยต้องรวบรวมเนื้อหาจากหนังสือหรือเอกสารหลายเล่มแล้วมาปรับรูปแบบและเนื้อหา หรือเลือกเฉพาะบทเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนชาวต่างประเทศมาใช้เป็นแบบเรียน ซึ่งบางบทเรียนอาจมีเนื้อหาที่ยากเกินความสามารถของนักเรียนและไม่สอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ ปัญหาการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ผู้วิจัยประสบอยู่ในขณะนี้ คือ ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีความสามารถทางภาษาไทยในระดับสูงควรได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตไทย ควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะ และควรมีแบบเรียนมาตรฐานที่สามารถอธิบายเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตไทยที่สอดคล้องกับคำศัพท์ที่จำเป็นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ดังที่สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธ์ (2549: 11) กล่าวว่า iva ชาวต่างประเทศเมื่อเรียนผ่านระดับต้นแล้ว ส่วนใหญ่มีความสนใจเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง แต่ในปัจจุบัน แบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตไทย ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ซึ่งทำให้ผู้สอนเสียเวลาในการเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่สนใจศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยต้องศึกษาด้วยตนเองจากบทความหรือเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาอาจมีความคลาดเคลื่อนและทำให้ผู้สนใจศึกษาเสียเวลาในการค้นหาข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สืบค้นพบว่า แบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถในระดับสูงที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับประเพณี วิถีชีวิตที่สอดคล้องกับคำศัพท์เกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมยังมีจำนวนไม่มาก ทั้งที่เป็นสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยด้านวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อให้ชาวต่างประเทศเข้าใจที่มาของวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

จากสภาพปัญหาและงานวิจัยที่ปรากฏดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการสอดแทรกวิถีชีวิตไทยในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ และเกิดความสนใจที่จะสร้างแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีความสามารถทางภาษาไทยในระดับสูง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะสามารถใช้เป็นแบบเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่เน้นด้านวิถีชีวิตคนไทย เพื่อใช้ในการอธิบายความรู้ด้านวิถีชีวิตคนไทยที่ปรากฏในภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศผู้ซึ่งสนใจศึกษาภาษาไทยอีกทั้งสามารถใช้เป็นสื่อการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ 80/80

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ได้แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนชาวต่างประเทศได้อย่างเกิดประสิทธิผล และเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนโรงเรียนนานาชาติเนีว (NIVA International School) เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ระดับชั้นเกรด 10 11 และ 12 ซึ่งมีทักษะทางภาษาไทยในระดับดี และเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูงตามหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาติเนีว จำนวน 15 คน การสุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มแบบเจาะจง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างใช้แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 45 นาที และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้ง 5 บท อีก 1 วัน รวมระยะเวลาทดลองทั้งหมด 22 วัน

เนื้อหาในแบบเรียน

เนื้อหาในแบบเรียนนี้กำหนดขึ้นจากมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม ในวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ของโรงเรียนนานาชาติ นีวา (NIVA International School) อันสอดคล้องกับมาตรฐานระดับความสามารถของนักเรียนต่างชาติ เรื่องภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ของสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังต่อไปนี้

สาระที่ 5 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ตท 5.1: ระดับความสามารถทางวัฒนธรรมไทย

1. นักเรียนเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของนักเรียน และนำความรู้ทางวัฒนธรรมไทยมาใช้อย่างเหมาะสม
2. นักเรียนอธิบายความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสังคม ศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาหลักของโรงเรียนเป็นสื่ออธิบาย และมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสม

จากมาตรฐานและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำมาสร้างเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความสามารถทางวัฒนธรรมไทยได้ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

1. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างน้อย 3 ประเพณี
2. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในขณะที่เข้าร่วมในประเพณีไทยได้อย่างน้อย 3 ประเพณี
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายวิถีชีวิตของคนไทยในการประกอบอาชีพได้
4. ผู้เรียนสามารถอธิบายวิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและเกษตรได้
5. ผู้เรียนสามารถอธิบายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาของคนไทยที่สอดคล้องกับธรรมชาติได้
6. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของคนไทยได้
7. ผู้เรียนสามารถอธิบายและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาได้
8. ผู้เรียนสามารถอธิบายสาเหตุและที่มาของความเชื่อในสังคมไทยได้
9. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างและเปรียบเทียบความเชื่อของตนกับความเชื่อของคนไทยได้

10. ผู้เรียนสามารถอธิบายภูมิปัญญาไทยที่แทรกอยู่ในความเชื่อของคนไทยได้

11. ผู้เรียนสามารถอธิบายและแสดงการละเล่นและมหรสพของไทยได้อย่างน้อย 2 ชนิด

จากจุดประสงค์การเรียนรู้ข้างต้นสามารถนำมาสร้างเป็นแบบเรียนโดยมีเนื้อหา ดังนี้

บทที่ 1 ครอบครัวไทย

เนื้อหา ลักษณะของครอบครัวไทย และการสร้างครอบครัว

บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

เนื้อหา การทำการเกษตร และน้ำกับวิถีชีวิตไทย

บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย

เนื้อหา ประเพณีการบวช และการทำบุญของคนไทย

บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย

เนื้อหา ความเชื่อเรื่องกรรม ความเชื่อในพิธีกรรม และความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

เนื้อหา การละเล่น และมหรสพสี่ภาค (ภาคกลาง เรื่องโขน ภาคเหนือ เรื่องกลองสะบัดชัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องโปงลาง ภาคใต้ เรื่องหนังตะลุง)

แบบเรียนที่เรียบเรียงขึ้นในแต่ละบทเรียนประกอบด้วย

1. บทอ่าน
2. วงศัพท์
3. ภาพประกอบ
4. แบบฝึกหัดและเฉลย
5. กิจกรรมเสนอแนะ

สมมติฐานในการวิจัย

แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพในระดับ 80/80

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตไทยซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาในแบบเรียนดังนี้

1.3.1 ครอบครัวไทย ได้แก่ ลักษณะของครอบครัวไทย ประเพณีการแต่งงาน

1.3.2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย ได้แก่ การทำการเกษตร

1.3.3 วัดกับวิถีชีวิตไทย ได้แก่ ประเพณีการบวช และประเพณีการทำบุญ

1.3.4 ความเชื่อของคนไทย ได้แก่ ความเชื่อเรื่องกรรม ความเชื่อในพิธีกรรม และความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

1.3.5 การละเล่น และมหรสพสืบทอด ได้แก่ ภาคกลาง เรื่องโขน ภาคเหนือ เรื่องกลองสะบัดชัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่องโปงลาง และ ภาคใต้ เรื่องหนังตะลุง

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตไทย

2. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง

3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียนนานาชาตินิวา (NIVA International School)

4. สร้างแบบเรียนภาษาไทยและแผนการสอนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จำนวน 5 บท ดังนี้

4.1 บทที่ 1 ครอบครัวไทย

4.2 บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

4.3 บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย

4.4 บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย

4.5 บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

5. เสนอแบบเรียนและแผนการสอนต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบรูปแบบ เนื้อหา และภาษาเพื่อพิจารณาปรับปรุง

6. นำแบบเรียนไปทดลองใช้กับผู้เรียนซึ่งเป็นนักเรียนนานาชาติของโรงเรียนนานาชาติเซนต์สตีเฟ่นส์ (St. Stephen's International School) กรุงเทพฯ ระดับชั้นเกรด 10 11 และ 12 ที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง จำนวน 3 คน โดยสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนำแบบเรียนไปปรับปรุงแก้ไข

7. ทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชาวต่างประเทศของโรงเรียนนานาชาตินิวา (NIVA International School) กรุงเทพฯ ระดับชั้นเกรด 10 11 และ 12 ที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง จำนวน 15 คน

7.1 ปฐมนิเทศและสร้างความคุ้นเคย 30 นาที

7.2 สอนตามแผนการสอน บทที่ 1 ครอบครัวไทย และทำแบบฝึกหัด 4 คาบเรียน

7.3 สอนตามแผนการสอนบทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย และทำแบบฝึกหัด

4 คาบเรียน

7.4 สอนตามแผนการสอนบทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย และทำแบบฝึกหัด 4 คาบเรียน

7.5 สอนตามแผนการสอนบทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย และทำแบบฝึกหัด 4 คาบ
เรียน

7.6 สอนตามแผนการสอนบทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต และทำแบบฝึกหัด
4 คาบเรียน

7.7 ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้ง 5 บท 60 นาที

8. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบ และหาประสิทธิภาพของ
แบบเรียน โดยใช้เกณฑ์สัมฤทธิ์ผลรายวัตถุประสงค์ 80/80

9. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตไทย
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตไทย
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตไทย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จึงได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน เพื่อนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการสร้างแบบเรียนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 ความหมายของแบบเรียน

พจนานุกรมภาษาอังกฤษใหม่ของเว็บสเตอร์ (New Webster's Dictionary of the English Language. 1984: 1017) ให้ความหมายของแบบเรียนไว้ว่า คือ หนังสือที่นักเรียนเป็นผู้ใช้เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงที่ได้มาตรฐานสำหรับสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และใช้เป็นคู่มือในการเรียนการสอน

ชอร์ส หลุยส์ (Shores, Louis. 1960: 54) กล่าวถึงแบบเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่ครูและนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน แบบเรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้เรียนรู้เรื่องเดียวกัน ทำให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ในทางเดียวกัน

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (นางลักษณ์ สนิตปผล. 2521: 20; อ้างอิงจาก ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. 2501. *คู่มือการสร้างประสิทธิภาพในการเรียน*. หน้า 32) กล่าวถึงความหมายของแบบเรียนไว้ในทำนองเดียวกันว่า แบบเรียนเป็นอุปกรณ์สำคัญ เป็นแหล่งปฐมในด้านความคิด การสอนวิชาต่าง ๆ มักต้องใช้แบบเรียนประกอบเสมอ

บันลือ พุกกะวัน (หทัย ดันหยง. 2528: 29; อ้างอิงจาก บันลือ พุกกะวัน. 2524. *หลักสูตรกับการบูรณาการทางการสอน*. หน้า 47) กล่าวว่าแบบเรียนเป็นหนังสือที่กระทรวงประกาศบังคับใช้โดยกำหนดว่า ผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ จำต้องมีเพื่อจะได้ใช้ฝึกอ่านเป็นพื้นฐานของวิชานั้น ๆ ตามที่เนื้อหาของหลักสูตรได้

กำหนดไว้ให้ ทั้งนี้ให้นับรวมทั้งหนังสือแบบสอนอ่านประจำวิชาต่าง ๆ เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและอื่น ๆ ด้วย

สุณีย์ อุตศาสตร์ (2526: บทนำ) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการเรียกชื่อแบบเรียนว่า แต่เดิมเคยเรียกหนังสือ “แบบเรียน” ต่อมาได้กำหนดให้เรียกใหม่ว่า “หนังสือเรียน” หมายถึงหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุด หนังสือเรียนอาจเรียกต่าง ๆ กัน เช่น แบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสืออ่านประกอบ ดังนั้น “แบบเรียน” หรือหนังสือเรียนมีความหมายเดียวกัน

จินตนา ไบกาชุยี (ม.ป.ป.: 15) กล่าวถึงหนังสือเรียนว่า เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร อาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุดก็ได้

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายของแบบเรียนซึ่งแปลจากคำว่า “textbook” ในภาษาอังกฤษดังนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (หทัย ตันหยง. 2528: 27; อ้างอิงจาก บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2523. *ภาษาไทย – วิชาที่ถูกลืม*. หน้า 5) กล่าวถึงหนังสือชนิดที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “textbook” ซึ่งมีความหมายว่า เป็นหนังสือที่ครูอาจารย์ใช้สอนในระดับหนึ่งของระบบการศึกษา หนังสือชนิดนี้ถือว่าเป็นหลักในการสอนวิชานั้นๆ และในการเขียนหนังสือชนิดนี้ ผู้เขียนจะต้องวางขั้นตอนเรียบเรียงสำนวนภาษา ใส่ภาพประกอบ เพื่อสะดวกแก่การเรียนการสอน

ลี เจ คอนแบช (หทัย ตันหยง. 2528: 26; อ้างอิงจาก Lee J. Cronbach. 1985. *Aptitudes and Instructional Methods: a Handbook for Research on Instructions*. pp. 3, 96) กล่าวถึงแบบเรียน (textbook) ซึ่งสรุปได้ว่า แบบเรียนเป็นประเภทหนึ่งของคู่มือการเรียนการสอน ในบรรดาคู่มือการเรียนการสอน (texts) อีกหลายประเภท แต่แบบเรียนจะเป็นประเภทที่มีบทบาทอยู่ในระบบโรงเรียนมาตั้งแต่เดิม ก่อนที่คู่มือประเภทเช่น อุปกรณ์โสตทัศน แบบเรียนโปรแกรม วัสดุคู่มือการเรียนการสอน และอื่น ๆ จะเกิดขึ้นอย่างในปัจจุบัน

โรเบิร์ต เบียเยดท์ ผู้ร่วมงานของลี เจ คอนแบช (หทัย ตันหยง. 2528: 26; อ้างอิงจาก Lee J. Cronbach. 1985. *Aptitudes and Instructional Methods: a Handbook for Research on Instructions*. pp. 3, 96) กล่าวถึงหนังสือเรียน “textbook” ว่า หนังสือเรียนโดยพื้นฐานทั่วไปก็มีลักษณะเช่นเดียวกับหนังสือประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด สานต่อวัฒนธรรม ความรู้ต่าง ๆ ให้สืบเนื่องกันโดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่โดยลักษณะทางบทบาทหน้าที่ของหนังสือเรียนนั้นก็คือ การสนองความมุ่งหมายทางวิทยาการระดับสูง อย่างมีระบบแบบแผน ทั้งในเชิงวิเคราะห์และวิจัย

บาร์บารา โนเลน และ ดีเลีย โกเอทซ์ (หทัย ดันหยง. 2528: 27; อ้างอิงจาก Barbara Nolen; & Delia Goetz. 1959. *Writers' Handbook for the Development of Educational Materials*. pp. 3-4) กล่าวว่า "textbook" เป็นชื่อเรียกหนังสือที่ใช้ในวิชาเรียน ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชานั้น ๆ เมื่อก่อนหนังสือประเภทนี้เรียกว่า "school book" ซึ่งใช้สำหรับผู้เรียนคนละเล่ม ประกอบด้วยวิชา อ่าน เลข ภูมิศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับเรียน แต่ละวันที่เปิดเรียน ครูจะกำหนดจำนวนหน้าให้นักเรียนอ่านแล้วตอบคำถามท้ายบท นักเรียนต้องจดจำคำตอบให้ได้เมื่อครูถาม เมื่ออ่านจบเล่มแล้ว นักเรียนจะย้อนกลับไปทบทวนแบบฝึกหัดตั้งแต่บทแรกอีกครั้งหนึ่ง การกระทำเช่นนี้เรียกว่า วิธีไล่หนังสือ การสอนหนังสือแบบจบเล่มดังกล่าวสมัยก่อนถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ในปัจจุบัน หนังสือเรียนถือว่าเป็นอุปกรณ์พื้นฐานทั้งการเรียนของเด็กและการสอนของครู หนังสือเรียนจะตั้งจุดประสงค์ทั้งการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นเครื่องชี้แนวทางการเรียนไปสู่เป้าหมาย

คาเตอร์ วี กูด (หทัย ดันหยง. 2528: 28; อ้างอิงจาก Cater V. Good. 1959. *Instruction to Educational Research*. pp. 567- 568) ให้นิยามคำว่า "textbook" หมายถึง

1. คู่มือที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน
2. หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรายวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ โดยมี

จุดมุ่งหมายที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอนแต่ละระดับการศึกษา และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าในวิชานั้น

จากนิยามความหมายของแบบเรียนข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า แบบเรียนอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันทั้งนี้หมายรวมถึงคำแปลจากคำว่า "textbook" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึงสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการจัดเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

1.1.2 ความสำคัญของแบบเรียน

ชอร์ส หลุยส์ (Shores, Louis. 1960: 50) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาวิชา แนะนำกิจกรรม และวัสดุประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ช่วยสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกทักษะในการอ่าน ทั้งยังเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้ร่วมเรียนเรื่องเดียวกัน และเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ในแนวเดียวกัน

ประทีป จรัสรุ่งรวิธร (2514: 4) แสดงความคิดเห็นเรื่องความสำคัญของแบบเรียนว่า เป็นอุปกรณ์การสอนสำคัญชนิดหนึ่งที่รวบรวมเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของการเรียน ช่วยแนะนำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์การสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นและฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล สรุปความจริงที่ค้นคว้า และเข้าใจว่าส่วนใดของแบบเรียนเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้แต่ง ส่วนใดเป็นความจริง ช่วยสื่อความหมายให้ครูและนักเรียนเข้าใจเนื้อหาเรื่องเดียวกันได้ตรงกัน

สฤณี อัตศาสตร์ (2526: บทคัดย่อ) กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนไว้ว่า เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาที่มีอยู่ในแบบเรียนจึงต้องมีความหมายทั้งสิ้น เพราะจะทำให้เห็นแนวความรู้ วิธีการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม และแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้สอน แบบเรียนมีอิทธิพลสำหรับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าแบบเรียนเป็นหัวใจของการเรียนการสอน

จากทัศนะของนักการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของแบบเรียน สรุปได้ว่าแบบเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอน

1.1.3 การสร้างแบบเรียน

ในการสร้างแบบเรียน ผู้สร้างแบบเรียนจะต้องวางแผนการเขียนก่อนลงมือสร้างแบบเรียนเป็นรูปเล่ม เพื่อให้ผู้สร้างแบบเรียนเตรียมข้อมูลหรือเตรียมตัวแก้ปัญหาล่วงหน้า นอกจากนี้ ในการเตรียมตัวเพื่อสร้างแบบเรียนนั้น ผู้สร้างแบบเรียนควรมีความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ด้านการศึกษา ความรู้ด้านการผลิตและพิมพ์หนังสือ รวมทั้งความรู้ด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเอื้อประโยชน์ในการผลิตหนังสือแบบเรียน ดังที่หทัย ตันหยง (2528: 87-90) กล่าวไว้สรุปได้เป็นหัวข้อดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับ ผู้สร้างแบบเรียนควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตร การจัดบทเรียน ระยะเวลาในการศึกษา การจัดตารางสอนและคาบเวลาเรียน
2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการศึกษา
3. การใช้ทรัพยากรด้านสหวิทยาการและสหองค์การ ผู้สร้างแบบเรียนควรจัดทำแบบเรียนในรูปแบบบูรณาการ คือนำวิทยาการด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเข้ามาร่วมเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เพื่อช่วยแก้ปัญหาหรืออธิบายขยายเนื้อหาของหนังสือเรียนให้กระจ่างชัด
4. การค้นคว้าจากตำราและเอกสารอ้างอิง ผู้สร้างหนังสือเรียนควรค้นคว้าข้อมูลความรู้อ้างอิงจากตำราหลายเล่ม และต้องมีรายการเสนอแหล่งวิชา และหนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือไม่ก็ประยุกต์ความรู้ในตำราเหล่านั้นมาบรรจุไว้ด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์
5. การอ้างอิงแหล่งวิชาการและบุคลากรที่ปรึกษา ผู้สร้างแบบเรียนควรศึกษาข้อมูลจากแหล่งวิชาการและบุคลากรผู้ชำนาญในสาขาต่างๆ เพราะจะทำให้การเขียนหนังสืออ่าน มีข้อมูลหลักฐานชัดเจน น่าเชื่อถือ
6. ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ เนื่องจากภาษาเป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเรียน ดังนั้นนักเขียนหนังสือเรียนต้องมีทักษะในการใช้ภาษาเป็นอย่างดีและสามารถใช้ภาษาสำหรับหนังสือเรียนได้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน
7. ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้สร้างแบบเรียนต้อง

ศึกษาข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ และรู้จักเลือกช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการเขียนหนังสือเรียนออกมาใช้ โดยคาดหวังว่าหนังสือเรียนที่ผลิตออกมานั้นสามารถใช้ได้ในระยะเวลาหนึ่งซึ่งไม่ทำให้ข้อมูลล้าสมัยมากนัก ข้อมูลที่ล้าสมัยบางส่วนอาจแก้ไขในการพิมพ์ครั้งต่อไปโดยไม่กระทบกระเทือนโครงสร้างของหนังสือ

8. ความรู้ในการผลิตและการพิมพ์หนังสือ การที่นักเขียนหนังสือเรียนมีความรู้ด้านการพิมพ์จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงถ่ายทอดเจตนารมณ์ของการสร้างหนังสือเรียนที่ดี การที่นักเขียนมีความรู้ด้านบรรณาธิการ การเลือกอักษรพิมพ์ การจัดหน้า การออกแบบ และการวางรูปแบบหนังสือ การจัดภาพ รวมทั้งลักษณะของระบบพิมพ์ การส่งเสริมการจัดจำหน่ายและอื่นๆ ย่อมจะช่วยให้หนังสือเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

9. ความรู้ด้านกฎหมาย หนังสือเรียนเป็นสิ่งพิมพ์ที่จะต้องผลิตขึ้นภายใต้การควบคุมของกฎหมายการพิมพ์ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับของทางราชการ หนังสือเรียนเป็นผลงานที่เกิดลิขสิทธิ์ทางวรรณกรรมและประดิษฐ์กรรม แต่ในเวลาเดียวกัน การเขียนหนังสือเรียนก็อาจมีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเขียนหนังสือเรียนต้องมีความรู้ด้านกฎหมาย

นอกจากนี้ ผู้สร้างแบบเรียนควรจัดเรียงความคิดอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องตามลำดับ ซึ่งช่วยให้เนื้อหาในแบบเรียนเป็นระบบและไม่ซับซ้อน ดังที่ททัย ดันหยง (2528: 108-122) กล่าวไว้ สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบเรียนว่าเป็นแบบเรียนประเภทใด มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแบบเรียนรายวิชาใด ผู้เรียนมีการศึกษาระดับใด สำหรับผู้เรียนประเภทใด ผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยใด และผู้เรียนมีสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร

ขั้นที่ 2 การกำหนดกฎเกณฑ์เบื้องต้นในการวางโครงสร้างต้นฉบับ ซึ่งต้องคำนึงถึงระดับวัยของผู้เรียน ระดับของหลักสูตร ประเภทของแบบเรียนและรูปเล่ม

ขั้นที่ 3 การกำหนดโครงร่างของแบบเรียน ผู้สร้างแบบเรียนจะต้องออกแบบโครงร่างคร่าวๆของแบบเรียนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน วิธีการจัดการเรียนการสอน และครอบคลุมเนื้อหาที่วางไว้ทั้งหมด ซึ่งรูปแบบโครงร่างของแบบเรียนมีลักษณะดังนี้

1. โครงร่างส่วนหน้า (Leading Part) ประกอบด้วยชื่อของหนังสือเรียน การกำหนดมโนทัศน์ หลักการ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2. โครงร่างในส่วนเนื้อหา (Mastery Contents) ประกอบด้วยปริมาณเนื้อหา ซึ่งแบ่งเป็นบท ตอน โดยลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนรู้ พร้อมทั้งแจกแจงรายละเอียดด้านเนื้อหา

3. โครงร่างในส่วนประกอบของเนื้อหา (Content Supplements) ประกอบด้วยภาพประกอบ ตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจน

4. โครงร่างในส่วนการเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ (Skill and

Experience) ประกอบด้วยกิจกรรมประกอบเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ การเสนอแนะแหล่ง วิชาและประสบการณ์ใหม่

5. โครงร่างในส่วนการประเมินและการส่งผลย้อนกลับ (Evaluation and Feedback) ประกอบด้วย รายการประเมินผลการเรียนรู้เนื้อหาของผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องในการใช้หนังสือ

6. โครงร่างในส่วนหลัง (Ending Part) ประกอบด้วยภาคผนวก อภิธานศัพท์ ดรรชนีและนามานุกรม

ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีการและรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาของ แบบเรียนในแต่ละบท โดยนำมาเรียบเรียงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ซึ่งมีวิธีการนำเสนอ เนื้อหาดังนี้

1. การนำเสนอในรูปแบบลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง (Consequent Approach) โดยเริ่มนำเสนอเนื้อหาที่ผู้เรียนเข้าใจง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น

2. การนำเสนอในรูปแบบเนื้อหาอุปนัย-นินัย (Inductive and Deductive Approach) แบบเรียนที่นำเสนอเนื้อหาแบบอุปนัย-นินัย จะนำเสนอตัวอย่าง ประสบการณ์อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อนำไปสู่การสรุปหลักเกณฑ์ทั่วไป ส่วนการนำเสนอเนื้อหาแบบ นินัยเป็นการนำเสนอตัวอย่างประสบการณ์ทั่วไปนำไปสู่การสรุปที่เป็นกฎเกณฑ์ที่แท้จริงโดย เฉพาะเจาะจง

3. การนำเสนอแบบสืบสวนค้นพบ (Inquiry-Discovery Approach) เป็น การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการจัดกิจกรรม จูงใจ ทำทนาย ให้ผู้เรียนสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล หา คำตอบมาอธิบายข้อมูล

4. การนำเสนอในรูปแบบหน่วยงาน (Unit Approach) โดยจัดเนื้อหา หนังสือให้เป็นหน่วยงาน ในเนื้อหาวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ จะถูกวิเคราะห์ห้านออกมาเป็น หน่วย เมื่อรวมเนื้อหาของหน่วยทั้งหมดจะครอบคลุมลักษณะวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด

5. การนำเสนอในรูปแบบของโครงการ (Project Approach) คล้ายกับ การนำเสนอในรูปแบบของหน่วยงาน แต่จะเน้นการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นโครงการ เพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์ตามสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

6. การนำเสนอในรูปแบบโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Approach) ถือว่าเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็น สื่อการเรียนรู้รายบุคคล ผู้ใช้แบบเรียนสามารถประเมินความรู้ของตนเองได้

7. การนำเสนอในรูปแบบบันเทิงสารคดี (Fiction and Non-Fiction Approach) แบบเรียนแบบนี้จะเร้าใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ อยากอ่านและเกิดการตอบสนองได้ดี

8. การนำเสนอในรูปแบบปลายเปิด (Open Ended Approach) เป็นการ ตั้งประเด็นที่ได้ในเนื้อหาให้ผู้เรียนตอบคำถาม สนทนา เล่าเรื่องตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งสามารถ ใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทุกลักษณะวิชา

ขั้นที่ 5 การวางเค้าโครง (Plot) ต้นฉบับ โดยการออกแบบวางเค้าโครง เพื่อสร้างต้นฉบับเบื้องต้นและต้นฉบับสุดท้ายก่อนนำสู่การพิมพ์ ในการวางเค้าโครงต้นฉบับแบบเรียนประกอบด้วย

1. ชื่อหนังสือเรียน
2. คำแนะนำในการใช้หนังสือเรียน
3. เนื้อหา ได้แก่ บทที่ ภาพประกอบ การจัดหน้าหนังสือ บทสรุปเนื้อหา

และปัญหาท้ายบท

4. รายการกิจกรรมเสนอแนะ
5. แบบฝึกหัด
6. อภิธานศัพท์และดรชนี

ขั้นที่ 6 การประเมินต้นฉบับ

ขั้นที่ 7 การนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

จากลำดับขั้นตอนการสร้างแบบเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า การสร้างแบบเรียนควรมีการวางแผนความคิดอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นขั้นตอนซึ่งผู้สร้างแบบเรียนควรคำนึงถึง อันได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบเรียน การกำหนดกฎเกณฑ์เบื้องต้นในการวางโครงสร้างต้นฉบับ การกำหนดโครงร่างรูปแบบ และวิธีการนำเสนอแบบเรียน การวางเค้าโครงต้นฉบับ การประเมินต้นฉบับและการนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

จากทฤษฎีการสร้างแบบเรียนที่ได้ศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวคิดทฤษฎีในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศซึ่ง สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ (2549: 111-135) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและวิธีการสร้างแบบเรียนสำหรับชาวต่างประเทศ สรุปได้ว่า การสร้างแบบเรียนสำหรับชาวต่างประเทศ ผู้สร้างแบบเรียนควรคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียน จำนวนผู้เรียน ระยะเวลาในการเรียน หลักสูตร สื่อการสอน กลวิธีการสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย แบบเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างประเทศต้องมีบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างเป็นระบบ น่าสนใจ จำง่าย สนุก สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน มีความยาวเหมาะสม มีคำศัพท์ไม่มากเกินไปและมีคำศัพท์ใหม่ที่ไม่ควรเกินคาบละ 10 คำ มีแบบฝึกหัดมาก รูปประโยคสั้นและสื่อความหมาย สามารถนำมาใช้ได้ทันที นอกจากนี้ ผู้เรียนยังต้องสามารถฝึกทักษะการฟังและพูดได้ในเวลาเดียวกันและต้องให้ผู้เรียนฝึกทักษะการฟังพูดได้ทันที เมื่อผู้เรียนมีความชำนาญในทักษะการฟังพูดแล้ว จึงเริ่มให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่านและการเขียน การเริ่มต้นบทเรียน ควรเริ่มด้วยการเรียนรู้โครงสร้างประโยคสั้น ๆ และง่ายก่อนนำไปสู่โครงสร้างประโยคที่มีความยาวและซับซ้อนมากขึ้น การจัดเรียงเนื้อหาควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และเข้าใจภาษาได้ง่ายขึ้น แบบเรียนที่ดีควรมีกิจกรรมที่หลากหลายที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544: 129) กล่าวว่า การมี

กิจกรรมที่น่าสนใจเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ซึ่งนับเป็นความสำเร็จในการสร้างแบบเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างแบบเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจ มีระบบนำเสนอเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างประโยคที่น่าสนใจควรสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนและในชีวิตประจำวันได้ทันที ควรมีคำศัพท์ใหม่คาบละไม่เกิน 10 คำ ควรให้ผู้เรียนฝึกทักษะการฟังพูดให้ชัดเจนก่อนจึงนำไปสู่ทักษะการอ่านเขียน ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาทางการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยพิณทิพย์ ทวยเจริญ (2537: 88-89) กล่าวสรุปว่า อิทธิพลทางด้านภาษามีปัญหาและความยากลำบากต่อผู้เรียนในเรื่องระดับระบบเสียง ระดับไวยากรณ์ ระดับความหมาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรม แบบเรียนควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสนใจสร้างแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ ขนาดของตัวอักษรก็เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจ ทำให้เกิดความสนใจในการเรียน จึงควรพิมพ์ตัวอักษรโตกว่าปกติเพื่อให้ผู้เรียนอ่านง่าย (สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. 2549: 168)

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน

ดุชนี ยนต์เจริญ (2514: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะและคุณภาพของแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 50 คน และนักเรียน 450 คน จากโรงเรียนมัธยมประเภทรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์พบว่า ลักษณะเนื้อหาแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองที่นิยมกันมาก คือ มีภาพประกอบการเรียน มีเนื้อหาอธิบายได้ชัดเจน เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีกิจกรรมเสนอแนะท้ายบทและมีบรรณานุกรมเพื่อค้นคว้า รวมทั้งต้องใช้กระดาษที่มีคุณภาพดี ส่วนคุณภาพของแบบเรียนในปัจจุบันโดยทั่วไป ดีในด้านเนื้อหา และการเรียงลำดับเรื่อง ควรปรับปรุงในด้านคุณภาพของกระดาษ เพิ่มภาพประกอบ แก้วไขคำผิด และเย็บเล่มให้รัดกุม

อัมพร พงษ์ธา (2518: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ โดยวิเคราะห์แบบเรียนชุด AUA Language Center Thai Course พบว่าแบบเรียนมีการเรียงลำดับเป็นศัพท์ ไวยากรณ์ และเสียงตามลำดับ มีการฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับชาวต่างประเทศ เช่น พยัญชนะเสียงหยุด อิมะ ฐนิตและสิถิล เน้นการสอนศัพท์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อม สอนภาษาในระดับภาษาพูดระหว่างคนคุ้นเคยกัน และสอนแบบสร้างสำหรับการพูดมากกว่าการเขียน แต่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยในแบบเรียนน้อยมากจนไม่สามารถแสดงให้เห็นลักษณะวัฒนธรรมไทยได้

สุกัญญา โชติภพนิช (2519: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แบบเรียนวิชาวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แบบเรียนวรรณคดีไทยเล่ม 3 มีทั้งข้อดีและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ คุณภาพในการจัดทำแบบเรียน ด้านการพิมพ์ การจัดทำรูปเล่มภาพประกอบ และควรเพิ่มเติมเนื้อหาแบบเรียนให้มากขึ้น เรื่องที่น่าสนใจควรตัดออก เรื่องที่เห็นว่าเหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนให้คงไว้ คำอธิบายศัพท์ควรเพิ่มเติม

ส่วนกิจกรรมในแต่ละบทควรจัดให้มากขึ้น และจัดหลาย ๆ ประเภท เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

วิภาศรี จ้อยสูงเนิน (2537: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ผู้วิจัยจัดทำแบบฝึกการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย โดยการแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีความถูกต้องในการออกเสียงวรรณยุกต์สูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีความก้าวหน้าในการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้วิธีการออกเสียงซ้ำ ๆ ตามครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณี สมณา (2540: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชาวเขา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแม่ต๋นวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นิตยา วิจารณ์ันท์ (2551: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผู้วิจัยสร้างแบบเรียนการสอนภาษาไทย ประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 6 บท พบว่า ภายหลังจากผู้เรียนได้เรียนภาษาไทยเบื้องต้นแล้ว ประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ 84.70/84.80 และผู้เรียนด้วยแบบเรียนดังกล่าวมีความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กฤษณา สุภาพักตร์ (2551: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชาวต่างชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนานาชาติไทย-จีน พบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงควบกล้ำของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังการใช้แบบฝึกดีกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

2.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต

เสรีयरโกเศศ (2501: 30) กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า เป็นวิถีดำเนินชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่งซึ่งอยู่รวมกันในที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ และเพ่งเล็งถึงความเป็นอยู่ของคนใน ส่วนรวม ไม่เฉพาะเอกชนหรือคน ๆ เดียว สิ่งต่าง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่มนุษย์เป็นผู้ปรุงแต่งสร้างขึ้น หรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ของความเป็นอยู่ของคนใน ส่วนรวม ไม่ได้มุ่งเฉพาะตัวคนเดียวก็เป็นวัฒนธรรม

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 (เซว่ง จันทรเขตต์. 2528: 105; อ้างอิงจาก พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485. ม.ป.ป. ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของจิตใจ และได้จากศาสนา
 2. เนติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามีความสำคัญพอ ๆ กับกฎหมาย
 3. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ที่เกี่ยวกับเรื่องการกินดีอยู่ดี เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน ฯลฯ
 4. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง คุณธรรมต่างๆ ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รวมถึงระเบียบมารยาทที่ติดต่อกับสังคมทุกชนิดด้วย
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปาฐกถาเรื่องภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) วันที่ 12 กันยายน 2543 ทรงอธิบายความหมายของคำว่า วิถีชีวิต ซึ่งอ้างในศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (2544: 10-11) สรุปความได้ว่า วิถีชีวิตหมายถึงความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น การรับประทานอาหาร การสร้างบ้านเรือน การรักษาอาการเจ็บป่วย การประกอบอาชีพ การศึกษา ความบันเทิงในวิถีชีวิต และความเชื่อต่างๆ ล้วนเป็นวิถีชีวิตทั้งสิ้น

ดังนั้น วิถีชีวิตไทย หรือ วิถีไทย จึงหมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทย ตั้งแต่เกิดจนตาย วิถีไทย จึงเป็นแหล่งรวมความรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทย การประเพณี ปฏิบัติ การศึกษาอบรม และการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตไทยในแบบเรียน

วิถีชีวิตของคนไทยและประเพณีไทยที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตนั้นมีอยู่หลายเรื่อง แต่เรื่องที่สำคัญและควรนำมาสร้างเป็นเนื้อหาสำหรับสร้างบทเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้แก่ เรื่องครอบครัวไทย การประกอบอาชีพของคนไทย ความผูกพันระหว่างพระพุทธศาสนากับคนไทย คติความเชื่อ และความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

2.1.2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวไทย

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 22 (2548: 204-213) กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวไทยไว้โดยสรุปได้ดังนี้

ครอบครัวและเครือญาติ หมายถึงระบบของเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกันโดยทางสายเลือด หรือการแต่งงาน การจะนับว่าใครเป็นญาติของเราบ้างนั้นขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ในแต่ละวัฒนธรรม เนื่องจากระบบครอบครัวและเครือญาติเป็นระบบความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่สุดในสังคมและมีความสำคัญมากในการเข้าใจสังคมไทย การกล่าวถึงลักษณะของ

ครอบครัวไทยในที่นี้จึงจะเน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคมไทย โดยเฉพาะในระดับสังคมหมู่บ้านในชนบทไทย ซึ่งครอบครัวและเครือญาติมีบทบาทอย่างมากในวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้าน

กฎเกณฑ์ในการตั้งบ้านเรือนในสังคมไทยโดยทั่วไปทุกภาค นิยมให้หนุ่มสาวที่เพิ่งแต่งงานใหม่อาศัยในบ้านบิดามารดาของฝ่ายหญิง โดยมีแบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติกันในอดีตคือหนุ่มสาวจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่ของฝ่ายหญิงสักระยะหนึ่ง โดยฝ่ายชายจะช่วยพ่อตาทำนา ถือเป็น การให้แรงงานแก่ฝ่ายเจ้าสาว ซึ่งมีลักษณะคล้ายสินสอดที่มอบให้พ่อแม่เจ้าสาว แต่เป็นการให้จากฝ่ายชายไปสู่ฝ่ายหญิงในรูปของแรงงาน ซึ่งเป็นทางหนึ่งเพื่อตอบแทนบรรพบุรุษของฝ่ายหญิงที่ให้ความคุ้มครองดูแลมาจนเติบโต ต่อเมื่อลูกสาวคนที่สองแต่งงานและพาสามีเข้ามาอยู่ในบ้านลูกสาวคนโตและลูกเขยคนโตจะย้ายออกไป ซึ่งอาจจะ "ออกเรือน" ไปสร้างบ้านใหม่อีกหลังต่างหากแต่อยู่ในบริเวณเดียวกันกับบ้านพ่อแม่ฝ่ายหญิงหรืออาจจะเปลี่ยนไปอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านของพ่อแม่ฝ่ายชายหรืออาจจะไปตั้งบ้านเรือนอยู่ใหม่ต่างหากเดี่ยว ๆ ในหมู่บ้านเดิม หรือที่อื่น เมื่อลูกสาวคนที่สามแต่งงาน ลูกสาวคนที่สองและเขยคนที่สองก็จะทำเช่นเดียวกัน ตามธรรมเนียมไทยเมื่อลูกสาวคนเล็กแต่งงานและพาเขยเล็กเข้ามาอยู่ในบ้าน ลูกสาวคนเล็กมีหน้าที่ดูแลพ่อแม่ในยามแก่เฒ่า และจะอยู่กับพ่อแม่จนพ่อแม่เสียชีวิตและบ้านก็จะตกเป็นของลูกสาวคนเล็กและสามี

สืบเนื่องจากกฎเกณฑ์คนไทยที่นิยมตั้งบ้านเรือนก่อนมาทางครอบครัวของฝ่ายหญิง และฝ่ายชายนิยมแต่งออกไปอยู่ที่อื่น ซึ่งถ้าที่ใดนิยมแต่งงานกับคนนอกหมู่บ้าน จะมีผลให้หมู่บ้านหนึ่ง ๆ เป็นที่รวมของครอบครัวและเครือญาติของฝ่ายหญิง เด็กที่เติบโตมาจะใกล้ชิดสนิทสนมกับยายมากกว่าย่า และสนิทกับน้าซึ่งเป็นน้องของแม่มากกว่าอาซึ่งเป็นน้องของพ่อ จึงเป็นลักษณะของเครือญาติที่เน้นมาทางมารดา ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จึงมักจะพบลักษณะการตั้งบ้านเรือนที่มีบ้านที่ประกอบด้วยพ่อตา แม่ยาย ลูกสาวคนเล็กและลูกเขยคนเล็กและหลาน ในบริเวณเดียวกัน อาจจะมีบ้านของลูกสาวคนโตและลูกสาวคนรอง ทำให้กลุ่มของบ้านมีลักษณะการรวมกันโดยมีฝ่ายหญิงเป็นหลัก เพราะฉะนั้นหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านก็จะประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ของบ้านที่เป็นครอบครัวเครือญาติกัน

กลุ่มครอบครัวเครือญาติ ที่มักประกอบด้วยครอบครัวของพี่สาวน้องสาวอย่างน้อย 2-4 ครอบครัวนั้น มักจะมีบทบาทช่วยเหลือพึ่งพากันในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ในอดีตก่อนที่ประเทศไทยจะเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมเพื่อขายหรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า การ "เอาแรง" ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงแรงงานในการดำเนินาเกี่ยวข้าว มักกระทำกันระหว่างครอบครัวของพี่น้อง กลุ่มครอบครัวเครือญาติ จึงถือว่าเป็นแหล่งแรงงานที่ให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน นอกจากการช่วยเหลือกันในการทำนาแล้ว ยังมีการช่วยเหลือกันในกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ อีก เช่น ถ้าพี่น้องคนใดจะปลูกบ้านใหม่ก็มีการเอาแรงไปช่วยกันปลูกบ้านให้ หรือถ้าบ้านใดมีงาน ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ สมาชิกในกลุ่มเครือญาติเดียวกันก็จะมาช่วยกัน ซึ่งอาจรวมตั้งแต่ช่วยทำอาหาร ช่วยจัดงาน ช่วยรับแขก ในยามทุกข์ยาก กลุ่มครอบครัวเครือญาติสนิทนี้ ก็จะเป็นแหล่งที่พึ่งพาช่วยเหลือทางการเงินกันด้วย จึงนับว่ากลุ่มครอบครัวเครือญาติเป็นกลุ่มคนที่

เป็นหลักประกันสังคมที่สำคัญในวิถีชีวิตของชาวบ้านไทยโดยเฉพาะในอดีต

เนื่องจากความผูกพันของคนในสังคมไทย จึงทำให้มีคำสรรพนามใช้เรียกญาติขึ้น คำเรียกญาติเป็นคำที่แต่ละสังคมวัฒนธรรมกำหนดขึ้นมาแล้วใช้เรียกผู้ที่มีความสัมพันธ์กันโดยทางสายเลือด และการแต่งงาน ในแต่ละวัฒนธรรมก็มีระบบของคำเรียกญาติต่างกันไปซึ่งจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระบบครอบครัวและเครือญาติในสังคมนั้น ๆ คำเรียกญาติเป็นคำที่บอกลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล การใช้คำเรียกญาติเพื่อเรียกคนที่ไม่ได้เป็นญาติจึงเป็นการเจตนาสร้างความสัมพันธ์ให้ผู้ฟังรู้สึกถึงภาระหน้าที่บางประการที่พึงมีต่อผู้พูดหรือที่พึงมีซึ่งกันและกัน การเรียกคนอื่นที่ไม่ใช่ญาติว่าเป็นญาติเป็นเรื่องปกติในสังคมไทย เพื่อต้องการสร้างความสนิทสนมและเพื่อลดช่องว่างและความห่างเหินกับบุคคลที่เรากำลังพูดด้วย นอกจากนี้ ความเป็นญาติยังแสดงถึงความรัก ความไวใจและไม่เอาเปรียบ จึงพบว่าในสังคมไทยนิยมใช้คำเรียกญาติกับคนรู้จัก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน เพื่อนของพี่ เพื่อนรุ่นพี่ซึ่งเป็นการบอกลักษณะความสัมพันธ์ว่ามีความใกล้ชิดไวใจกันได้ ไหว้วานให้ช่วยเหลือกันได้ ซึ่งเราอาจเรียกคนที่ไม่ใช่ญาติในรุ่นราวคราวเดียวกับเราว่า พี่ หรือ น้อง และเรียกคนที่รุ่นราวคราวเดียวกับพ่อแม่เราว่า ลุง ป้า หรือน้า ในกรณีที่เป็นคนแก่มาก ๆ เราอาจเรียกว่า ตา หรือ ยาย

ประเพณีการแต่งงานเป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวของมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นสังคม ผู้ที่จะอยู่รวมเป็นครอบครัวกันได้คือชายหรือหญิงที่เป็นสามีภรรยากันโดยเข้าพิธีแต่งงานตามจารีตประเพณี

ประเพณีไทยแต่เดิม การแต่งงานต้องมีปลูกเรือนหอเพื่อจะได้ประกอบพิธีแต่งงานและทำพิธีขึ้นบ้านใหม่ควบกันไป เมื่อเสร็จแล้วก็ใช้เป็นเรือนที่อยู่ของคู่แต่งงานต่อไป ดังที่เสฐียรโกเศศ (2539: 6) ได้กล่าวถึงเรื่องการมีเหย้ามีเรือนไว้ว่า ผู้ที่แต่งงานแล้วก็เท่ากับพ้นพ่อแม่ และแยกครอบครัวไปทำกินตามลำพังของตนเองระหว่างผัวเมีย จึงต้องมีเรือนเป็นส่วนสัดของตนเอง เหตุนี้ผู้แต่งงานแล้วหรือเอาผัวเอาเมียแล้ว จึงเรียกว่า มีเรือน หรือมีเหย้ามีเรือน เป็นฝั่งฝาไปแล้ว สอบคำพูดของเขมรและพม่า ก็ใช้คำสำหรับเรียกผู้ที่แต่งงานแล้ว มีความหมายเป็นทำนองเดียวกับคำว่า มีเรือน แสดงว่ามีประเพณีเรื่องนี้ลงรูปเป็นวัฒนธรรมแบบเดียวกัน

เสฐียรโกเศศ (2539: 25-161) กล่าวถึงขั้นตอนของพิธีแต่งงานซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เฒ่าแก่ทาบถาม พิธีแต่งงานจะเริ่มขึ้นได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายชายจัดผู้หลักผู้ใหญ่ผู้มีหน้ามีตาหรือผู้ใหญ่สูงอายุ มีคนนับหน้าถือตา เป็นชายหรือหญิงก็ตามที่เป็นผู้แทนไปพูดจาสู่ขอหญิง ผู้ที่รับหน้าที่นี้เรียกว่า เฒ่าแก่ทาบถาม ทางผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงตกลงยอมยกให้ และอาจให้ฝ่ายชายยอมรับข้อเรียกร้องของฝ่ายหญิง

2. ขันหมากหมั้น เมื่อถึงวันฤกษ์ดีที่ได้ตกลงกันแล้ว ฝ่ายชายจัดขันหมากหมั้น ซึ่งมีหมากดิบทั้งลูก 8 ผล พลู 4 เรียง บรรจุลงในขันใบหนึ่ง อีกขันหนึ่งมีขนาดเล็กกว่า บรรจุทองหมั้นหรือเงินหมั้นของหมั้น นอกนั้นจัดขนมและผลไม้ใส่ถาดโดยมากเป็นจำนวนคู่พอถึงเวลาฤกษ์ ฝ่ายชายจึงจัดเฒ่าแก่เป็นผู้นำไปมอบให้แก่เฒ่าแก่ฝ่ายหญิง เวลาไปถึงบ้านฝ่าย

หญิง อาจมีเด็กผู้หญิงถือพานหมากขนาดเล็กออกมาต้อนรับ และยื่นพานหมากแก่เฒ่าแก่ฝ่ายชาย เฒ่าแก่ฝ่ายชายรับแล้วส่งเงินเป็นของขวัญให้แก่เด็ก แล้วเดินตามเด็กนั้นเข้าไปในเรือน เพื่อเริ่มเจรจาเรื่องการหมั้น เฒ่าแก่ฝ่ายชายขอให้เฒ่าแก่ฝ่ายหญิงตรวจสอบดูของหมั้นเพื่อให้เป็นที่ถูกต้องด้วยกันทั้งสองฝ่าย เฒ่าแก่ฝ่ายหญิงตรวจสอบถูกต้องและรับของหมั้นแล้วจึงนำของแถมพกสำหรับคนยกขันหมากและเฒ่าแก่ทั้งสองฝ่าย

3. ฤกษ์และวันเดือนที่เกี่ยวกับแต่งงาน การดูฤกษ์แต่งงานเป็นหน้าที่ของโหรหรือผู้รู้เป็นผู้กำหนดให้

4. ขันหมากแต่ง ขันหมากแต่งแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ ขันหมากเอกซึ่งบรรจุหมากพลู เงินสินสอด ในขันมีถุงบรรจุถั่ว งา ข้าวเปลือกและอื่น ๆ สิ่งของเหล่านี้จะคาดผูกกับบันหรือปิดกระดาดแดงเพื่อตกแต่งให้สวยงาม ส่วนขันหมากโทบรรจุขนม ผลไม้ต่าง ๆ ใส่ภาชนะ ปักด้วยธงแดงเพื่อให้ดูงดงามเป็นจำนวนคู่ คนยกขันหมากมักจะเป็นหญิงสาวแต่งตัวให้สวยงาม เมื่อขบวนขันหมากเคลื่อนไปถึงบ้านเจ้าสาวจะมีเด็กหญิงนำพานหมากพลูมามอบให้เพื่อเป็นการเชิญฝ่ายเจ้าบ่าวขึ้นเรือน เด็กที่ถือพานหมากพลูมาเชิญนี้เรียกว่า ผู้เชิญขันหมาก เฒ่าแก่ฝ่ายเจ้าบ่าวรับพานหมากเชิญแล้วก็ให้ของแถมพกแก่เด็ก

5. ประตูลขันหมาก ในพิธีแต่งงานมักมีญาติฝ่ายเจ้าสาวยืนถือชายผ้าช้างละชายกันขวางทางไว้ เรียกว่า ปิดประตูลขันหมาก เฒ่าแก่จะถามผู้กันประตูลว่าเป็นประตูลอะไรพร้อมทั้งนำเงินแถมพกที่เตรียมมาจ่ายเพื่อเป็นค่าเปิดประตูลขันหมาก

6. ตรวจนับเงินสินสอด เมื่อขบวนขันหมากเคลื่อนเข้าไปในเรือนเจ้าสาวแล้ว เฒ่าแก่ฝ่ายเจ้าสาวจะเป็นผู้ตรวจนับเงินสินสอดพร้อมทั้งประพรมด้วยกระแจะของหอม จากนั้นจึงมีงานเลี้ยงอาหารเฒ่าแก่และคนยกขันหมาก พร้อมทั้งมอบของแถมพกให้ด้วย

7. รดน้ำตอนเย็น การรดน้ำหรือการหลั่งน้ำหมายถึงการยกให้ พ่อแม่ และญาติของบ่าวสาวรดน้ำสังข์ไปที่มือของบ่าวสาวแล้วให้พร

8. ตักบาตรบ่าวสาว

9. นอนเฝ้าหอ ตามประเพณีเดิม มักไม่ส่งตัวเจ้าสาวในวันแต่ง จะต้องรอจนกว่าจะถึงฤกษ์วันเรียงหมอน เจ้าบ่าวจึงต้องนอนเฝ้าเรือนหอ

10. ปูที่นอนและส่งตัวเจ้าสาว ฝ่ายเจ้าสาวเชิญสามีภรรยาคนหนึ่งที่เป็นผู้มั่งมีศรีสุข มีบุตรที่เลี้ยงง่ายมาปูที่นอนแล้วทั้งสองคนก็นอนเป็นฤกษ์ก่อน เรียกว่า ฤกษ์เรียงหมอน ผู้ชายนอนฝั่งขวาของผู้หญิง ในพิธีปูที่นอนนี้มีหินบดยา พักเขี้ยว แมวตัวผู้สีขาว กับมีถั่วทอง งา เมล็ด ข้าวเปลือก อย่างละหยิบมือ มีหอกระดาดหรือถุ้งขนาดเล็กตั้งไว้ในพาน บ้างก็มีน้ำฝนขันหนึ่งด้วย ของเหล่านี้ฝ่ายเจ้าสาวจัดเตรียมไว้ให้ ผู้ทำพิธีปูที่นอนหยิบสิ่งของเหล่านี้พร้อมทั้งอัฐมั่ววางลงที่ฟูกนอน แล้วกล่าวถ้อยคำให้พร แล้วลงนอนพอเป็นพิธีแล้วลุกขึ้น เป็นอันเสร็จพิธี

เมื่อชายหญิงสร้างครอบครัวด้วยกันแล้ว สมาชิกในครอบครัวต่างมีหน้าที่แตกต่างกันไป ฝ่ายหญิงมักจะเป็นแม่บ้าน ดูแลเรื่องการบริหารเรือนให้เรียบร้อย รวมทั้งเลี้ยงดูลูกเล็กด้วย ส่วนฝ่ายชายมักจะเป็นผู้ออกไปทำมาหากินประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงคนใน

ครอบครัว คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งการทำนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมหลักของคนไทย

2.1.2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนไทย และน้ำในวิถีชีวิต

ชาวนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมที่มีความสำคัญของประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกข้าวมากกว่าประเทศอื่นๆ ประกอบกับข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศจึงยึดอาชีพชาวนาเป็นอาชีพหลัก ชาวนามีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่นิยมความเปลี่ยนแปลง มีความเป็นอยู่แบบอิงกับธรรมชาติเป็นหลัก ต่างฝ่ายต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

เสฐียรโกเศศ (2546: 118-166) กล่าวถึง ชีวิตของชาวนาและขั้นตอนการทำนาไว้อย่างละเอียดซึ่งสามารถสรุปโดยย่อได้ว่าการทำนา หมายถึง การปลูกข้าวและการดูแลรักษาต้นข้าวในนา ตั้งแต่ปลูกไปจนถึงเก็บเกี่ยว การปลูกข้าวในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปตามสภาพของดินฟ้าอากาศ และสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ สำหรับการทำนาในประเทศไทยมีปัจจัยหลัก 2 ประการ เป็นพื้นฐานของการทำนาและเป็นตัวกำหนดวิธีการปลูกข้าว และพันธุ์ข้าวที่จะใช้ในการทำนาด้วยหลัก 2 ประการ ประการแรก คือ สภาพพื้นที่ในการทำนา และภูมิอากาศ ประการที่สองคือสภาพน้ำสำหรับการทำนา

ฤดูทำนาปีในประเทศไทยปกติจะเริ่มราวเดือนพฤษภาคม หรือเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมของทุกปี ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน และมักจะเสร็จสิ้นขั้นตอนการทำนาประมาณเดือนสาม ในช่วงระยะเวลาประมาณแปดเดือนนี้เป็นช่วงที่ชาวนาต้องให้ความสำคัญกับข้าวที่ตนปลูกเป็นอย่างมาก โดยมีขั้นตอนในการทำนาดังนี้

1. การเตรียมดิน หรือเรียกว่า การไถนา เพื่อช่วยพลิกให้ดินชั้นล่างได้ขึ้นมาสัมผัสอากาศ ออกซิเจน และเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช และโรคพืชบางชนิด

ชาวนามักจะสะท้อนภูมิปัญญาไทยในการไถนาคือ ชาวนาจะแบ่งที่นาเป็นส่วนๆ เสียก่อน แล้วจึงไถนาตามแนวนานที่แบ่งไว้ให้เป็นวงรอบเมื่อครบวงก็จะตีเข้าเป็นวงในไปเรื่อย ๆ จนถึงวงในสุด นอกจากนี้ ชาวนาส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงควายและใช้ควายไถนา

2. การปลูก การปลูกข้าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง ได้แก่ การทำนาหว่าน และ การเพาะเมล็ดในที่หนึ่งก่อน แล้วนำต้นอ่อนไปปลูกในที่อื่น ๆ ได้แก่ การทำนาดำ

3. การเก็บเกี่ยว ชาวนาจะเริ่มเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนอ้าย เดือนยี่ จนถึงเดือนสามข้างขึ้น หลังจากที่ข้าวออกดอกหรือออกรวงประมาณ 20 วัน ชาวนาจะเร่งระบายน้ำออกเพื่อเป็นการเร่งให้ข้าวสุกพร้อม ๆ กัน และทำให้เมล็ดมีความชื้นไม่สูงเกินไป ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยวสังเกตได้จากที่ปลายรวงจะมีสีเหลือง กลางรวงเป็นสีทองอ่อน การเก็บเกี่ยวในระยะนี้ได้เมล็ดข้าวที่มีความแข็งแรง มีน้ำหนัก และมีคุณภาพ ชาวนามักจะเกี่ยวข้าวในนาแรกนาเสียก่อนเพราะเป็นข้าวที่ใช้ในการทำพันธุ์ข้าวในครั้งต่อไป ในการเก็บเกี่ยว ชาวนาจะใช้ไม้ขนาบต้นข้าวให้ล้มไปในทางเดียวกันทั้งด้านซ้ายและด้านขวาเพื่อเป็นการเปิดทางและสะดวกในการ

เก็บเกี่ยว ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ต้นข้าวจะล้มเองโดยไม่มีระบบ ซึ่งเรียกว่า เกียวข้าวหมีดี ซึ่งหมายถึงต้นข้าวที่ล้มเหมือนมีหมีเข้ามาเหยียบย่ำในนา การล้มต้นข้าวมักจะล้มไปในทางที่ชาวนาสามารถหลบแดดหันหลังให้ดวงอาทิตย์ได้ เช่น ถ้าเกี่ยวข้าวตอนเช้า ต้องล้มข้าวไปทางทิศตะวันตก ถ้าเกี่ยวข้าวตอนบ่าย ต้องล้มข้าวไปทางทิศตะวันออก เป็นต้น

การลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นช่วงที่หนุ่มสาวจะได้พบกัน ถือได้ว่าเป็นงานรื่นเริงอีกงานหนึ่ง ผู้ที่มาเกี่ยวข้าวจะยินเรียงเป็นหน้ากระดานและเกี่ยวไปจนสุดคันนาอีกด้านหนึ่ง ในช่วงนี้ชายหญิงมักจะเกี่ยวพาราสักกันในระหว่างรอกัน เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วก็นำข้าวมามัดเป็นพ่อนโดยใช้ข้งข้าวที่เรียกว่าเชน็ด มาผูกมัดไว้ก่อนที่จะเคลื่อนย้ายพ่อนข้าวไปที่ลานนวดข้าว เมื่อเกี่ยวเสร็จชายหญิงก็มักจะร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน เช่น การเล่นเพลงเดินกำรำเคียว เป็นต้น

4. การนวดข้าว หลังจากตากข้าว ชาวนาจะขนเข้ามาในลานนวดโดยกองไว้เป็นรูปสามเหลี่ยมแยกตามพันธุ์ข้าว ลานนวดข้าวนี้เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนไทย โดยคนเฒ่าคนแก่ที่ไม่ได้ไปเกี่ยวข้าวก็จะเตรียมอัดลานดินให้แน่นแล้วเอามูลวัวมูลควายทาลานดินเพื่อให้เรียบและเมล็ดข้าวจะได้ไม่ติดดินปนขึ้นมา การนวดเพื่อเอาเมล็ดข้าวออกจากรวงมักทำกันในช่วงเช้ามืดหรือบางแห่งนวดข้าวในช่วงดึกก็มี บางแห่งใช้แรงงานคนนวดข้าว โดยเอาพ่อนข้าวคล้องกับไม้คานนวดข้าวแล้วฟาดลงบนลานข้าว บางแห่งใช้ควายหรือวัวพ่อนข้าวเพื่อให้เมล็ดข้าวออกจากรวง

ชาวบ้านในสมัยโบราณ ได้คิดทำเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพในกลุ่มของเกษตรกรรม การทำนาปลูกข้าวเป็นหนึ่งในอาชีพของชาวบ้านในชนบททั่วไป เกือบทุกครอบครัวจะมีการทำนาเพื่อให้ได้ข้าวไว้กินตลอดปี ที่เหลือ จากการสำรองไว้เพื่อครอบครัวแล้วก็นำออกจำหน่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคอย่างอื่นบ้าง การทำนาในสมัยก่อนเป็นการทำเกษตรแบบพอมีพอกิน ดังนั้นเครื่องมือในการทำนาก็ได้ประดิษฐ์คิดทำขึ้นใช้เอง ในบรรดาเครื่องมือในการประกอบอาชีพทั้งหลาย เครื่องมือที่ใช้ในการไถนา หรือคันไถ เมื่อรวมกันเป็นชุด จะประกอบด้วย หัวหมู หางยาม คันไถ แยก คราด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

น้ำนอกจากจะเป็นสิ่งสำคัญในการทำนาแล้ว น้ำยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ตลอดชีวิตของคนไทยทุกรุ่น ทุกยุคสมัยผูกพันกับน้ำและแทรกซึมอยู่ในคติความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะพื้นบ้าน นาฏศิลป์ แม้กระทั่งการวางผังเมืองก็คำนึงถึงแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง วิถีชีวิตของคนไทยมีความผูกพันกับน้ำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่า น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมไทย (คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. 2538: 23)

สภาพชุมชนไทยแต่ก่อนเริ่มจากริมน้ำ ซึ่งจะเป็นพื้นที่ที่มีคนหนาแน่นมากที่สุด มีบ้านเรือนปลูกเรียงรายกันไปตามลำน้ำ หากมีผู้มาตั้งบ้านเรือนกันอยู่มาก บ้านเรือนต่าง ๆ ก็ยาวยื่นออกไปไกลมาก ส่วนพื้นที่ทางบกที่ถัดริมน้ำออกไปมักมีการทำสวน จากสวนถัดไปเป็นทุ่ง

นา คำว่า บาง นั้น มีไว้ใช้เรียกคลองที่มีหมู่บ้านตั้งอยู่ อีกความหมายหนึ่งหมายถึงชุมชนที่ตั้งอยู่ริมน้ำนั่นเอง สิ่งนี้ย่อมอธิบายได้ดีว่าเหตุใดบ้านเราจึงมีคำว่า บาง เต็มไปหมด แม้ว่าปัจจุบันนี้บางแห่งจะไม่เหลือเค้าโครงของความหมายอันแท้จริงอยู่เลยก็ตาม (คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. 2538: 33)

นอกจากผู้คนจะจับจองอาศัยอยู่กันริมฝั่งน้ำแล้ว ยังมีผู้คนอีกจำนวนหนึ่งอาศัยลำน้ำล่องลอยเรื่อยไปนั่นคือ พวกชาวแพ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (2538: 36) อธิบายถึงลักษณะของแพว่า รูปทรงของแพจำลองมาจากเรือนที่อยู่บนบกหลังคามีสี่แบบที่มีบันลุ่มและไม่มี แต่ที่สำคัญสำหรับแพก็คือฐานราก ซึ่งในสมัยก่อนจะใช้ไม้ไผ่เป็นตัวหนุนให้แพลอยได้ แพที่ขึ้นล่องค้าขายบ่อย ๆ มักจะจอดอยู่ตามแม่น้ำสายใหญ่ ส่วนแพที่เดินทางไม่บ่อยนักก็จะจอดอยู่ตามลำคลองอยู่อาศัยร่วมกันกับผู้คนที่อยู่กันริมฝั่ง กลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนริมน้ำ

ย่านการค้าที่สำคัญที่สุดของสังคมริมน้ำคือตลาดน้ำเพราะเป็นศูนย์กลางที่ผู้คนในชุมชนมาพบปะ ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน เนื่องจากตลาดน้ำเป็นแหล่งรวมผู้คน ตลาดน้ำจึงมีเรือหลากหลายชนิดมาชุมนุมกันอยู่ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (2538: 36) อธิบายว่า ถ้าเป็นเรือจากต่างเมืองก็เป็นเรือประทุนคือใช้ไม้ไผ่โค้งเป็นโครงครอบลำเรือไว้แล้วมุงด้วยจาก หากเป็นเรือขนาดใหญ่ก็เป็นเรือแจว แต่ถ้าเป็นเรือพายขนาดเล็กก็มีเพียงประทุนกลางลำเท่านั้น เรือทั้งหมดนี้ส่วนมากเป็นเรือสำปั้น

นอกเหนือจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ผูกพันอย่างแนบแน่นกับสายน้ำแล้ว ประเพณีพื้นบ้านอันเกี่ยวเนื่องกับสายน้ำในหลายพื้นที่และภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ยังได้รับการสืบสานต่อมาหลายยุคหลายสมัย เช่น ประเพณีแข่งเรือพาย และ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ประเพณีการแข่งขันเรือพายสะท้อนให้เห็นความเกี่ยวพันกันระหว่างคนไทยเรือ และสายน้ำ ไม่มีหลักฐานบ่งชี้อย่างแน่ชัดว่าเราเริ่มมีการแข่งขันเรือพายมาตั้งแต่เมื่อใดและเริ่มมาอย่างไร คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (2538: 66-69) ได้ให้ข้อสันนิษฐานไว้ 2 แนวทาง แนวทางแรกเชื่อว่าชาวบ้านเอาแบบอย่างมาจากกองทัพเรือหลวงสมัยก่อน เรือหลวงแต่ละลำต่างมีฝีพายเป็นทหารประจำเรืออยู่ทุกลำ ลำละ 30 คนบ้าง 50 บ้างแล้วแต่ขนาดของเรือ ในยามปลอดจากศึกสงครามกองทัพเรือหลวงก็ยังคงเตรียมตัวไว้พร้อมสรรพตลอดเวลา โดยเฉพาะทหารผู้เป็นฝีพาย ต้องมีการฝึกซ้อมกันอย่างเข้มข้นเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีความอดทนและยังมีการฝึกให้เกิดความชำนาญในการใช้เรือ จึงกลายเป็นตัวอย่างอันดีให้ชาวบ้านในท้องถิ่นจดจำนำเอาไปใช้ด้วยการรวม กลุ่มกันสร้างเรือขึ้นแล้วนำมาประชันขันแข่งกันในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ เรือที่ร่วมกันสร้างนี้เป็นของส่วนรวม เมื่อเลิกใช้แล้วก็เอาไปเก็บไว้ที่วัดให้พระเป็นผู้ดูแลรักษา

ข้อสันนิษฐานอีกแนวทางหนึ่งนั้น เชื่อว่าชาวบ้านคิดขึ้นมาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์เนื่องในงานบุญและเรื่องก็เป็นของใกล้ตัวสำหรับทุกคน ชาวบ้านจัดงานแข่งเรือพายเพื่อประชันความเร็ว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนาน ครึกครื้น ก่อให้เกิดความสมัคสมานกันในห้องถิ่น

ประเพณีอีกประเพณีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับน้ำโดยตรงคือประเพณีลอยกระทง ซึ่งเป็นงานประเพณีที่ชาวไทยปฏิบัติสืบกันมาแต่สมัยโบราณกาล และเป็นประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงความเคารพต่อสายน้ำ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. (2538: 58-59) อธิบายถึงที่มาของประเพณีลอยกระทงไว้โดยสรุปว่า ชาวไทยได้เค้าประเพณีนี้มาจากประเพณีของพราหมณ์ ซึ่งกระทำเพื่อบูชาพระนารายณ์ บรรทมสินธุ์ในมหาสมุทร และเทพเจ้าอื่นๆ เช่น เจ้าแม่ลักษมีเทวี เทพีแห่งความมั่นคง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสันนิษฐานว่า เพื่อบูชาพระพุทธรูปที่หาดทรายริมฝั่งแม่น้ำนัมมทา และเพื่อเป็นการขอบคุณน้ำที่ได้กินได้ใช้ตลอดถึงทำการเกษตร นอกจากนี้ยังเป็นการขอขมาที่ให้น้ำสกปรกในลักษณะต่างๆ

พิธีลอยกระทงในประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกในสมัยสุโขทัยผู้ที่ประดิษฐ์กระทงเป็นคนแรกคือ นางนพมาศ พระสนมเอกของพระร่วงเจ้าที่ได้ประดิษฐ์กระทงเป็นรูปดอกบัวสำหรับปักรูปเทียน พิธีนี้ได้สืบทอดมาถึงปัจจุบันและมีขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี

2.1.2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนากับคนไทย

คนไทยร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้วยเหตุนี้ วิถีชีวิตของชาวไทยส่วนใหญ่มีสอดคล้องกับพระพุทธศาสนา ดังที่ เสฐียรโกเศศ (2510: 113) กล่าวไว้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชนชั้นชาวบ้าน มีศรัทธาความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา

การทำบุญทางพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญเลี้ยงพระหรือตักบาตร เกิดจากชาวไทยได้รับพระพุทธศาสนาเป็นสรณะที่พึ่ง ย่อมนับถือผู้ทรงศีล ว่าเป็นคณะบุคคลพิเศษควรได้รับการบูชาอย่างยิ่ง เป็นทำนองเดียวกับลัทธิศาสนาอื่น อีกประการหนึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าสามัญสำนึกของมนุษย์อาจมีความหวาดหวั่นต่อภัยอันตราย หรืออาจมีความปรารถนาต่อสิ่งที่เป็นมงคล ดังนั้นจึงขอให้พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาช่วยหาทางสงเคราะห์เพื่อปกป้องภัยอันตรายหรือแสวงหาสิริมงคลให้แก่ตนบ้าง พระสงฆ์มีความกรุณา จึงคิดวิธีสวดพระปริตรขึ้นให้สมประสงค์ของประชาชน จึงเกิดการสวดมนต์ขึ้น (เสฐียรโกเศศ. 2546: 3)

เสฐียรโกเศศ (2546: 3-8) ได้กล่าวถึงประเพณีทำบุญของคนไทยโดยสรุปได้ว่า การทำบุญเลี้ยงพระตามปกติมักนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาที่บ้านหรือสถานที่อื่น ถ้าทำในตอนเช้าจะเรียกว่าเลี้ยงพระเช้า ซึ่งจะถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์

สมทรง ปุณณฤทธิ (2544: 74-76) อธิบายความหมายและความเป็นมาของการทำบุญตักบาตรซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การทำบุญตักบาตรคือการที่พุทธศาสนิกชนนำข้าวปลาอาหารไปถวายพระสงฆ์ โดยใส่ลงในบาตรของท่าน การทำบุญตักบาตรนี้เป็นพุทธปฏิบัติ ของพระพุทธเจ้ามาแต่ครั้งพุทธกาล พระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นพุทธสาวกจะดำรงชีพอยู่ได้ก็ด้วยอาหารที่ชาว

พุทธนามาถวาย อาหารเหล่านั้นเท่ากับเป็นการให้เลือดเนื้อแก่พระสงฆ์ช่วยให้ท่านมีกำลังกาย แข็งแรง สามารถศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าไว้ได้แล้วนำมาสั่งสอนแก่ปวงชน การทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์จึงนับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะธำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ทั้งยังเป็นการ สร้างสมบุญบารมีเฉพาะตนให้พอกพูนมากขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ สมทรง ปุณฺณฤทธิ (2544: 77-81) ยังได้อธิบายถึงขั้นตอนการใส่บาตรไว้เป็นข้อๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ขณะรอใส่บาตร ให้ทำจิตตั้งมั่นไว้ว่า จะใส่บาตรโดยไม่เจาะจง เมื่อพระเถรรูปใดเดินผ่านมาก็ใส่บาตรไปตามลำดับจนหมด การใส่บาตรโดยไม่เจาะจงนี้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่ามีผลานิสงส์มากกว่าการใส่บาตรโดยเจาะจงภิกษุ

2. เมื่อภิกษุเดินมาใกล้ถึงที่ที่เราอยู่ ให้เราอธิษฐานจิตโดยถือขันข้าวด้วยมือทั้งสอง นิ่งระย้อยยกขันข้าวขึ้นเสมอหน้าผากแล้วกล่าวคำอธิษฐาน จากนั้นจึงลุกขึ้นยืน แล้วถอดรองเท้าออกเพราะการสวมรองเท้าถือว่ายืนสูงกว่าพระ เป็นการขาดความเคารพ

3. ผู้ใส่บาตรตักข้าวให้เต็มทัพพี บรรจงใส่ให้ตรงบาตรด้วยความนอบน้อม

4. อย่าชวนพระสนทนาในขณะที่ตักบาตร ไม่ควรถามพระท่านว่าชอบฉันอาหารอะไร เพราะคำถามเหล่านี้ท่านตอบไม่ได้ จะทำให้อาบัติ ดังสำนวนที่ว่า “ตักบาตรอย่าถามพระ”

5. เมื่อใส่ข้าวและกับข้าวแล้ว บางคนนิยมถวายดอกไม้ธูปเทียนด้วย

6. อย่าเอาเงินใส่บาตร จะทำให้อาบัติ

7. ไม่ควรจัดอาหารใส่บาตรเป็นพิเศษ และไม่ควรเจาะจงฆ่าสัตว์เพื่อนำมาทำอาหารถวายพระ

8. หลังจากใส่บาตรแล้ว ควรอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยการกรวดน้ำ

ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อใดก็ตามที่กล่าวถึงการทำบุญแล้ว ก็มีผู้ศรัทธาเสมอ ศาสนาจะรุ่งเรืองก็อยู่ที่คนที่ยังศรัทธาอยู่ ไม่ใช่อยู่ที่พระสงฆ์ซึ่งรู้จักหน้าที่ของท่านแต่ฝ่ายเดียว แต่ยังมีประชาชนส่วนใหญ่ที่ยังศรัทธาและรู้ว่าท่านทำอะไร ประพฤติอย่างไรด้วย จึงจะมีความนับถือและศรัทธาพร้อมเพรียงกันทำบุญ เหตุนี้จึงมีคำกล่าวแต่โบราณว่า ในสังคมไทยวัดกับบ้านขาดกันไม่ได้

วัดเป็นสถานที่สำคัญของชุมชนไทยในอดีต เสฐียรโกเศศ (2510: 128-129) แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของวัดไว้ว่า นอกจากเรื่องบุญกุศล วัดยังเป็นสถานที่สำหรับได้ชุมนุมกันในทางสังคม เป็นที่อาศัยพักแรมของผู้เดินทางไกล โดยปรกติเฉพาะพระและเถร ยิ่งกว่านี้วัดยังเป็นสถานศึกษา อันเป็นแหล่งที่เกิดศิลปวิทยาของคนแต่ก่อนด้วย เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าวัดมีบทบาทสำคัญในชีวิตสังคมชาวไทยสมัยก่อนไม่น้อย เมื่อสร้างวัดเสร็จและมีพระสงฆ์ประจำอยู่แล้ว ชาวบ้านบางคนมีลูกหลานที่เป็นชาย ต้องการให้ลูกหลานเหล่านั้นมีโอกาสได้ศึกษาบวชเรียน

ในพระศาสนา เพื่อเป็นนื่อนาบุญ และอ่านเขียนเรียนหนังสือไปด้วยในตัว ก็นำเอาเด็กเหล่านั้นไปฝากเป็นลูกศิษย์พระโดยบรรพชาเป็นสามเณรเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย เมื่ออายุครบ

20 ปีบริบูรณ์แล้ว ก็อุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์เพื่อสืบต่อพระศาสนา

เสฐียรโกเศศ (2510: 132) ได้กล่าวถึง ประเพณีการบวชเรียนไว้ว่า ผู้ชายทุกคนควรมีโอกาสได้บวชเรียน อย่างน้อยก็ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ด้วยเห็นว่าได้บุญได้กุศลและช่วยพ่อแม่ญาติพี่น้องให้ไปสวรรค์ และการบวชนั้นควรจะเป็นในระยะเวลาที่ยังไม่มีบ่วงห่วงใย เมื่อมีเหย้ามีเรือนแล้ว ก็จะต้องติดธุระเป็นเรื่องครองเรือน ต้องยุ่งกับเรื่องทำมาหากิน มีเรื่องทำไร่นา เป็นต้น

การบวช คือ การละของเพศผู้ครองเรือนมาดำรงเพศของผู้ไม่ครองเรือน นับเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวไทย ผู้นับถือพระพุทธศาสนา บรรดาจะบวชเองหรือให้ลูกหลานของตนได้บวชเป็นภิกษุสามเณร ซึ่งถือเป็นศาสนทายาทในการธำรงพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไป การบวชในพระพุทธศาสนาที่กระทำกันอยู่มี 2 อย่าง คือ 1.การบวชเป็นภิกษุ สำหรับชายที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป และมีคุณสมบัติครบบริบูรณ์ เรียกว่า อุปสัมปทา หรือเรียกสั้น ๆ ว่า อุปสมบท 2.การบวชเป็นสามเณร สำหรับชายที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และรู้ไตรปิฎกที่จะรักษาข้อปฏิบัติของสามเณรได้ เรียกว่า บรรพชา (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2528: 29)

ชายไทยนิยมบวชในช่วงเข้าพรรษา เพราะเป็นช่วงที่พระสงฆ์อยู่ประจำที่เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ผู้ที่ต้องการบวชควรมีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในพระวินัย คือ เป็นมนุษย์เพศชาย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ ได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ไม่เป็นโรคต้องห้าม เป็นไทแก่ตัว และไม่เป็นหนี้ ผู้ที่จะบวชต้องเตรียมตัวในเรื่องต่อไปนี้

1. ติดต่อกับพระอุปัชฌาย์หรือเจ้าอาวาสวัด พระอุปัชฌาย์จะพิจารณารับบวชให้
2. เตรียมตัวฝึกซ้อมการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการบวช พระอุปัชฌาย์จะนัดให้ผู้บวชซึ่งเรียกว่า นาค หรือ เจ้านาค มาฝึกซ้อมกิริยามารยาทของความเป็นสมณะ และหัตถ์ท่องจำคำขอบรรพชาอุปสมบท
3. เตรียมเครื่องใช้ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการบวชคือ บริขาร 8 ซึ่งได้แก่ บาตร อันตรวาสก (ผ้าสบงหรือผ้าถุง) อุตตราสงค์ (ผ้าจีวรหรือผ้าห่ม) สังฆาฏิ (ผ้าห่มซ้อน ปัจจุบันใช้เป็นผ้าพาดบ่า) กายพัชนี (ผ้าประคตเอวหรือผ้าคาดเอว) ปริสสาวณะ (เครื่องกรองน้ำ) สุนจิ (เข็ม) และ วาสี (มีดโกน)
4. เตรียมก่อนบวช ผู้บวชต้องปลงผมก่อนเข้าพิธีบวช และการปลงผมนี้นิยมให้พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ หรือพระภิกษุผู้เป็นที่เคารพเป็นผู้รับปลายผมให้ก่อนเป็นพิธี ต่อจากนั้นให้ผู้ชำนานาญโกนผม หวด เครา คิ้ว ของนาคให้หมด ควรอาบน้ำชำระร่างกายและนุ่งขาวห่มขาว
5. ทำขวัญนาค มักนิยมทำในวันสุกดิบก่อนถึงวันบวช 1 วัน โดยเชิญผู้ที่มีความรู้มาว่าบทแหล่สอนนาคให้ระลึกถึงคุณของบิดามารดา และให้ทราบอานิสงส์ของการบวช

หรืออาจมีการนิมนต์พระภิกษุมาเทศน์สอนนาคก่อนบวชแทนการทำขวัญนาคก็ได้ ในการบวชแม้ไม่มีการทำขวัญนาคก็ไม่ถือว่าผิดธรรมเนียม

6. นำนาคเข้าโบสถ์ ในวันบวช ผู้อุปการะในการบวช ผู้ที่จะร่วมเข้าพิธีบวชและนาคนำเครื่องอัฐบริขาร เครื่องใช้ประกอบอื่นๆ ไปพร้อมกันที่โบสถ์ อาจมีการแห่แห่นหรือมีแถวประกอบ แต่ไม่ใช่สิ่งจำเป็น เมื่อไปถึงโบสถ์ ผู้ร่วมพิธีบวชและนาคจะเวียนรอบโบสถ์ 3 รอบ เป็นประทักษิณ เพื่อแสดงความเคารพต่อเขตแดนสงฆ์ โดยปกติ บิดามักเป็นผู้สวดพาบตรมารดาอุ้มไตรจีวร ส่วนญาติมิตรก็ช่วยกันถืออัฐบริขาร และเครื่องใช้ประกอบอื่นๆ เสร็จแล้วนำเครื่องบริขารเข้าไปตั้งในโบสถ์ นาคจะถวายดอกไม้ และจุดธูปเทียนที่สืมาหน้าโบสถ์ และนั่งคุกเข่าประนมมือกล่าวคำวันทาสืมาและขอขมา เมื่อเข้าไปในโบสถ์ นาคนำดอกไม้ธูปเทียนอีกชุดหนึ่งบูชาพระประธาน โดยกล่าวคำบูชาพระ

7. พิธีบวช พระสงฆ์ที่ได้รับการอาราธนาในพิธีบวช มีพระอุปัชฌาย์ พระคู่สวด และพระอันตบ นั่งตามที่จัดไว้ พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือญาติผู้ใหญ่เข้านั่งข้างหน้านาค นาคกราบบิดามารดาและรับไตรจีวรจากท่าน จากนั้นจึงประคองไตรจีวรไปหาพระอุปัชฌาย์ ประเคนไตรจีวรพร้อมถวายเครื่องสักการะแล้วกราบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง นาคกล่าวคำขอถึงไตรสรณคมน์ ขอให้พระสงฆ์บวชให้ พระอุปัชฌาย์สอนให้รู้จักคุณของพระรัตนตรัย แล้วพระอุปัชฌาย์จะคล้องอังสะให้ นาคจะต้องก้มศีรษะเตรียมให้ท่านสวม และรับผ้าไตรที่ท่านมอบให้อุ้มไว้ แล้วลุกเดินตามพระสงฆ์ที่ท่านจะไปช่วยห่มผ้าให้ เมื่อครองจีวรแล้วผู้บวชรับไตรสรณคมน์จากพระคู่สวด ถือว่าเป็นสามเณร ต่อจากนั้นสามเณรรับประเคนบาตรพร้อมทั้งดอกไม้ ธูป เทียน จากบิดามารดา แล้วประเคนให้พระอุปัชฌาย์แล้วกล่าวคำขออุปสมบท พระอุปัชฌาย์แนะนำเรื่องที่จะต้องตอบเกี่ยวกับบาตร จีวร ชื่อภาษาบาลีของพระอุปัชฌาย์ ชื่อบาลีของสามเณรผู้จะอุปสมบท เสร็จแล้วพระอาจารย์ผู้จะสวดกรรมวาจา จึงคล้องบาตรพร้อมทั้งสายโยกให้สามเณร บอกบาตรและจีวรเป็นภาษาบาลี แล้วให้สามเณรออกไปยืนรออยู่ในที่ที่จัดไว้ พระคู่สวดสวดสมมติตนเป็นผู้สอบถาม แล้วออกไปถามอันตรายิกกรรมต่อสามเณร ณ ที่ที่กำหนดไว้ เสร็จแล้วกลับมาบอกที่ประชุมสงฆ์ แล้วเรียกสามเณรเข้ามาสู่ที่ประชุมสงฆ์ เพื่อกล่าวคำขออุปสมบทต่อสงฆ์ พระอุปัชฌาย์ประกาศท่ามกลางสงฆ์ให้ทราบความต้องการของสามเณรผู้ขออุปสมบท ให้อยู่ในดุลยพินิจของสงฆ์ว่าจะรับเป็นสมาชิกรหรือไม่ พระคู่สวดจะถามอันตรายิกกรรมซ้ำในที่ประชุมสงฆ์ หลังจากนั้นพระคู่สวดจะสวดญัตติ 1 จบ แล้วสวดประกาศขอรับความเห็นชอบจากที่ประชุมสงฆ์อีก 3 จบ เมื่อไม่มีสงฆ์คัดค้านเป็นอันเสร็จพิธี พระบวชใหม่ถวายของ ดอกไม้ ธูป เทียน แก่พระอุปัชฌาย์ พระคู่สวดและพระอันตบ พระสงฆ์อนุโมทนา พระใหม่กรวดน้ำ รับพรและกราบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง

2.1.2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับคติความเชื่อ

ความเชื่อเป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์ เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งทางกายและทางจิต จุดเริ่มต้นของความเชื่อนั้นมีความสัมพันธ์กับวิวัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรมรวมไปถึงวิวัฒนาการทางความคิดของบุคคล (ตันข้าว ปาณินท์; และคนอื่น ๆ. 2548: 7)

ความเชื่อในพิธีบวชสอดคล้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528: 35-48) กล่าวถึงความเชื่อของคนไทย เกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท โดยสรุปว่า คนไทยเชื่อว่าการบรรพชาอุปสมบทลูกหลานถือเป็นกุศลผลบุญแก้บิดามารดาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะถ้าได้บวชก่อนมีครอบครัว ช่วงนี้เป็นช่วงที่บิดามารดาและญาติพี่น้องร่วมกันปลอบปลื้มที่ได้มีโอกาสบวชลูกหลานของตน

เสฐียรโกเศศ (2539: 55-161) กล่าวถึงความเชื่อของคนไทยในพิธีแต่งงาน โดยสรุปว่า คนไทยเชื่อว่าการจัดพิธีแต่งงานตามธรรมเนียมที่ถูกต้อง ช่วยทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข เพราะพิธีแต่งงานถือว่าการเริ่มต้นการสร้างครอบครัว คนไทยจึงให้ความสำคัญกับพิธีนี้เป็นอย่างมากซึ่งมีความเชื่อต่าง ๆ เช่น วันแต่งงานต้องดูฤกษ์ยามที่เหมาะสม แต่คนไทยนิยมแต่งงานในเดือนคู่ เดือนที่นิยมใช้แต่งงานคือเดือน 2 4 6 9 และ 12 แต่ห้ามแต่งงานในเดือนที่มีจันทร์คราส ส่วนวันที่ห้ามแต่งงานคือวันพุธ วันอังคารและวันเสาร์ก็ไม่ควรแต่ง เพราะถือว่าสองวันนี้เป็นวันกล่าแข็ง และมักใช้เป็นวันที่เกี่ยวกับเรื่องปลุกเสกเครื่องราง ถ้าใช้เป็นวันแต่งงานอาจเกิดทะเลาะวิวาทได้ ในงานทำบุญตักบาตรบ่าวสาว การจับทัฬหีถือว่าเป็นเรื่องเสี่ยงทาย ถ้าเจ้าบ่าวจับบนคันทัฬหีเจ้าบ่าวจะมีอำนาจเหนือเจ้าสาว ถ้าเจ้าสาวจับบนจะมีอำนาจเหนือเจ้าบ่าว

ความเชื่อในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวในสังคมไทย อาจกล่าวได้ว่าครอบคลุมพิธีกรรมเกือบทั้งหมดในสังคมไทยทีเดียว เพราะพิธีกรรมที่มีความหมายและมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไร่ชาวนานั้น ที่สำคัญที่สุดก็คือ พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม และการเพาะปลูก

เสฐียรโกเศศ (2546: 118-166) กล่าวถึงความเชื่อในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนไทยซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำนาสามารถสรุปได้ว่า ชาวนาไทยเชื่อว่า การทำนาจำเป็นต้องพึ่งพิงกับธรรมชาติดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและมนุษย์ไม่สามารถจะควบคุมได้ เพราะฉะนั้น จำเป็นต้องอาศัยอำนาจลึกลับไสยศาสตร์เรียกผีสงเทวดาให้มาช่วยปัดเป่าจัดภัยอันตรายต่าง ๆ และวิธีการที่ทำกันก็คือ พยายามเอาอกเอาใจด้วยการเลี้ยงดูเอาใจ เช่นการไหว้ภูตผีหรืออำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ จึงเกิดเป็นพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้าว ซึ่งมักเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องแม่โพสพโดยเชื่อว่าเป็นเทพีที่คอยดูแลรักษาพืชพันธุ์ธัญญาหารต่าง ๆ ให้อุดมสมบูรณ์ แม่โพสพก็เหมือนกับมนุษย์ที่ต้องการความเอาใจใส่เหมือนบุคคลทั่วไป มนุษย์ต้องคอยดูแลแม่โพสพเหมือนดูแลตัวเอง ต้องมีความกตัญญู ต้องเคารพนับถือ มีกิริยาที่สุภาพเรียบร้อยจะพูดจาหยาบคายหรือพูดเสียงดังไม่ได้ แม่โพสพเป็นคนขี้หว้ออ่อนเพราะถ้าเกิดไม่พอใจจะหนีไปเลยและตามประวัติเคยหนีไปหลายครั้งด้วยความน้อยใจ เวลามีคนพูดเสียงดังพองหนีไปที่ ก้อนดอกกันเป็นพันปี เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวังมาก เวลาติดต่อกับแม่โพสพควรใช้ความสุภาพอ่อนโยน และความกตัญญูยกเวทอย่างสูงที่สุด โดยบูชาพระแม่โพสพทุกขั้นตอนของการทำนาด้วยเครื่องบวงสรวง อันได้แก่ อาหารและผลไม้เล็ก ๆ น้อย ๆ นอกจากนี้ยังจัดผ้านุ่ง แป้ง น้ำอบน้ำหอม และหวี วางใส่พานถวายไว้ เพื่อเป็นเครื่องแต่งตัวให้พระแม่โพสพด้วย

คนไทยมีวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายที่แฝงไปด้วยความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งทำให้วิถีชีวิตของคนไทยมีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากชาติอื่น ๆ ทั้งนี้ความเชื่อยังใช้เป็นกุศโลบายในการสอนทางอ้อมได้อีกด้วย ความเชื่อในวิถีชีวิตคนไทยที่เริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายนี้ เพ็ญศรี ดุ๊ก; และคนอื่น ๆ (2530: 91-119) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อถือในสิ่งลึกลับที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ธรรมดา โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจ สามารถบันดาลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมหัศจรรย์ คนไทยเชื่ออำนาจของสิ่งเหล่านี้มาก สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ได้แก่เทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หรือเทวดาต่าง ๆ สังเกตได้จากการสร้างศาลพระภูมิหรือการตั้งศาลในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นที่อยู่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มาช่วยปกป้องสถานที่และทำให้ผู้อาศัยอยู่ในสถานที่นั้นมีความสุข

นอกจากนี้คนไทยยังมีความเชื่อเบ็ดเตล็ดที่อยู่ร่วมกับวิถีชีวิตของคนไทย เช่น ห้ามนั่งคาบ้นไ้ หรือนั่งคาประตู่ เพราะจะทำให้เกิดความทุกข์ในครอบครัว ถ้าเป็นหญิง ห้ามนั่งคาบ้นไ้ เพราะจะคลอดลูกยาก ห้ามเหยียบธรณีประตู เพราะถือว่ามีผีรบกวนอยู่ และห้ามเล่นบนบ้นไ้ เพราะผีบันไ้จะผลัดตก ห้ามนอนกินข้าว เพราะเชื่อว่าจะเกิดมาชาติหน้าจะเป็นงูเหลือม ห้ามนอนเวลากลางวันจะตะวันตกดิน และห้ามนอนไ้ตื้อเพราะผีจะอำ ห้ามเคาะจานชามด้วยซ้อมส้อมเวลากินข้าว เพราะถือว่าจะร้อนถึงแม่โพสพ ทำให้แม่โพสพตกใจ นอกจากนี้ยังห้ามซ้อนชามเวลากินข้าว เชื่อว่าจะใช้หนี้ใช้สินไม่หมด คู่รักจะมีซู้ จะมีรักซ้อน

2.1.2.5 เนื้อหาเกี่ยวกับความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

ผกา เบญจกาญจน์ (ม.ป.ป.: 9) ให้ความหมายของคำว่าการเล่นไว้ว่า หมายถึง การเล่นเพลงของประชาชนในชนบทประกอบบ้าง การแสดงออกของชาวบ้านที่แสดงออกมาในรูปแบบของการเล่นนั้น ถือว่าเป็นธรรมเนียมประเพณีอย่างหนึ่งของเราก็ได้ เพราะในการแสดงนั้นได้แทรกประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนจนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวชนบท ไม่ว่าจะเป็นสภาพที่อยู่อาศัย การดำรงชีพ ตลอดจนการทำมาหากินสิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด

สุจิตต์ วงศ์เทศ ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเล่นในคำนำเสนอเรื่องการเล่นของไทยโดยมนตรี ตราโมท (2540: 17-19) ว่า การเล่นยุคแรก ๆ มิได้มีมาเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์หรือเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดอย่างเดียวเพราะผู้เล่นและผู้ร่วมการเล่นต่างมีความมุ่งมั่นหรือวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยกันเช่นร่วมกันจัดให้มีการเล่นเพื่อความอุดมสมบูรณ์หรือเพื่อความมั่นคงและความมั่นคงทั้งในแง่ส่วนบุคคลและแง่ส่วนรวมระดับชุมชน การเล่นมักจะเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่ออันศักดิ์สิทธิ์ เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำมาหากิน และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชุมชนหรือสังคมส่วนรวม ต่อมาภายหลังเมื่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมค่อย ๆ คลี่คลายลดลักษณะพิธีกรรมลงเรื่อย ๆ การเล่นก็จะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ไปเรื่อย ๆ ด้วยเมื่อนาน ๆ เข้าก็จะหลงลืมเค้าเดิมและอาจไม่เหลือร่องรอยว่าสิ่งเหล่านั้นเคยมีความหมายอันขลังและศักดิ์สิทธิ์มาก่อนการเล่นบางอย่างกลายเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว

มหรสพสี่ภาคที่สำคัญและมีชื่อเสียงเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภาคได้แก่ โขน ภาคกลาง กลองสะบัดชัยภาคเหนือ โปงลางภาคอีสาน และหนังตะลุงภาคใต้ ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมหรสพสี่ภาคดังนี้

โขนเป็นศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย เป็นภูมิปัญญาแห่งบรรพชนไทย ที่บูรณาการศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ไทยไว้อย่างสมบูรณ์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2526: 17) ได้สันนิษฐานว่าในระยะแรกการแสดงโขน เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งเนื่องจากการเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์ และฮินดู คือ การแสดงเรื่องราวชาดกนิเวศน์ อันถือเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ มีการใช้ท่วงท่า ใดๆ ให้เข้ากับการพากย์เรื่องรามเกียรติ์และการเจรจาเท่านั้น และมีการรำนหน้าพาทย์เป็นพิธีกรรมในตอนที่สำคัญ และต่อมาการแสดงโขนเครื่องราชูปโภคประการหนึ่งของพระมหากษัตริย์ ปรากฏในพระราชพิธีการฉลองสมโภชต่าง ๆ ปัจจุบันถือเป็นมหรสพชั้นสูงที่จะแสดงในงานสำคัญ เช่น งานฉลองพระอาราม งานต้อนรับราชอาคันตุกะ งานประชุมนานาชาติ แต่เพราะการแสดงโขนที่สมบูรณ์แบบตามขนบจารีตของโขนแต่ละครั้งเป็นงานประณีตต้องใช้บุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ มากมาย การแสดงโขนในระยะหลังจึงค่อนข้างมีน้อยจะเป็นไปในลักษณะการอนุรักษ์ ศึกษา หรือ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นการแสดงในลักษณะการสาธิตประกอบคำบรรยาย ซึ่งจัดเป็นครั้งคราวโดยกรมศิลปากร มหาวิทยาลัย โรงเรียนบางแห่ง เป็นต้น

การแสดงโขนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังที่ไตรรัตน์ พิพัฒน์ภณ (ม.ป.ป.: 15-64) กล่าวไว้โดยสรุปได้ดังนี้

1. เรื่องรามเกียรติ์ เป็นเรื่องที่ใช้สำหรับการแสดงโขน รามเกียรติ์มีเค้าเรื่องเดิมมาจากรามายณะของอินเดีย
2. ดนตรีในการแสดงโขนในปัจจุบันนิยมใช้วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ประกอบการแสดง ซึ่งวงปี่พาทย์ชนิดนี้เกิดขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น นิยมใช้ประกอบการแสดงโขน ละคร และงานมงคลต่าง ๆ
3. หัวโขนและเครื่องแต่งกาย หัวโขนและเครื่องแต่งกายนอกจากจะเป็นเครื่องประดับและเครื่องส่งเสริมความงามดังกล่าวแล้ว ยังเป็นเรื่องแบ่งแยกประเภท แสดงถึงยศศักดิ์และฐานะทางสังคมอีกด้วย หัวโขนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากก่อให้เกิดความสวยงามแล้ว ยังบอกให้คนดูทราบว่าตัวละครมีศักดิ์และตำแหน่งอะไร โดยเฉพาะหัวโขนของไทยมีมากมายนับได้กว่าร้อยชนิดที่ต่างกันไปทั้งสีและลักษณะของตัวละคร หัวโขนไม่ได้เป็นเพียงเครื่องสวมศีรษะเพื่อปิดบังใบหน้า หรือเพียงให้ผู้ชมแยกแยะความแตกต่างของตัวแสดงได้เท่านั้น แต่สิ่งที่แฝงอยู่ล้วนมีความสำคัญมากมายทั้งในด้านความเชื่อ ความกตัญญูรู้คุณ รวมทั้งความสำคัญในงานศิลปะประจำชาติ เพราะหัวโขนเป็น คลังวิชาช่างช่างสิบหมู่ของไทย

กลองสะบัดชัยเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาอย่างหนึ่ง ซึ่งมักจะพบเห็นในขบวนแห่หรืองานศิลปะพื้นบ้าน มีลีลาในการตีที่ผาดโผนเร้าใจ มีการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ศอก เข่า ศีรษะ ประกอบในการตีด้วย ทำให้การแสดงการตีกลองสะบัดชัยเป็นที่เร้าใจของผู้ที่ได้ชม

พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโง) (2549: 120) กล่าวถึงรูปร่างลักษณะของ กลองสะบัดชัยโดยสรุปได้ว่า กลองสะบัดชัย เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ หน้ากว้างประมาณ 30-35 นิ้ว ยาวประมาณ 45 นิ้ว หน้ากลองหุ้มด้วยหนังตึงด้วยหมุด ซึ่งเรียกว่า แช่ว ในภาษาล้านนา โดยที่หมุดไม่ได้ตัดเรียบ ปล่อยให้ยาวออกมาโดยรอบ ข้าง ๆ กลองใหญ่ มีกลองขนาดเล็ก 2-3 ลูก เรียกว่า ลูกตูป กลองลูกตูปทั่วไปมักมีสองหน้า บางแห่งมีหน้าเดียว ขนาดกว้างประมาณ 8-10 นิ้ว ความยาวประมาณ 12-15 นิ้ว หน้ากลองหุ้มด้วยหนังตึงด้วยหมุดเช่นกัน ต่อมามีการย่อขนาด กลองให้สั้นลง โดยหน้ากว้างยังคงใกล้เคียงของเดิม ไม่นิยมใช้ลูกตูปจึงตัดออกเหลือแต่กลองใหญ่ ลักษณะการหุ้มกลองเปลี่ยนจากการตึงด้วยหมุดมาใช้สายเร่งเสียง เพื่อสะดวกต่อการดึงหน้ากลอง ให้ตึงหรือหย่อน เพื่อให้ได้เสียงตามที่ต้องการ ข้างกลองประดับด้วยไม้แกะสลักซึ่งนิยมแกะเป็นรูป นาค และมีผ้าหุ้มตัวกลองให้ดูสวยงามอีกด้วย

การตีกลองสะบัดชัยเป็นศิลปะพื้นบ้านล้านนาที่มีชื่อเสียง ซึ่งสามารถนำมา แสดงได้หลายโอกาส พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโง) (2549: 117) กล่าวถึงโอกาสในการแสดง การตีกลองสะบัดชัยโดยสรุปได้เป็นข้อ ๆ ว่า

1. ใช้ตีบอกสัญญาณ เช่น เป็นสัญญาณโจมตีข้าศึก หรือสัญญาณบอก ชาวในชุมชน เป็นต้น
2. ใช้แสดงเป็นมหรสพในระดับกษัตริย์หรือเจ้าเมือง เช่น งานสมโภช ต่าง ๆ งานบุญ หรืองานศพ เป็นต้น
3. เป็นเครื่องประโคมฉลองชัยชนะหลังจากเสร็จศึกสงคราม
4. เป็นเครื่องประโคมเพื่อความสนุกสนานสำหรับทหารในกองทัพยามว่างจากศึกสงคราม

กลองสะบัดชัยมีลีลาการตีที่เข้มแข็งออกซันเชิงชาย เพราะการตีกลองสะบัด ชัยเป็นเรื่องของผู้ชายเท่านั้น การออกกลดลายหน้ากลองของผู้ตีก็เพื่อแสดงให้เห็นความสามารถ ในชั้นเชิงการต่อสู้ของตน ในขณะที่มีจังหวะการตีควบคุมอยู่ การออกอาวุธขณะตีที่นอกจากไม้ตี แล้วยังใช้อวัยวะส่วนบนเป็นอาวุธได้ เช่น หัว ศอก กำป็น ประกอบด้วย แต่อาวุธจะดังกล่าวยังไม่ให้ สัมผัสหน้ากลองเลย เพียงทำท่าทางเท่านั้น เพราะถือว่ากลองเป็นของสูงและศักดิ์สิทธิ์ เมื่อกลอง สะบัดชัยเริ่มเข้าขบวนแห่ อวัยวะเบื้องล่างสามารถใช้เป็นอาวุธได้ เช่น เท้า เข่า แต่ไม่ให้สัมผัสหน้า กลองเช่นกัน ปัจจุบันการแสดงการตีกลองสามารถใช้อาวุธสัมผัสหน้ากลองได้ นอกจากนี้ยังมีการ ประดิษฐ์ท่าทางใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการแข่งขัน เช่นการแปรขบวน ต่อตัว ฟันไฟ หรือใช้กลองอื่น ๆ ประกอบจังหวะด้วย (พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโง). 2549: 121-122)

มหรสพที่เป็นที่นิยมของภาคอีสานคือโปงลาง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่เล่นกันใน ภาคอีสานเฉพาะอย่างยิ่งที่กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และอุบลราชธานี โปงลางเป็นเครื่องดนตรีทำด้วย ท่อนไม้ร้อยต่อกันเหมือนกับกระดกประกอบด้วยท่อนไม้ยาวประมาณ 1 ฟุตเศษ 12 ท่อน (12 เสียง) แต่ไม่มีราง เวลาจะตีก็เอาสายเชือกแขวนที่ต้นไม้อะไรก็ได้ ให้อีกด้านหนึ่งห้อยลง เวลาเล็กก็ม้วน

เก็บเหมือนม้วนเสื้อ ดนตรีชนิดนี้เริ่มมีบริเวณภูพานก่อนที่อื่น จากนั้นจึงค่อย ๆ แพร่หลายไปยัง จังหวัดต่าง ๆ ของอีสาน

สิริวัฒน์ คำวันสา อธิบายวิวัฒนาการของโปงลางไว้ในบทความเรื่องโปงลาง และลำ-แคนในหนังสืออีสานคดี (จารุบุตร เรื่องสุวรรณ; ชิน อยู่ดี; และ สิริวัฒน์ คำวันสา. 2521:84-88) ดนตรีชนิดนี้เลียนแบบเสียงมาจากโปงหรือกระดิ่งที่แขวนบนต่างวัว ทำด้วยไม้หรือโลหะ เพื่อเป็นสัญญาณให้เจ้าของรู้ว่า วัวควายของตนอยู่ที่ไหน เพื่อสะดวกในการติดตาม ครั้นกลายมาเป็นเครื่องดนตรี ครั้งแรกก็ตีหรือเคาะเตี๋ยว ๆ เล่นอยู่ตามสวนตามโรงนา ต่อมาก็มีผู้นำมาดัดแปลงให้เป็นเครื่องดนตรีชาวบ้าน เคาะเล่นเพลงต่าง ๆ ซึ่งชาวอีสานเรียกว่าลาย เช่น ลายกาเดินก้อน ลายลมพัดพร้าว เป็นต้น ต่อมาก็มีผู้ประยุกต์ใช้ คือให้มีแคนและกลองประกอบเป็นวงขึ้น ต่อมาก็ให้มีเด็กสาว ๆ มารำหรือเซิ้งตามจังหวะของลายนั้น ๆ เลยกลายเป็นวงสมบูรณแบบขึ้นมา

มหรสพพื้นบ้านภาคใต้ที่มีประวัติมาช้านานและเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน คือ หนังตะลุงซึ่งเป็นการละเล่นแบบแสดงเงาของหุ่นเชิด

พงศ์พันธุ์ ทินนิมิตร (2534: 2-6) ได้กล่าวสรุปว่า มีนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังตะลุงจะให้ข้อสันนิษฐานแตกต่างกันออกไป แต่เมื่อประมวลแล้วจะเห็นมีข้อสันนิษฐานแตกต่างกันเป็น 4 กระแส สรุปได้ดังนี้

1. สันนิษฐานว่าหนังตะลุงเกิดขึ้นที่จังหวัดพัทลุง โดยน่าจะเกิดที่เขายาไธสง หรือเขาพระยาไธสง ซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านงหรา ตำบลชะรัด อำเภอเมืองพัทลุง เขาไธสงที่มีผู้ออกเสียงเพี้ยนไปเป็นยะโฮร์ แล้วทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นเมืองยะโฮร์ทางมาเลเซีย

2. สันนิษฐานว่าหนังตะลุงรับอิทธิพลมาจากหนังใหญ่ซึ่งเล่นกันอยู่ก่อนในสมัยอยุธยา เพราะถ้าดูลักษณะของรูปหนังจะเห็นว่ารูปของหนังใหญ่มีขนาดโตกว่ารูปของหนังตะลุงหลายเท่า วิวัฒนาการของรูปหนังน่าจะเป็นรูปขนาดใหญ่ก่อนแล้วจึงย่อให้เล็กลง หากพิจารณาจากสีจะเห็นว่าเดิมรูปหนังใหญ่เป็นสีดำ ต่อมาจึงมีสีอื่น ๆ บ้าง ส่วนรูปหนังตะลุงตัวสำคัญ ๆ มักระบายสีและทำลวดลายพิสดารจึงน่าจะเป็นการปรับแต่งให้มีสีสันสวยงามขึ้นภายหลัง และถ้าดูจากบทบาทก็มีส่วนที่คล้ายกันหลายอย่าง เช่น บทพากย์รูปพระอิศวรของหนังตะลุงคล้ายกับพากย์สามตระของหนังใหญ่ เป็นต้น

3. สันนิษฐานว่าหนังตะลุงมาจากชาว ผ่านสู่มาเลเซียและแพร่หลายที่ยะโฮร์ แล้วต่อมาตานุ้ย ตาหนักทอง ซึ่งเป็นนายกองช่างแห่งเมืองนครศรีธรรมราชได้นำมาเล่นในไทย การที่เชื่อเช่นนั้นก็มีเหตุผลหลายอย่าง เช่น มีบทไหว้ครูหนังตะลุงบางสำนวนกล่าวไว้เช่นนั้น ตัวตลกหนังตะลุงนั้นแขนยาวคล้ายรูปของหนังชาว ตัวตลกบางตัวมีชื่อคล้ายกับตัวหนังชาว เช่น สะหม้อคล้ายสมาร์ ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงในเรื่องอิเหนา (เทียบเท่าประสันตา) นอกจากนั้นชวายุคแรกนับถือศาสนาพราหมณ์นิกายไวษณพ หนังตะลุงก็มีรูปพระอิศวร ซึ่งเป็นรูปเคารพสำคัญในศาสนาพราหมณ์นิกายไวษณพ บทไหว้ครูก็ขึ้นต้นด้วยคำว่า “โอม” ซึ่งหมายถึงเทพเจ้าทั้งสามของพราหมณ์

4. สันนิษฐานว่าหนังตะลุงอาจจะได้รับแนวคิดมาจากการละเล่นของหนังชาวผนวกกับการเล่นหนังใหญ่แล้วนำมาดัดแปลงขึ้นเป็นหนังตะลุง ทำให้ตัวหนังเล็กลงเพื่อใช้เชิด

ได้สะดวกขึ้น ให้เคลื่อนไหวอวัยวะบางส่วนได้เพื่อให้ผู้มีชีวิตชีวา ระบายสีให้สวยงาม เปลี่ยนแนวการเล่นและเรื่องที่แสดงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและความนิยมของท้องถิ่น

จากการวินิจฉัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาศึกษาประวัติหนังตะลุง แต่ไม่สามารถระบุหลักฐานที่แน่นอนได้

องค์ประกอบในการแสดงหนังตะลุงมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น คณะหนัง เครื่องดนตรี โรงหนังและอุปกรณ์ภายในโรงหนัง รูปหนัง เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ อุดม หนูทอง (2529: 3928-3929) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการแสดงหนังตะลุงไว้สรุปได้ดังนี้

1. คณะหนัง ประกอบด้วยบุคคล 8-9 คน ก่อนสมัยรัชกาลที่ 6 ที่คนพากย์ซึ่งเรียกว่า “นายหนัง” 2 คน ทำหน้าที่ในการร้องกลอนบรรยายเจรจาและเชิดรูปเบ็ดเสร็จไปในตัว แต่บางคณะคนเชิดรูปจัดไว้ต่างหากชุดหนึ่ง เรียกว่า “คนชักรูป” นอกนั้นอาจจะมี “หมอบโรง” 1 คน ทำหน้าที่เป็นหมอไสยศาสตร์ประจำคณะ ที่เหลือ 5 คน เป็นลูกคู่ ถ้าพิเศษออกไปก็อาจมีคนแบกแผงรูปอีกต่างหาก 1 คน

2. เครื่องดนตรี เดิมหนังตะลุงใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้น ที่สำคัญมีทับ 1 คู่ เป็นตัวคุมจังหวะและทำนอง โหม่ง 1 คู่ สำหรับประกอบเสียงร้องกลอน กลองตุ้ม 1 ลูก สำหรับขัดจังหวะทับ ฉิ่ง 1 คู่ สำหรับขัดจังหวะโหม่ง และ ปี่ 1 เล่า สำหรับเดินทำนอง แต่ระยะหลังมีดนตรีอื่น ๆ เข้าไปประสมหรืออาจใช้แทนดนตรีดั้งเดิมบางชิ้นบ้าง

3. โรงหนังและอุปกรณ์ภายในโรงหนัง โรงหนังตะลุงปลูกเป็นเรือนชั่วคราว ยกเสา 4 เสา ยกพื้นสูงเลยศีรษะเล็กน้อย หลังคาเป็นแบบเพิงหมาแหงน ขนาดโรงประมาณ 2.30 x 3.00 เมตร ด้านหน้าซึ่งจอผ้าขาว ด้านข้างกันอย่างหยาบ ๆ ด้วยทางมะพร้าวหรือจาก ภายในโรงมีหยวกกล้วย วางชิดจอสำหรับปักรูป 1 ต้น มีเครื่องให้แสงสว่าง สมัยก่อนใช้ไฟได้แล้วพัฒนามาเป็นตะเกียงไขว้ ตะเกียงเจ้าพายุ และไฟฟ้าตามลำดับ โดยแขวนไว้ตรงช่วงกลางจอห่างจากจอราว 1 คอก

4. รูปหนัง รูปหนังที่ใช้เล่นมีตัวสำคัญคณะละประมาณ 150 - 200 ตัว รูปตัวสำคัญที่ต้องมีได้แก่ ฤาษี พระอิศวร ปราชญ์หน้าบท เจ้าเมือง พระ นาง ยักษ์ ตัวตลก นอกนั้นเป็นรูปเบ็ดเตล็ด

2.1.3 วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาก็คือผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียนไปใช้เพื่อสื่อความหมายในชีวิตจริงได้ แต่การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายและความเข้าใจในสังคมนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารที่ใช้ถ้อยคำหรือภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ ก็มักจะแฝงไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ ความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามวิถีทางที่ปฏิบัติกันมาตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และยอมรับกันว่านั้นคือวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้น ดังที่บราวน์ (Brown. 1980: 124)

ได้กล่าวไว้ว่า ภาษากับวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างแนบแน่นแยกจากกันไม่ได้ และยังเป็นองค์ประกอบที่ช่วยคงความสำคัญของกันและกันไว้ เพราะภาษาเป็นผลิตผลของ วัฒนธรรมและขณะเดียวกันก็เป็นสื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์แก่คน ทั่วไป ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็คือ การเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาควบคู่ ไปด้วยกันนั่นเอง

นักภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญ กับการสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรมควบคู่ไปในการเรียนการสอนภาษาดังที่จอห์นสตัน (Johnston. 1967: 75-77) กล่าวโดยสรุปความได้ว่าการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นการส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยอาศัยความเข้าใจในวัฒนธรรมของ เขา ผู้สอนจึงควรให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของผู้ที่เป็นเจ้าของ ภาษานั้น ๆ ด้วย จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และความพร้อมที่จะติดต่อกับชาวต่างประเทศ ได้เป็นอย่างดี และนอสตรนด์ (Nostrand. 1966: 21) ก็ได้ให้ความเห็นว่า การสอนวัฒนธรรมของ ชนชาติเจ้าของภาษาควบคู่ไปกับการสอนภาษาต่างประเทศมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะผู้เรียนบางคนอาจไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการเรียน ภาษาต่างประเทศ แต่สนใจที่จะศึกษาวิธีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิธีแก้ปัญหา ในครอบครัวของชาวต่างประเทศ ซึ่งการสอนเนื้อหาด้านวัฒนธรรมก็ช่วยตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้

ลาโด (Lado. 1964: 49-50) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรม โดยเน้นที่การ สอนว่า เราไม่สามารถสอนภาษาได้ดี โดยไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา และไม่มี การเรียนรู้ภาษาอย่างแท้จริง ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจสิ่งที่ป็นรูปแบบและค่านิยมของวัฒนธรรม ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของภาษา เช่นเดียวกับ บรุคส์ (Brooks. 1964: 88-89) ซึ่งกล่าวถึงครูสอนภาษาว่า ในฐานะ ของครูสอนภาษาแล้ว เราต้องให้ความสนใจในการศึกษาด้านวัฒนธรรม ไม่ใช่เพราะว่าเราต้องสอน ภาษาด้วยความจำเป็น แต่เพราะถ้าเราสอนภาษาโดยไม่ได้อสอนเรื่องราวทางวัฒนธรรมแทรกไปด้วย ก็จะเป็นการสอนเพียงสัญลักษณ์ที่ไม่มีความหมาย หรือเป็นสัญลักษณ์ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจหรือ เข้าใจผิดอยู่ นักเรียนสามารถประมวลมโนภาพหรือเรื่องราวต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ ถ้าหากว่าเขา ได้รับการสอนที่เน้น หรืออธิบายให้เข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรม

ในการศึกษาภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีความสำคัญมาก ซึ่งฟินอคเคียโร (Finnochiaro. 1969: 29) ได้กล่าว สันนิษฐานความคิดเห็นเห็นว่า จุดมุ่งหมายหลักสองประการสำหรับผู้เรียนในโปรแกรม ภาษาต่างประเทศมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จนยากที่จะกล่าวได้ชัดเจนว่าจุดมุ่งหมายอันใด ควรมาก่อนหรือหลัง จุดมุ่งหมายแรกเป็นจุดมุ่งหมายในการจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้พอที่จะสื่อ ความหมายได้ จุดมุ่งหมายที่สองเป็นจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์จากความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ

มีนักการศึกษาหลายท่านที่ให้ความสำคัญและตระหนักถึงประโยชน์ในการเรียนรู้วัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนภาษาซึ่ง วาเลท (Valette. 1977: 327) ได้เสนอแนะประโยชน์ในการเรียนรู้วัฒนธรรม ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความสำนึกในเรื่องวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา
2. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชนชาติอื่น
4. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
5. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาได้ในสถานการณ์จริง
6. เพื่อปลูกฝังความเข้าใจในการตีความ การอ้างอิงทางวัฒนธรรม ค่านิยม และทัศนคติของชนชาติเจ้าของภาษา

จากประโยชน์ทั้ง 6 ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าภาษาไม่เพียงแต่เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเท่านั้น ภาษายังเป็นตัวถ่ายทอดให้ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นวัฒนธรรมให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปอีกด้วย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต

เพ็ญณี รัชชวลี (2514: 42) ได้วิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและความชอบเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในพระนครธนบุรี จำนวน 225 คน ในปีการศึกษา 2513 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความชอบเรียนภาษาอังกฤษ 1 ชุด และสอบถามความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ 1 ชุด ผลการวิจัยซึ่งเป็นการวิจัยแบบสำรวจพบว่า ความเข้าใจของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และความชอบเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปในทางที่สัมพันธ์กัน และส่วนใหญ่ชอบเรียนภาษาอังกฤษค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษปานกลาง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชอบและเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน

ปรียา อนุรัตน์ (2515: 43) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นตามหลักสูตรปริญญาตรี จำนวน 200 คน ในปีการศึกษา 2514 โดยสรุปผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ทั้งแบบสอบอ่าน (reading passage) ที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก และแบบสอบอ่านที่ไม่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก

สุพรรณริกา วัฒนบุญย์ (2523: 58) ได้วิจัยโดยทดลองเปรียบเทียบการสอนเสริมแบบ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับการสอนภาษาอังกฤษตามประมวลการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบางใหญ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 58 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่ต้องการสอนภาษาอังกฤษให้คำนึงถึงเนื้อหาทางวัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษ

สมจิตร วรณวิไลย (2527: บทนำ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยการสอนเสริมและไม่สอนเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษโดยเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มที่เรียนภาษาอังกฤษโดยไม่เสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบความคิด และแนวทางการสร้างแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จากนั้นจึงจะได้นำไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบเรียนและนำเสนอเป็นสารนิพนธ์ในชั้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ใช้เป็นแบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่เน้นด้านวิถีชีวิตคนไทย และใช้ในการอธิบายความรู้ด้านวิถีชีวิตไทยที่ปรากฏในภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ ผู้ซึ่งสนใจศึกษาภาษาไทย ในการสร้างแบบเรียนนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียน
4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน
5. การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนโรงเรียนนานาชาตินิวา (NIVA International School) เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ระดับชั้นเกรด 10 11 และ 12 ซึ่งมีทักษะทางภาษาไทยอยู่ในระดับดีและเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง ตามหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาตินิวา (NIVA International School) จำนวน 15 คน ประกอบด้วยนักเรียนชาวเกาหลีจำนวน 5 คน นักเรียนชาวฟิลิปปินส์จำนวน 4 คน นักเรียนชาวจีนจำนวน 2 คน นักเรียนชาวฮ่องกงจำนวน 1 คน นักเรียนชาวมาเลเซียจำนวน 1 คน นักเรียนชาวรัสเซียจำนวน 1 คน และ นักเรียนชาวเนปาลจำนวน 1 คน การสุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มแบบเจาะจง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตร สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ ระดับสูง ของโรงเรียนนานาชาตินิวา (NIVA International School)

2.2 ศึกษามาตรฐานระดับความสามารถทางภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ ของสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างแบบเรียน แบบทดสอบ แผนการสอน วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตไทย และการหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

2.4 สร้างแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จำนวน 5 บท และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานระดับความสามารถทางภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนต่างประเทศในข้อ 2.1 และ 2.2 ประกอบด้วย

บทที่ 1 ครอบครัวไทย

บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย

บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย

บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

แล้วนำแบบเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาแบบเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.5 สร้างแบบประเมินวัดคุณภาพของแบบเรียน แล้วนำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.6 นำแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินวัดคุณภาพของแบบเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแบบเรียนและการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

2.6.1 รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร สุขเกษม ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย และอาจารย์พิเศษ สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.6.2 รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์ คณบดี คณะมนุษยศาสตร์ และประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.6.3 อาจารย์พัชนี โชติกลีตยร ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย และอาจารย์พิเศษ สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากนั้นนำผลการประเมินมาสังเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขแบบเรียน

2.7 นำแบบเรียน และแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บคะแนนกระบวนการหลังจบบทเรียนแต่ละบท และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังจากเรียนครบทุกบทเพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2.8 นำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล

3. การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียน แบบทดสอบ และแผนการสอน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนดังนี้

3.1 ประเมินโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำแบบเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบท้ายบทเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และแผนการสอน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา รูปแบบ แบบทดสอบ แผนการสอน และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ผลการตรวจสอบแบบเรียนของผู้เชี่ยวชาญ สรุปประเด็นสำคัญของการแก้ไขและปรับปรุงดังนี้

1. ปรับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแผนการสอนให้แคบลงเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้
2. ปรับปรุงเนื้อหาในบางตอนของบทอ่านให้ถูกต้องและชัดเจน
3. ปรับปรุงภาษาและการใช้คำในบางตอนของบทอ่านให้ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเข้าใจง่าย
4. แก้ไขการสะกดคำให้ถูกต้อง
5. แก้ไขการใช้ศัพท์กษัตริย์ตามระบบเสียงของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.กาญจนา นาคสกุล และแก้ไขคำอธิบายภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง
6. แก้ไขคำถามที่ไม่ชัดเจนในแบบทดสอบให้ชัดเจนขึ้น
7. ปรับปรุงบรรณานุกรมในแบบเรียนให้ถูกต้อง

3.2 ประเมินโดยการทดลองกับกลุ่มย่อย

หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้คำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นและคำแนะนำเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่างๆ นำไปปรับปรุง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำไปทดลองกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้งและทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบข้อบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้แบบเรียน โดยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน ลองใช้แบบเรียนและทำแบบทดสอบ แล้วผู้วิจัยสังเกต ซักถามความเห็นเกี่ยวกับแบบเรียน และแบบทดสอบเพื่อหาข้อบกพร่อง

จากผลการทดลองใช้แบบเรียนกับผู้เรียนจำนวน 1 คน ได้พบข้อบกพร่องของแบบเรียนและแบบทดสอบโดยการสัมภาษณ์ พอสรุปดังนี้

1. ข้อความในบทอ่านบางตอนยาก และยาวเกินไป ควรปรับภาษาให้กระชับและเข้าใจง่าย
2. ควรจัดข้อความในบทอ่านให้อยู่กึ่งกลางของหน้ากระดาษ
3. แบบทดสอบไม่ค่อยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
4. คำถามบางคำถามในแบบทดสอบยากเกินไป ควรปรับให้ง่ายขึ้น

หลังจากการทดลองหาคุณภาพของแบบเรียนครั้งที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบเรียน และแบบทดสอบเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบแนวโน้มของประสิทธิภาพแบบเรียน โดยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ซึ่งผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกันในการอ่าน คือ อ่อน ปานกลาง และเก่ง ลองใช้แบบเรียนและทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยสังเกต ชักถามความเห็นเกี่ยวกับแบบเรียน และแบบทดสอบ เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

จากผลการทดลองกับผู้เรียนจำนวน 3 คน ได้พบข้อบกพร่องของแบบเรียนและแบบทดสอบโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน สรุปได้ว่า ข้อความในบทอ่านบางตอนยาก และยาวเกินไป แต่ทำลายความสามารถของผู้เรียน

หลังจากทดลองหาคุณภาพแบบเรียนครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบเรียน และแบบทดสอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ครั้งที่ 3 นำแบบเรียนที่ปรับปรุงแล้วครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างชาวต่างประเทศ จำนวน 15 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ตามเกณฑ์ 80/80

ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน

ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ผลการประเมินดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
ด้านเนื้อหา

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์	2	1	
2. เนื้อหาถูกต้อง	3		
3. คำอธิบายถูกต้อง	3		
4. ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	1	2	
5. แบบฝึกหัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	2	

จากตาราง 1 แสดงว่า ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 0.67

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
ด้านรูปเล่ม

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ความเหมาะสมของภาพที่ใช้ประกอบเนื้อเรื่อง	2	1	
2. ความชัดเจนของเนื้อหาในภาพ	1	2	
3. เนื้อหาของภาพที่แสดงออกทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นไทย	2	1	
4. รูปแบบตัวอักษร	1	2	
5. ขนาดตัวอักษร	2	1	
6. สีของตัวอักษร	3		

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านรูปเล่มโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 0.61

ตาราง 3 แสดงผลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	2	1	
2. แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสม	2	1	
3. แบบทดสอบช่วยตอบสนองความสนใจของนักเรียน	1	2	
4. ข้อคำถามในแบบทดสอบมีจำนวนเพียงพอและครอบคลุมวัตถุประสงค์	1	2	
5. คำถามในแบบทดสอบแต่ละข้อชัดเจน		3	

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 0.4

สรุปได้ว่า ผลการประเมินคุณภาพผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 0.56 สามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนได้

4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพแบบเรียน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดังนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เรียนชาวต่างประเทศจำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศตามเนื้อหาในแบบเรียนจำนวน 5 บท โดยแบ่งเวลาบทละ 4 คาบ (45 นาที)

4.2 ในระหว่างการสอน ผู้วิจัยบันทึกคะแนนทดสอบท้ายบทเรียนของผู้เรียนทุกบท จำนวน 5 ครั้ง และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 1 ครั้งเมื่อผู้เรียนเรียนจบครบทุกคาบแล้ว ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาทดลองทั้งหมด 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้ง 5 บท 1 วัน รวม 22 วัน ดังมีรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ตาราง 4 ระยะเวลาในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วันที่	รายการ	เวลา
1	1	ปฐมนิเทศและสร้างความคุ้นเคย	30 นาที
	2	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 1)	45 นาที
	3	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 2)	45 นาที
2	4	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 3)	45 นาที
	5	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 1	45 นาที
	6	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย(ครั้งที่ 1)	45 นาที

ตาราง 4 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วันที่	รายการ	เวลา
3	7	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่ 2)	45 นาที
	8	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่ 3)	45 นาที
	9	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 2	45 นาที
4	10	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่1)	45 นาที
	11	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่2)	45 นาที
	12	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่3)	45 นาที
5	13	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 3	45 นาที
	14	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย(ครั้งที่1)	45 นาที
	15	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย (ครั้งที่2)	45 นาที
6	16	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย (ครั้งที่3)	45 นาที
	17	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 4	45 นาที
	18	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่1)	45 นาที
7	19	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่2)	45 นาที
	20	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่3)	45 นาที
	21	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 5	45 นาที
8	22	ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้ง 5 บท	60 นาที

4.3 นำคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของผู้เรียนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ย

4.4 หาประสิทธิภาพของแบบเรียน โดยหาคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หลังเรียน แล้วเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบท้ายบทเรียน

ตาราง 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
จำแนกเป็นรายบุคคล

ผู้เรียน คนที่	ระหว่างเรียน					หลังเรียน
	บทที่1	บทที่2	บทที่3	บทที่4	บทที่5	
	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม
	15	15	15	15	15	50
1	14	14	15	13	15	43
2	15	14	15	14	15	48
3	15	15	15	12	12	48
4	13	13	10	15	14	46
5	10	14	13	14	15	40
6	12	14	15	15	15	47
7	8	8	9	9	10	37
8	9	15	10	11	15	46
9	15	14	14	14	15	47
10	13	13	10	14	15	48
11	11	15	15	11	15	48
12	10	13	14	12	15	43
13	13	13	14	14	15	41
14	13	15	12	13	9	42
15	14	15	14	12	10	47

5. การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนจากแบบบันทึกคะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนและ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2531: 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิตินิเทศประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และคณะ. 2520: 495-496)

$$E1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

และ

$$E2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ $E1$ แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นแบบทดสอบในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
 $E2$ แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บทคิดเป็นร้อยละ
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท
 $\sum F$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท
 N แทน จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
 A แทน คะแนนเต็มของการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่ได้นำแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตารางที่ 5 แล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาศึกษา เพื่อหาประสิทธิภาพ ของแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยใช้เกณฑ์ 80/80 และศึกษาผลความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เรียนแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลอง และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศทั้ง 5 บท โดยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท
ΣF	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท
E1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นแบบทดสอบในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
E2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท คิดเป็นร้อยละ
A	แทน	คะแนนเต็มของการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 5 บท

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท เพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E1)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 5 บทเพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E2)
3. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาประสิทธิภาพแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท เพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E1) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตาราง 6 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ บทเรียนที่1-5

ผู้เรียน คนที่	บทที่1 คะแนนเต็ม	บทที่2 คะแนนเต็ม	บทที่3 คะแนนเต็ม	บทที่4 คะแนนเต็ม	บทที่5 คะแนนเต็ม
	15	15	15	15	15
1	14	14	15	13	15
2	15	14	15	14	15
3	15	15	15	12	12
4	13	13	10	15	14
5	10	14	13	14	15
6	12	14	15	15	15
7	8	8	9	9	10
8	9	15	10	11	15
9	15	14	14	14	15
10	13	13	10	14	15
11	11	15	15	11	15
12	10	13	14	12	15
13	13	13	14	14	15
14	13	15	12	13	9
15	14	15	14	12	10
ΣX	185	205	195	193	205
$\bar{X}$	12.33	13.67	13	12.87	13.67
E1	82.22	91.11	86.67	85.78	91.11

จากตาราง 6 ผู้วิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ แต่ละบท คิดเป็นร้อยละ 82.22 - 91.11 ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E1=80$) โดยมีประสิทธิภาพร้อยละตามลำดับต่อไปนี้

บทที่ 1 ครอบครัวไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 82.22
บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 91.11
บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 86.67
บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 85.78
บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 91.11

ประสิทธิภาพข้างต้นแสดงว่าบทเรียนแต่ละบทรวม 5 บท ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E1=80$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ทั้ง 5 บท เพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง ($E2$)

ตาราง 7 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท

คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคะแนนเต็ม 50
1	43
2	48
3	48
4	46
5	40
6	47
7	37
8	46
9	47
10	48
11	48
12	43

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคะแนนเต็ม 50
13	41
14	42
15	47
Σx	671
$\bar{x}$	44.73
E2	89.47

จากตาราง 7 ผู้วิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท คิดเป็นร้อยละ 89.47 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวหลังที่กำหนดไว้ ($E2=80$) แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยมากขึ้น และได้พัฒนาทักษะการอ่านรวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ วงศ์พท์เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยให้แก่ผู้เรียน

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ ($E1/E2 = 80/80$)

ตาราง 8 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2=80/80$)

บทที่	เรื่อง	E1	E2
1	ครอบครัวไทย	82.22	
2	เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย	91.11	
3	วัดกับวิถีชีวิตไทย	86.67	
4	ความเชื่อของคนไทย	85.78	
5	ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต	91.11	
	รวมเฉลี่ย 5 บท	87.38	89.47

จากตาราง 8 ผู้วิจัยพบว่าแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยมีประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยทั้ง 5 บทเรียนคือ $E1 = 87.38$ และประสิทธิภาพคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 5 บท คือ $E2 = 89.47$ ประสิทธิภาพข้างต้น แสดงว่า แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ 87.38/89.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และ วิถีชีวิตไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อสอนวัฒนธรรมไทย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทย จำนวน 5 บท ได้แก่ ครอบครัวไทย เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย วัดกับวิถีชีวิตไทย ความเชื่อของคนไทย และ ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต เมื่อได้แบบเรียนแบบทดสอบ และแผนการสอนแล้ว ผู้วิจัยนำเสนอแบบเรียนต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินประสิทธิภาพแบบเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ เนื้อหา ภาษา รูปแบบ และให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแบบเรียนที่ได้รับการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองสอนกับกลุ่มย่อยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ลำดับต่อไป ผู้วิจัยนำแบบเรียนเรื่อง วิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวต่อไปในการสรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างแบบเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านของผู้เรียน อีกทั้งเป็นแนวทางในการสร้างแบบเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ อันทำให้ชาวต่างประเทศเข้าใจวิถีชีวิตของคนไทย และนำไปสู่การปฏิบัติตนให้สามารถเข้าถึงคนไทยได้อย่างถูกต้อง โดยนำแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มาทำการทดลองตามกระบวนการในการหาประสิทธิภาพแบบเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์นั้นปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ได้แบบเรียนการสอนวัฒนธรรมเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ 5

บทดังนี้

บทที่ 1 ครอบครัวไทย

บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย

บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย

บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

การกำหนดหัวข้อบทเรียนแต่ละบท ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้วิเคราะห์จากหลักสูตร สารการเรียนรู้ และมาตรฐานระดับความสามารถทางภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศในโรงเรียนนานาชาติ จนกระทั่งสามารถกำหนดหัวข้อบทเรียนทั้ง 5 บท ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนไทย ความสัมพันธ์ของบุคคล ความสัมพันธ์ของคนไทยกับสิ่งแวดล้อม ความเชื่อและความสำคัญของพระพุทธศาสนา อันเป็นวัฒนธรรมที่ไม่สามารถแสดงออกได้ในเชิงรูปธรรมแต่มีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นจุดกำเนิดของวัฒนธรรมและประเพณีไทย

การนำเสนอเนื้อหาของแบบเรียนในแต่ละบทประกอบด้วย บทอ่าน และวงศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่านพร้อมคำอ่านตามหลักสัทศาสตร์สากลและคำแปล ภาพประกอบ แบบฝึกหัด และแบบทดสอบท้ายบทเรียนพร้อมทั้งเฉลย และกิจกรรมเสนอแนะ

2. แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ 87.38/ 89.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยประสิทธิภาพตัวแรก (E1) ของบทเรียนทั้ง 5 บทอยู่ระหว่าง 82.22 - 91.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพตัวแรก (E1) เฉลี่ยเป็น 87.38 และประสิทธิภาพตัวหลัง (E2) เป็น 89.47 แสดงว่าแบบเรียนการสอนวัฒนธรรม เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นแบบเรียนในการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้

อภิปรายผล

1. ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแต่ละบท ของแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E1 = 80$) ดังมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 ครอบครัวไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 82.22
บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 91.11
บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 86.67
บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 85.78
บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 91.11

ประสิทธิภาพตัวแรกของบทเรียนเฉลี่ยมีค่าประสิทธิภาพเป็น 87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E1=80$) ทั้งนี้เป็นเพราะ แบบเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และ วิถีชีวิต ได้รับการประเมินประสิทธิภาพเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนแรก ได้รับการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำด้านเนื้อหา ภาษา และรูปแบบ ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่สอง ได้นำไปทดลองกับกลุ่มย่อยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการให้เรียนแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ และทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้านเนื้อหา ภาษา และรูปแบบ และรวบรวมข้อบกพร่องนำไปปรับปรุงแก้ไขให้แบบเรียนมีประสิทธิภาพ แล้วจึงนำไปทำการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ผลปรากฏว่าบทเรียนทุกบทผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกตามที่กำหนดไว้ ($E1=80$) แสดงว่าแบบเรียนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เป็นเพราะการออกแบบและการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายประกอบการจัดการเรียนรู้ เช่น ภาพประกอบการเรียนรู้ เพลง วิดีทัศน์ และสื่อที่เป็นวัสดุจริง รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี เป็นผลให้การจัดการการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างราบรื่น จึงเป็นผลสืบเนื่องให้แบบเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าประสิทธิภาพร้อยละของแต่ละบทเรียนมีความแตกต่างกันบทเรียนที่มีค่าประสิทธิภาพร้อยละสูงที่สุด $E1 = 91.11$ คือ บทเรียนที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย และบทเรียนที่ 5 ความบันเทิงในวิถีชีวิตไทย ส่วนบทเรียนที่มีค่าประสิทธิภาพร้อยละน้อยกว่าบทอื่น คือ บทที่ 1 ครอบครัวไทย ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพร้อยละสูงที่สุด $E1=82.22$

ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เนื่องจากผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับแบบเรียนภาษาไทยที่มีเนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยเพียงด้านเดียว อีกทั้งยังเป็นเนื้อหาในแบบเรียนยังเป็นเรื่องแปลกใหม่ซึ่งผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวได้ในตอนต้น จึงทำให้ค่าประสิทธิภาพร้อยละของบทเรียนแรกน้อยกว่าค่าประสิทธิภาพของบทเรียนอื่นๆ ซึ่งเมื่อปัญหาในตอนต้นนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ค่าประสิทธิภาพร้อยละของบทเรียนบทอื่นๆ จึงเพิ่มขึ้น

2. ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนรวมทั้ง 5 บท และประสิทธิภาพคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนทั้ง 5 บท มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ $E1 = 87.38$ และ $E2= 89.47$ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศสนใจและควรศึกษา อีกทั้งแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ประกอบด้วยบทอ่านที่นำเสนอในรูปแบบบันเทิงสารคดี (Fiction and Non-Fiction Approach) มีโครงเรื่อง ตัวละคร และฉากที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตผ่านแบบเรียนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคนไทย อีกทั้งได้เรียนรู้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมในแต่ละบทเรียน นอกจากนั้น บทเรียนแต่ละบทใช้ภาษาง่ายๆ บทอ่านมีเนื้อหาไม่ยาวเกินไป ลำดับเนื้อหาอย่างมีระบบ เรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับจากเนื้อหาที่ผู้เรียนเข้าใจง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น จากเรื่องใกล้ตัวไปสู่เรื่องไกลตัว ประกอบกับแบบเรียนมีแบบฝึกหัด มีกิจกรรมการเรียนรู้ มีกิจกรรมเสนอแนะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ มีการตั้งคำถาม ให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ และมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมของผู้เรียนกับวัฒนธรรมไทย สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดการ

พัฒนาการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2537: 88-89) กล่าวสรุปว่า อิทธิพลทางด้านภาษามีปัญหาและมีความยากลำบากต่อผู้เรียนในเรื่องระดับความหมาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรม แบบเรียนควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสนใจสร้างแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ ภาพประกอบในทุกบทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถแสดงออกด้านวัฒนธรรมและความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี ช่วยสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาจากบทเรียนมากขึ้น รูปเล่มของแบบเรียนมีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้ตื่นตัว กระตุ้นความสนใจ และสอดคล้องกับคำกล่าวของสมพงศ์ วิทศักดิ์พันธุ์ (2549 : 113-135) ที่กล่าวว่า แบบเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างประเทศต้องมีบทเรียนที่น่าสนใจ จำง่าย สนุก สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน มีความยาวเหมาะสม มีคำศัพท์ไม่มากเกินไป มีแบบฝึกหัดมาก รูปประโยคสั้นและสื่อความหมาย สามารถนำมาใช้ได้ทันที แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศทำให้ผู้เรียนอยากศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง และอยากทบทวนความรู้เมื่อจบบทเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) จึงกล่าวได้ว่าสามารถนำแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ไปใช้ในการเรียนการสอนวัฒนธรรม สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมได้หลากหลายตามระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมให้มีการเรียนการสอนทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนควบคู่กับการเรียนเนื้อหาเรื่องวิถีชีวิตไทย หรืออาจจัดกิจกรรมทัศนศึกษาวิถีชีวิตไทย โดยผู้สอนกำหนดแผนการจัดการเรียนเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

1.2 แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ประกอบด้วยบทอ่านที่มีเนื้อหาด้านวิถีชีวิตไทยที่ชาวต่างประเทศควรศึกษา รวมทั้งวงศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทอ่านพร้อมคำอ่านตามหลักสัทศาสตร์สากล คำอธิบายความหมายและคำแปล นอกจากนี้ในแบบเรียนยังมีภาพประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องในบทอ่านได้ง่ายขึ้น โดยผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และสามารถทดสอบความเข้าใจจากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบหลังบทเรียน โดยผู้เรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้องกับเฉลยแบบทดสอบซึ่งมีอยู่หลังแบบเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ในการสร้างแบบเรียนครั้งต่อไปผู้วิจัยควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้แบบเรียน ซึ่งใช้แบบสอบถามหรือการสนทนากลุ่มควบคู่กับการวัดประสิทธิภาพของแบบเรียน เพื่อให้ได้แบบเรียนที่มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความสนใจของผู้เรียนได้และยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ควรมีการทดลองสร้างแบบเรียนมาตรฐานสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในโรงเรียนนานาชาติเพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานระดับความสามารถทางภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศในทุกระดับ

2.3 ควรมีการวิจัยพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย ในรูปแบบซีดีรอม (CD-Rom) เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศในด้านต่างๆควบคู่กับแบบเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าข้อมูล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษณา สุภาพักตร์. (2551). *แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ*.

สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ.

(2538). *น้ำกับชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2526). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

(2548). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระ*

เจ้าอยู่หัว เล่ม 22. กรุงเทพฯ.

จารุบุตร เรืองสุวรรณ; ชิน อยู่ดี; และสิริวัฒน์ คำวันสา. (2521). *อีสานคดี*. กรุงเทพฯ:

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา ไบกาซูยี. (ม.ป.ป.). *การเขียนสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และคณะ. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เชวง จันทรเขตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ฐาปณี. (2549). *พิธีกรรมและความเชื่อท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

ดุชนิ ยนต์เจริญ. (2514). *การศึกษาลักษณะและคุณภาพของแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับ*

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินูญานิพนธ์. ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ต้นข้าว ปาณินท์; และคนอื่นๆ. (2548). *คติความเชื่อและระบบสังคมซึ่งสัมพันธ์กับเรือนและการอยู่*.

กรุงเทพฯ: สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เตือนตา ไม้จันทร์. (2529). *ความคิดเห็นของครูสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการ*

เรียนการสอนหัวข้อวัฒนธรรมในแบบเรียนภาษาอังกฤษ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

(มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ไทรรัตน์ พิพัฒน์โกศล (ม.ป.ป.). *โซนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. (2521). *การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนภาษาไทย สำหรับ*

นักเรียนชาวเขา. ปรินูญานิพนธ์. ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- นิตยา วิจารณ์ันท์. (2551). การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป จรัสรุ่งรวิธร. (2514). การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแง่ของรูปแบบและวิธีการเสนอเนื้อหา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี สมณา. (2540). การใช้แบบฝึกสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแม่ต๋นวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียา อนุรัตน์. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและสัมฤทธิ์ผลในการอ่านภาษาอังกฤษ. ปริญญานิพนธ์. ค.ม. (มัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- พงศ์พันธุ์ ทินนิมิตร. (2534). ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของหนังสือ ทอกล้อ. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโย). (2549). การพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนา: กลองสะบัดชัย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2537). ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญฉวี รัชวลลี. (2514). ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์. ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี ดูก; และคนอื่นๆ. (2530). วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพร หิรัญภัทร์. (2548 , มกราคม-มิถุนายน). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง. ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (82-91). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล
- มนตรี ตราโมท. (2540). การละเล่นของไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2531). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา (ฝ่ายวัดผลและวิจัย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วิภาศรี จ้อยสูงเนิน. (2537). การแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติ เชียงใหม่ โดยการแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2544). ภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สมจิตร วรรณวิไลย. (2527). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการสอนเสริมและไม่สอนเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมทรง ปุญญฤทธิ์. (2544). วิธีทำบุญฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สมพงศ์ วิทิตศักดิ์พันธ์. (2549). การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ . เชียงใหม่: มิ่งเมือง. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2528). กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- (2528). ประเพณีการบวชนวประหัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุกัญญา โชติภพนิช. (2519). การวิเคราะห์แบบเรียนนิชาวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุณีย์ อัดศาสตร์. (2526). ความเป็นมาแบบเรียนไทย. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. วิทยาลัยครูธนบุรี.
- สุพรรณริกา วัฒนบุญย์. (2523). การทดลองเปรียบเทียบการสอนภาษาอังกฤษแบบเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับการสอนภาษาอังกฤษแบบธรรมดา. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชชน). (2501). วัฒนธรรมเบื้องต้น. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- (2510). ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน. พระนคร: บรรณาการ.
- (2539). ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- (2546). ประเพณีเบ็ดเตล็ด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- หทัย ดันหยง. (2528). เอกสารคำสอน นส.425 การเขียนหนังสือแบบเรียน. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสานมิตร.
- อัมพร พงษา. (2518). การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อุดม หนูทอง. (2529). สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

- Brooks, Nelson. (1964). *Language and Language Learning*. (2nd ed.). New York: Harcourt. Brace & World Inc.
- Brown, Douglas, H. (1980). *Principle of Language Learning and Teaching*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Finnochiaro, Mary. (1969). *Teaching English as a Second Language*. (revised and enlarged ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Johnston, Majorie G. (1967). *How can Modern Language Teaching Promote International Understanding?*. Foreign Language Teaching. New York: The Macmillan Company.
- Nostrand, Howard Lee. (1966). *Describing and Teaching the Sociocultural Context of a Foreign Language and Literature*. Trends Language and Teaching. New York: McGraw-Hill.
- Lado, Robert. (1964). *Language Teaching A Scientific Approach*. New York: McGraw-Hill.
- Shores, Louis. (1960). *Instructional Materials and Introduction of Teachers*. New York: The Ronald Press Company.
- Valette, Rebecca M. (1977). *Classroom Techniques Foreign Language and English As A Second Language*. Chicago: Harcourt Brace Jovanovich.
- Webster, Noah. (1984). *New Webster's Dictionary of the English Language*. New York: the Deair Publishing Company, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศร 0519.12/1๐8๖๑

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวณัฐดี สภาพรต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แบบเรียนภาษาไทย
เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธะเมตตา
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้
นางสาวณัฐดี สภาพรต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/1๐๕๕๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม

เนื่องด้วย นางสาวณัฐวดี สภาพรต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “แบบเรียนภาษาไทย
เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธะเมตะ
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบเรียน
ภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฐวดี สภาพรต
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-4384-004

ที่ ศธ 0519.12/10868

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร

เนื่องด้วย นางสาวณัฐดี สภาพรต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แบบเรียนภาษาไทย
เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา พุทธะเมตะ
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบเรียน
ภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวณัฐดี สภาพรต
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-4384-004

ภาคผนวก ข
แผนการสอน
แบบทดสอบท้ายบทเรียน
แบบทดสอบหลังเรียน

แผนการสอนที่ 1

เรื่อง ครอบครัวไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จำนวน 4 คาบเรียน

สาระสำคัญ

ครอบครัวไทยแต่เดิมมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งมีสมาชิกหลายช่วงอายุอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยสมาชิกในครอบครัวมีหน้าที่แตกต่างกัน คนไทยให้ความสำคัญกับครอบครัวและระบบเครือญาติ ซึ่งสังเกตได้จากการมีคำเรียกญาติ การนับญาติ และการขยายการนับญาติในสังคมไทย นอกจากนี้ สถาบันครอบครัวยังทำหน้าที่ช่วยเหลือหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ และมีผลต่อการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม เพื่อให้สมาชิกของครอบครัวเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เนื่องจากระบบครอบครัวและเครือญาติเป็นระบบความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่สุดในสังคมไทย และมีความสำคัญมากในการศึกษาวิถีชีวิตไทย ผู้เรียนชาวต่างประเทศควรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวไทยเพื่อสามารถปฏิบัติตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตไทยได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของครอบครัวไทยจากการอ่านได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกการลำดับญาติและการนับญาติในสังคมไทยได้
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายวิธีการสร้างครอบครัวไทยและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวไทยได้
4. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตและปัจจุบันได้

เนื้อหาสาระ

1. ลักษณะของครอบครัวไทย
2. การลำดับญาติในสังคมไทย
3. การสร้างครอบครัวไทย
4. หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

คาบเรียนที่ 1

1. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับครอบครัวไทยโดยใช้ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนทำหน้าที่สังเกตการอภิปราย
2. ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนจำนวน 2-3 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับครอบครัวไทย
3. ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วนำเข้าสู่วิธีการเรียนรู้เรื่องครอบครัวไทย

ขั้นสอน

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนพิจารณาภาพครอบครัวไทยในแบบเรียนแล้วให้ผู้เรียนช่วยกันพูดบรรยายภาพ โดยผู้สอนสรุปความรู้แล้วอธิบายเรื่องลักษณะของครอบครัวไทย

คาบเรียนที่ 2

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ครอบครัวของฉัน” โดยให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
6. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนทั้งหมดช่วยกันอภิปรายความหมายของคำว่า “ญาติ” ในสังคมไทย โดยให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 3

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ความรักของปู่กับย่า” โดยให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านคนละ 1 ย่อหน้า โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
9. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
10. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทั้งหมด 3 กลุ่มแล้วเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบันเพียง 1 หัวข้อ จากหัวข้อการรู้จักกันของหนุ่มสาว ขั้นตอนการแต่งงาน และหน้าที่ของหญิงชายหลังจากแต่งงาน โดยนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบ ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 4

11. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอทัศน์โฆษณาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการนับญาติในสังคมไทย แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้จากการดูวิดีโอทัศน์

12. ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้ในบทเรียนเรื่องครอบครัวไทย และนำเสนอในรูปแบบของผังภาพความคิดหรือตารางเปรียบเทียบ โดยผู้สอนพิจารณาความถูกต้องและสรุปความรู้อีกครั้ง
13. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

ขั้นสรุป

14. ผู้สอนเฉลยแบบฝึกหัด และทบทวนบทเรียน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. ภาพประกอบ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542
4. วิดีทัศน์โฆษณาเรื่องญาติ ของบริษัทไทยประกันชีวิตจำกัด
5. แบบทดสอบท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
3. ตรวจพิจารณาแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

แผนการสอนที่ 2

เรื่อง เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จำนวน 4 คาบเรียน

สาระสำคัญ

ชาวนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมที่มีความสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกข้าวมากกว่าประเทศอื่นๆ ประกอบกับข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย ดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศจึงยึดอาชีพชาวนาเป็นอาชีพหลัก ชาวนามีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่นิยมความเปลี่ยนแปลง มีความเป็นอยู่แบบอิงกับธรรมชาติเป็นหลัก ต่างฝ่ายต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน วิถีชีวิตของชาวนามีความผูกพันกับน้ำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะนอกจากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตรแล้ว สภาพชุมชนไทยแต่ก่อนมักมีบ้านเรือนปลูกเรียงรายกันไปตามลำน้ำ จนอาจกล่าวได้ว่า น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมไทย ซึ่งผู้เรียนชาวต่างประเทศควรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมเกษตรกรรมไทยและความสัมพันธ์ของธรรมชาติกับวิถีชีวิตไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนไทยเพื่อสามารถปฏิบัติตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตไทยได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถบอกอาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญของคนไทยได้
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายวิถีชีวิตเกษตรกรไทยได้
3. ผู้เรียนสามารถบอกเครื่องมือที่ใช้ในการทำการเกษตรที่คิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนไทยได้
4. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของธรรมชาติกับการทำการเกษตรได้
5. ผู้เรียนสามารถอธิบายความเชื่อในธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรได้

เนื้อหาสาระ

1. อาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญของคนไทย
2. วิถีชีวิตของเกษตรกรไทย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทำการเกษตรที่คิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนไทย
4. ความสัมพันธ์ของธรรมชาติกับการทำการเกษตร
5. ความเชื่อในธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรมในวิถีชีวิตไทยโดยใช้ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนทำหน้าที่สังเกตการอภิปราย
2. ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนจำนวน 2-3 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมของคนไทย
3. ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วนำเข้าสู่วิธีการเรียนรู้เรื่องเกษตรกรรมในวิถีชีวิตไทย

ขั้นสอน

คาบเรียนที่ 1

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนพิจารณาภาพการทำการเกษตรของคนไทยในแบบเรียนแล้วให้ผู้เรียนช่วยกันพูดบรรยายภาพ โดยผู้สอนสรุปความรู้แล้วอธิบายเรื่องลักษณะของอาชีพเกษตรกรรมของคนไทย

คาบเรียนที่ 2

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “อาชีพของคุณปู่” โดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน เพื่ออ่านบทอ่านกลุ่มละ 1 ย่อหน้า โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
6. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนทั้งหมดช่วยกันอภิปรายเรื่องการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพชาวนา โดยให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของอาชีพชาวนาและวิธีการส่งเสริมอาชีพชาวนา โดยผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 3

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “น้ำกับชีวิต” โดยให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
9. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท

10. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทั้งหมด 3 กลุ่มแล้วเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมคนไทยและคนต่างประเทศเพียง 1 หัวข้อ จากหัวข้อการประกอบอาชีพ การตั้งบ้านเรือน และความสัมพันธ์กับธรรมชาติ โดยนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบ ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 4

11. ผู้สอนให้ผู้เรียนฟังเพลง “มนต์รักลูกทุ่ง” แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้จากการฟังเพลง
12. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายสรุปความรู้ในบทเรียนเรื่องเกษตรกรรมในวิถีชีวิตไทย และนำเสนอในรูปแบบของผังภาพความคิดหรือตารางเปรียบเทียบ โดยผู้สอนพิจารณาความถูกต้องและสรุปความรู้อีกครั้ง
13. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

ขั้นสรุป

14. ผู้สอนเฉลยแบบฝึกหัด และทบทวนบทเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. ภาพประกอบ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542
4. เพลงมนต์รักลูกทุ่ง
5. แบบทดสอบท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
3. ตรวจพิจารณาแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

แผนการสอนที่ 3

เรื่อง วัดกับวิถีชีวิตไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จำนวน 4 คาบเรียน

สาระสำคัญ

คนไทยร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของประเทศ ด้วยเหตุนี้วัดจึงเป็นสถานที่สำคัญของชุมชนโดยใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและสถานที่สำหรับชุมนุมกันทางสังคม วิถีชีวิตคนไทยส่วนใหญ่จึงมักสอดคล้องกับพระพุทธศาสนา เช่น คนไทยนิยมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและโอกาสสำคัญ นอกจากนี้คนไทยยังนิยมให้ลูกหลานของตนมีโอกาสได้ศึกษาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาเพื่อจะได้บุญได้กุศลและเชื่อว่าช่วยให้พ่อแม่ญาติพี่น้องขึ้นสวรรค์ การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตไทยมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจวิถีชีวิตไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการไปวัดของคนไทยและประเพณีการบวชในพระพุทธศาสนาและสามารถปฏิบัติตัวเมื่อไปวัดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของคนไทยได้
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการทำบุญได้
3. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างวิธีการทำบุญแบบต่างๆได้
4. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการบวชได้
5. ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการบวชได้

เนื้อหาสาระ

1. ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของคนไทย
2. อธิบายความสำคัญของการทำบุญ
3. วิธีการทำบุญแบบต่างๆ
4. ความสำคัญของการบวช

5. ขั้นตอนการบวช

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับวัดกับวิถีชีวิตไทยโดยใช้ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนทำหน้าที่สังเกตการอภิปราย
2. ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนจำนวน 2-3 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
3. ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วนำเข้าสู่วิธีเรียนเรื่องวัดกับวิถีชีวิตไทย

ขั้นสอน

คาบเรียนที่ 1

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนพิจารณาภาพวัดและการทำบุญที่ปรากฏในแบบเรียนแล้วให้ผู้เรียนช่วยกันพูดบรรยายภาพ โดยผู้สอนสรุปความรู้แล้วอธิบายเรื่องการทำบุญ

คาบเรียนที่ 2

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ทำบุญที่วัด” โดยให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
6. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนทั้งหมดช่วยกันอธิบายขั้นตอนการทำบุญและความสำคัญของการทำบุญ โดยให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น แล้วจัดทำป้ายนิเทศแสดงความรู้

คาบเรียนที่ 3

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “เมื่อคุณพ่อบวชเป็นพระ” โดยให้ผู้เรียนจับคู่เพื่ออ่านบทอ่านคู่ละ 1 ย่อหน้า โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
9. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
10. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทั้งหมด 3 กลุ่มแล้วเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในฐานะศาสนิกชนที่ดีของคนไทยและคนต่างประเทศเพียง 1 หัวข้อ จากหัวข้อความสำคัญของวัด ความสำคัญของการบวช และความสำคัญของการทำบุญ โดยนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบ ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 4

11. ผู้สอนจัดกิจกรรมทัศนศึกษาโดยนำผู้เรียนไปทำบุญที่วัด แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้จากการทำบุญ
12. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายสรุปความรู้ในบทเรียนเรื่องวัดกับวิถีชีวิตไทย และนำเสนอในรูปแบบของผังภาพความคิดหรือตารางเปรียบเทียบ โดยผู้สอนพิจารณาความถูกต้องและสรุปความรู้อีกครั้ง
13. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

ขั้นสรุป

14. ผู้สอนเฉลยแบบฝึกหัด และทบทวนบทเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. ภาพประกอบ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542
4. แบบทดสอบท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
3. ตรวจพิจารณาแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

แผนการสอนที่ 4

เรื่อง ความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จำนวน 4 คาบเรียน

สาระสำคัญ

ความเชื่อเป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์ เกิดจากการเรียนรู้โดยสัญชาตญาณของการอยู่รอดอันสัมพันธ์กับธรรมชาติ เพื่อใช้สรรหาวิธีสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ให้ธรรมชาติบันดาลและอำนวยประโยชน์ต่อการดำรงชีพของตน วิธีการสื่อสารกับสิ่งเหนือธรรมชาตินี้ ในเวลาต่อมามักถูกกำหนดรูปแบบและกระบวนการกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่าพิธีกรรม ที่มีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสังคมวัฒนธรรมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นในสังคมหนึ่ง ๆ เมื่อพิธีกรรมเหล่านี้มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างสม่ำเสมอ มักกลายเป็นแบบแผนที่เรียกกันว่าชนบทประเพณีที่ใช้ร่วมกันในสังคมนั้น สังคมไทยมีความเชื่ออยู่หลายประการ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของพิธีกรรม ประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ สามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความเชื่อเรื่องกรรม ความเชื่อในพิธีกรรม และความเชื่อในวิถีชีวิต ซึ่งผู้เรียนชาวต่างประเทศควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อในวิถีชีวิตไทยเพื่อเป็นพื้นฐานในการสื่อสารกับคนไทยได้อย่างถูกต้อง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทยเพื่อสามารถปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายสาเหตุและที่มาของความเชื่อในสังคมไทยได้
2. ผู้เรียนสามารถอธิบายความเชื่อเรื่องกรรมได้
3. ผู้เรียนสามารถอธิบายความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆของไทยได้
4. ผู้เรียนสามารถอธิบายความเชื่อที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยได้
5. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างและเปรียบเทียบความเชื่อของตนกับความเชื่อของคนไทยได้

เนื้อหาสาระ

1. สาเหตุและที่มาของความเชื่อในสังคมไทย
2. ความเชื่อเรื่องกรรม
3. ความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆของไทย
4. ความเชื่อที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับความเชื่อของคนไทยโดยใช้ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนทำหน้าที่สังเกตการอภิปราย
2. ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนจำนวน 2-3 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทย
3. ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วนำเข้าสู่วิธีเรียนเรื่องความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

ขั้นสอน

คาบเรียนที่ 1

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนพิจารณาภาพตำรวจจับคนร้ายแล้วให้ผู้เรียนช่วยกันพูดบรรยายภาพ โดยผู้สอนสรุปความรู้แล้วอธิบายเรื่องความเชื่อเรื่องกรรม

คาบเรียนที่ 2

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ความเชื่อเรื่องกรรม” โดยให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
6. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนเล่าเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับการทำความดีหรือความชั่วคนละ 1 เหตุการณ์ โดยให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น

คาบเรียนที่ 3

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ความเชื่อในวิถีชีวิต” โดยให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านคนละ 1 ย่อหน้า โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
9. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
10. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทั้งหมด 3 กลุ่มแล้วเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทยและคนต่างประเทศเพียง 1 หัวข้อ จากหัวข้อความเชื่อเรื่อง

กรรม ความเชื่อในพิธีกรรม และความเชื่อในวิถีชีวิต โดยนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบ
ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 4

11. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายสรุปความรู้ในบทเรียนเรื่องความเชื่อในวิถีชีวิตไทย และนำเสนอในรูปแบบของผังภาพความคิดหรือตารางเปรียบเทียบ โดยผู้สอนพิจารณาความถูกต้องและสรุปความรู้อีกครั้ง
12. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

ขั้นสรุป

13. ผู้สอนเฉลยแบบฝึกหัด และทบทวนบทเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. ภาพประกอบ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542
4. แบบทดสอบท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
3. ตรวจพิจารณาแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

แผนการสอนที่ 5

เรื่อง ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย

จำนวน 4 คาบเรียน

สาระสำคัญ

ไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ และคนไทยเป็นชนชาติที่ชอบความสนุกสนานและความบันเทิง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความบันเทิงของคนไทยแสดงออกได้จากการละเล่นและมหรสพต่างๆ ซึ่งการละเล่นบางชนิดมิได้มีมาเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์หรือเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดอย่างเดียว แต่อาจมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแฝงอยู่ เช่น การจัด การละเล่นเพื่อความอุดมสมบูรณ์หรือเพื่อความมั่นคงและความมั่นคงทั้งในแง่ส่วนบุคคลและแง่ ส่วนรวมระดับชุมชน การละเล่นที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและความเชื่ออันศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เช่น พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำมาหากิน และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชุมชนหรือสังคม ส่วนรวม ซึ่งผู้เรียนชาวต่างประเทศควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเล่นและมหรสพต่างๆ ของไทยเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิถีชีวิตไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการละเล่นและมหรสพคนไทยเพื่อสามารถชมการละเล่นและมหรสพของไทยอย่างซาบซึ้งได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถบอกโอกาสที่ใช้ในการแสดงการละเล่นและมหรสพได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกวัตถุประสงค์ในการเล่นการละเล่นและการแสดงมหรสพต่างๆ ได้
3. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างการละเล่นของไทยได้
4. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างมหรสพสืภาคของไทยได้

เนื้อหาสาระ

1. โอกาสที่ใช้ในการแสดงการละเล่นและมหรสพ
2. วัตถุประสงค์ในการเล่นการละเล่นและการแสดงมหรสพต่างๆ
3. การละเล่นของไทย

4. มหกรรมสัปดาห์ของไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายความรู้เกี่ยวกับการละเล่นและมหรสพไทยโดยใช้ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนทำหน้าที่สังเกตการอภิปราย
2. ผู้สอนสุ่มเรียกผู้เรียนจำนวน 2-3 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับการละเล่นและมหรสพไทย
3. ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วนำเข้าสู่วิธีสอนเรื่องความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

ขั้นสอน

คาบเรียนที่ 1

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนพิจารณาภาพการละเล่นต่างๆ ที่ปรากฏในแบบเรียน แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันพูดบรรยายภาพ โดยผู้สอนสรุปความรู้แล้วอธิบายเรื่องการละเล่นของไทย

คาบเรียนที่ 2

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ไปเที่ยวงานวันพ่อ” โดยให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
6. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
7. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 3 กลุ่ม เพื่อค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่นของไทย กลุ่มละ 1 ชนิด จากเรื่องมวยไทย ดาบสองมือ และตะกร้อลอดบ่วงแล้วรายงานโดยสาธิตการละเล่นชนิดนั้นหน้าชั้นเรียน

คาบเรียนที่ 3

8. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “ไปเที่ยวงานวันเด็ก” โดยให้ผู้เรียนบทอ่านคนละ 1 ย่อหน้า โดยผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนและอธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก
9. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แล้วทำแบบฝึกหัด โดยผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท
10. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มทั้งหมด 3 กลุ่มแล้วเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการละเล่นและมหรสพของคนไทยและคนต่างประเทศเพียง 1 หัวข้อ จากหัวข้อสาเหตุการการแสดงมหรสพ อุปกรณ์ที่ใช้แสดง และมหรสพที่สำคัญ โดยนำเสนอเป็นตารางเปรียบเทียบ ผู้สอนสรุปความคิดเห็นของผู้เรียนอีกครั้ง

คาบเรียนที่ 4

11. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอทัศน์การแสดงมหรสพสีภาค ได้แก่ กลองสะบัดชัย โปงลาง หนังตะลุง และโขน แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้จากการดูวิดีโอทัศน์
12. ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายสรุปความรู้ในบทเรียนเรื่องความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต และนำเสนอในรูปแบบของผังภาพความคิดหรือตารางเปรียบเทียบ โดยผู้สอนพิจารณาความถูกต้องและสรุปความรู้อีกครั้ง
13. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

ขั้นสรุป

14. ผู้สอนเฉลยแบบฝึกหัด และทบทวนบทเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. ภาพประกอบ
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542
4. วิดีทัศน์การแสดงมหรสพสีภาค
5. แบบทดสอบท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
3. ตรวจพิจารณาแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

แบบทดสอบท้ายบทเรียน 15 ข้อ

บทที่ 1 ครอบครัวไทย

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. วันที่ ๑๔ เมษายนของทุกปีตรงกับวันสำคัญอะไรของไทย

ก. วันเด็ก	ข. วันสงกรานต์
ค. วันผู้สูงอายุ	ง. วันครอบครัว

๒. ในวันที่ ๑๔ เมษายน คนไทยนิยมทำอะไร

ก. อยู่บ้าน	ข. เล่นสงกรานต์
ค. ทำความสะอาดบ้าน	ง. ไปเยี่ยมและขอพรผู้ใหญ่

๓. ในสมัยก่อน ครอบครัวไทยเป็นอย่างไร

ก. มีลูกน้อย	ข. ผู้ชายและผู้หญิงมีอาชีพเป็นชาวนา
ค. ญาติพี่น้องจะปลูกบ้านบริเวณใกล้กัน	ง. มีแค่พ่อแม่ลูกอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

๔. ข้อใดแสดงความสนิทสนมกับคนที่ไม่รู้จักมากที่สุด

ก. “พี่คะ เสือราคาเท่าไรคะ”	ข. “คุณมาจากประเทศอะไรคะ”
ค. “นายสมชายเป็นคนดีมากจริง ๆ”	ง. “คุณชอบกินอาหารไทยไหมครับ”

๕. คนไทยเรียกคนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดว่าเป็นญาติเพราะอะไร

ก. แสดงน้ำใจไมตรี	ข. แสดงความสนิทสนม
ค. แสดงว่าเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	ง. ถูกทุกข้อ

๖. “คนไทยนิยมทำบุญให้บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว” คำว่า บรรพบุรุษ มีความหมายว่าอย่างไร

ก. พี่น้อง

ข. เพื่อน

ค. ญาติผู้ใหญ่

ง. วงศ์ตระกูล

๗. ชายหญิงในสมัยก่อนมักเจอกันที่สถานที่ใด

ก. งานวัด

ข. ร้านอาหาร

ค. โรงภาพยนตร์

ง. ห้างสรรพสินค้า

๘. ผู้ที่มีหน้าที่ส่งฝ่ายหญิงให้แต่งงานกับฝ่ายชายเรียกว่าอะไร

ก. ผู้เฒ่า

ข. คนแก่

ค. เฒ่าแก่

ง. คนสูงอายุ

๙. หลังจากแต่งงานแล้ว คนไทยมีธรรมเนียมให้ฝ่ายชายย้ายมาอยู่ที่บ้านฝ่ายหญิง เพราะอะไร

ก. จะได้ไม่ต้องเดินทางไกล

ข. ครอบครัวฝ่ายหญิงมีเงินมาก

ค. ให้ช่วยครอบครัวฝ่ายหญิงทำงาน

ง. ครอบครัวฝ่ายชายไม่ชอบฝ่ายหญิง

๑๐. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของผู้หญิงไทยหลังจากแต่งงาน

ก. ทำนา

ข. ดูแลลูก

ค. ดูแลสามี

ง. ทำความสะอาดบ้าน

๑๑. คนไทยอวยพรปีใหม่แก่ผู้อาวุโสอย่างไร

ก. มอบสตางค์

ข. รดน้ำขอพร

ค. มอบของขวัญ

ง. พาผู้อาวุโสไปเที่ยว

๑๒. คนไทยมีวิธีทักทายกันอย่างไร

ก. รดน้ำ

ข. จับมือ

ค. แจกของฝาก

ง. ไหว้แล้วกล่าวคำว่าสวัสดี

๑๓. ทำไมคนไทยในอดีตจึงนิยมมีลูกมาก

ก. เพราะมีเวลาว่างเลี้ยงลูก

ข. เพราะให้ลูกช่วยทำงาน

ค. เพราะคนไทยชอบครอบครัวใหญ่

ง. เพราะต้องการให้ลูกเป็นคนมีชื่อเสียง

๑๔. คนหนุ่มสาวในอดีตติดต่อกันโดยวิธีใด

ก. โทรศัพท์

ข. ไปหาที่บ้าน

ค. เขียนเพลงยาว

ง. ติดต่อด่วนพ่อแม่

๑๕. เงินหรือสิ่งของที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงเป็นของขวัญแต่งงานเรียกว่าอะไร

ก. ทองคำ

ข. เงินหมั้น

ค. เงินแต่งงาน

ง. สินสอดทองหมั้น

แบบทดสอบท้ายบทเรียน 15 ข้อ
บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ทำไมอาชีพทำนาจึงเป็นอาชีพเกษตรกรรมหลักของคนไทย

- ก. มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์
- ข. คนไทยรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก
- ค. พื้นที่ของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นที่ราบ
- ง. ถูกทุกข้อ

๒. คนไทยในอดีต ใช้อะไรไถนา

- ก. เกวียน
- ข. รถไถนา
- ค. เพื่อนบ้าน
- ง. วัวและควาย

๓. การไถนาคืออะไร

- ก. การซื้อที่นา
- ข. การปลูกข้าวโดยไม่ใช้ดิน
- ค. การทำให้ที่นาสูงขึ้น
- ง. การเตรียมดินเพื่อปลูกข้าว

๔. ทำไมคนไทยจึงเริ่มทำนาในช่วงเดือนพฤษภาคม

- ก. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูร้อน
- ข. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูฝน
- ค. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูหนาว
- ง. เพราะเป็นช่วงที่ชาวนาว่างงาน

๕. “ต้นข้าวเหล่านี้อีกไม่นานก็จะออกรวง เป็นเมล็ดข้าวให้เรากิน”

คำว่า ออกรวง หมายถึงอะไร

- ก. ต้นข้าวสีเขียว
- ข. ต้นข้าวที่มีเมล็ดข้าวน้อย
- ค. ต้นข้าวที่มีเมล็ดข้าวมาก
- ง. ต้นข้าวที่พร้อมจะเก็บเกี่ยว

๖. อะไรไม่ใช่เครื่องทุนแรงในการทำนาที่คนไทยใช้ภูมิปัญญาประดิษฐ์ขึ้น

ก. เกวียน

ข. คันไถ

ค. รถไถนา

ง. เคียวเกี่ยวข้าว

๗. พระแม่โพสพคืออะไร

ก. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำแม่น้ำ

ข. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำชาวนา

ค. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำต้นข้าว

ง. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัวควาย

๘. คนไทยมีวิธีตอบแทนบุญคุณพระแม่โพสพอย่างไร

ก. จัดพิธีบวงสรวง

ข. กินข้าวให้หมด

ค. ไม่เหยียบต้นข้าว

ง. ถูกทุกข้อ

๙. แหล่งน้ำกินน้ำใช้ของคนไทยในสมัยก่อนมาจากที่ไหน

ก. น้ำทะเล

ข. น้ำใต้ดิน

ค. น้ำประปา

ง. แม่น้ำลำคลอง

๑๐. ทำไมคนไทยในสมัยก่อนนิยมปลูกบ้านริมแม่น้ำลำคลอง

ก. นำน้ำมาใช้ดื่มกินได้ง่าย

ข. เดินทางโดยเรือได้ง่าย

ค. นำน้ำมาอาบหรือซักล้างได้ง่าย

ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ทำไมพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องเดินทางไปค้าขายเป็นประจำต้องอาศัยในเรือนแพ

ก. พ่อค้าแม่ค้าชอบว่ายน้ำ

ข. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีเงินมาก

ค. เพื่อเดินทางไปค้าขายได้ง่าย

ง. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีญาติพี่น้อง

๑๒. ท่าเรือคืออะไร

ก. ที่สำหรับจอดเรือ

ข. ศาลาขนาดใหญ่

ค. สถานที่สำหรับอาบน้ำ

ง. สถานที่นัดพบของชาวบ้าน

๑๓. คนไทยในสมัยก่อนค้าขายสินค้าที่ไหน

ก. วัด

ข. เรือนแพ

ค. ตลาดน้ำ

ง. ตลาดนัด

๑๔. คนไทยจัดงานลอยกระทงเพื่ออะไร

ก. ประพาศกระทง

ข. บวงสรวงพระแม่โพสพ

ค. รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

ง. ขอบคุณและขอโทษแม่น้ำ

๑๕. ข้อใดไม่ใช่วิธีการอนุรักษ์น้ำ

ก. ใช้น้ำอย่างประหยัด

ข. ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้

ค. ช้อนน้ำจากต่างประเทศมาใช้

ง. ไม่ทำให้แม่น้ำลำคลองสกปรก

แบบทดสอบท้ายบทเรียน 15 ข้อ

บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย

จงกากบาทคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การทำบุญคืออะไร

ก. การทำความดี	ข. การทำความชั่ว
ค. ประเพณีของคนไทย	ง. การถวายอาหารแด่พระสงฆ์

๒. คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญว่าอย่างไร

- ก. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเงินมาก
- ข. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเวลามาก
- ค. ถ้าทำบุญมากชีวิตก็มีความสุข
- ง. ถ้าทำบุญมากก็จะมีคนมาชอบเรามาก

๓. ข้อใดไม่ใช่การทำบุญ

ก. การใส่บาตร	ข. การฟังพระสวด
ค. การไปเที่ยวงานวัด	ง. การสวดมนต์ไหว้พระ

๔. ทำไมคนไทยจึงต้องกรวดน้ำหลังจากทำบุญเสร็จ

ก. เพื่อให้พระดื่ม น้ำ	ข. เพื่อความสนุกสนาน
ค. เพื่อทำบุญแด่พระสงฆ์	ง. เพื่อแบ่งส่วนบุญที่เราทำให้คนที่เสียชีวิต

๕. พระพุทธรูปคืออะไร

- ก. รูปปั้นที่คนรยสร้างขึ้น
- ข. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของพระสงฆ์
- ค. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า
- ง. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของคนที่มีชื่อเสียง

๖. ข้อใดไม่ใช้วิธีการทำความเคารพพระพุทธรูป

ก. สวดมนต์	ข. กราบ ๓ ครั้ง
ค. ไหว้ด้วยดอกไม้รูปเทียน	ง. ยืนตรงทำความเคารพ

๗. พุทธศาสนิกชนคือใคร

ก. คนที่สวดมนต์	ข. คนที่มาทำบุญ
ค. คนที่ทำความดี	ง. คนที่นับถือพระพุทธศาสนา

๘. คนที่ไม่มีเวลามากมีวิธีทำบุญอย่างง่าย ๆ ได้อย่างไร

- ก. ใส่บาตรตอนเช้า
- ข. สวดมนต์ไหว้พระพุทธรูปที่บ้าน
- ค. ไปร่วมงานทำบุญในโอกาสพิเศษ
- ง. ถูกทุกข้อ

๙. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของวัด

ก. เป็นที่อยู่ของพระ	ข. เป็นสถานที่ทำบุญ
ค. เป็นที่อยู่ของชาวบ้าน	ง. เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

๑๐. เด็กไทยในสมัยก่อนเรียนหนังสือที่ไหน

ก. วัด	ข. บ้าน
ค. โรงเรียน	ง. มหาวิทยาลัย

๑๑. ทำไมในสมัยก่อนจึงอนุญาตให้เฉพาะเด็กผู้ชายได้เรียนหนังสือ

- ก. เพราะพระเป็นครูสอนหนังสือ
- ข. เพราะพระไม่ยอมสอนเด็กผู้หญิง
- ค. เพราะเด็กผู้หญิงไปเรียนที่โรงเรียน
- ง. เพราะเด็กผู้ชายเกเรกว่าเด็กผู้หญิง

๑๒. ทำไมคนไทยจึงนิยมบวชเป็นพระ

ก. จะได้บุญมาก

ข. จะได้ไม่ต้องทำงาน

ค. จะได้มีเงินเยอะ

ง. จะได้มีความสุขกับครอบครัว

๑๓. คนที่ต้องถือศีลจำนวน ๒๒๗ ข้อคือใคร

ก. เณร

ข. พระสงฆ์

ค. ผู้ชายไทย

ง. พระพุทธรูป

๑๔. ชายไทยสามารถบวชเป็นพระได้เมื่ออายุกี่ปี

ก. ๑๐ ปี

ข. ๑๕ ปี

ค. ๒๐ ปี

ง. กี่ปีก็ได้

๑๕. คนไทยจัดพิธีบวชที่ไหน

ก. ที่วัด

ข. ที่บ้าน

ค. ที่โรงแรม

ง. ที่โรงเรียน

แบบทดสอบท้ายบทเรียน 15 ข้อ
บทที่ 4 ความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. เวนกรรมไม่ได้หมายถึงสิ่งใด

- ก. การกระทำ
- ข. ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์
- ค. ความเชื่อพื้นฐานของคนไทย
- ง. ความเชื่อเรื่องหนึ่งในพระพุทธรศาสนา

๒. ข้อใดไม่ใช่กรรมดี

- ก. คนร้ายค้ายาบ้า
- ข. คุณป้าทำบุญตักบาตร
- ค. นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสือ
- ง. น้องเก็บกระเป๋าสตางค์คืนเจ้าของ

๓. “ทำได้ดีทำได้ชั่วได้ชั่ว” หมายความว่าอย่างไร

- ก. คนไทยไม่ชอบความชั่ว
- ข. ทำงานมากก็ได้เงินมาก
- ค. คนไทยสามารถซื้อความดีได้
- ง. ทำอย่างไรก็ได้ผลตอบแทนอย่างนั้น

๔. ข้อใดไม่ใช่ผลของการทำกรรมดี

- ก. จะได้นิยามมาก
- ข. จะได้ไปเกิดในนรก
- ค. จะได้ไปเกิดบนสวรรค์
- ง. จะมีความสุขสบายใจ

๕. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการบวชว่าอย่างไร

- ก. ผู้ที่บวชเป็นพระจะตายเร็ว
- ข. ผู้ที่บวชเป็นพระจะไม่มีพ่อแม่
- ค. ผู้ที่บวชเป็นพระจะได้นิยามมาก
- ง. ผู้ที่บวชเป็นพระจะไม่มีความสุข

๖. “พระภูมิเจ้าที่” คืออะไร

ก. เทวดาที่คุ้มครองวัด	ข. เทวดาที่คุ้มครองบ้าน
ค. เทวดาที่คุ้มครองแม่น้ำ	ง. เทวดาที่คุ้มครองต้นข้าว

๗. ทำไมคนไทยนิยมแต่งงานในเดือนที่เป็นเลขคู่

- ก. เพราะไม่มีเวลา
 ข. เพราะไม่ว่างในเดือนอื่น
 ค. เพราะคนไทยทำนาในเดือนที่เป็นเลขคี่
 ง. เพราะเชื่อว่าจะได้อยู่คู่กันไปตลอดชีวิต

๘. คนไทยเชื่อเรื่องการจับทัพพีตักข้าวของเจ้าบ่าวเจ้าสาวขณะที่ใส่บาตรในวันแต่งงานว่าอย่างไร

- ก. จับส่วนใดของทัพพีก็ได้
 ข. ถ้าใครจับส่วนบนของทัพพีก็จะมีอำนาจมากกว่าอีกคนหนึ่ง
 ค. ถ้าใครจับส่วนล่างของทัพพีก็จะมีอำนาจมากกว่าอีกคนหนึ่ง
 ง. ถ้าใครจับส่วนบนของทัพพีก็จะมีอำนาจน้อยกว่าอีกคนหนึ่ง

๙. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการเคาะช้อนส้อมเล่นขณะกินข้าวว่าอย่างไร

ก. จะทำให้ครูโกรธ	ข. จะทำให้ชาวนาโกรธ
ค. จะทำให้พ่อแม่โกรธ	ง. จะทำให้พระแม่โพสพโกรธ

๑๐. ความเชื่อเรื่องห้ามร้องเพลงเวลาทำกับข้าวมีอุปมาว่าอย่างไร

ก. อาหารจะไม่อร่อย	ข. จะกินอาหารไม่หมด
ค. อาหารจะไม่สะอาด	ง. จะทำอาหารเสร็จเร็ว

๑๑. ทำไมคนไทยจึงสอนลูกหลานว่า “ห้ามนอนกินข้าว”

- ก. เพราะเชื่อว่าจะมีงูมาที่บ้าน
 ข. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดเป็นงู
 ค. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดในนรก
 ง. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดเป็นหมู

๑๒. ทำไมเวลาไปบ้านเรือนไทยจึงห้ามเหยียบธรณีประตู

- ก. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของพระ
- ข. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา
- ค. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของสัตว์เลื้อย
- ง. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเจ้าของบ้าน

๑๓. คนไทยมีความเชื่อเรื่องห้ามนอนเวลาพระอาทิตย์ตกดินว่าอย่างไร

- ก. ผีจะมาหลอก
- ข. พ่อแม่จะโกรธ
- ค. การบ้านจะไม่เสร็จ
- ง. เพื่อนจะไม่เล่นด้วย

๑๔. ทำไมคนไทยจึงสอนลูกหลานว่า “ห้ามนั่งขวางทางบันไดหรือประตู”

- ก. เพราะจะเรียนไม่เก่ง
- ข. เพราะจะไม่มีเงิน
- ค. เพราะพ่อแม่จะไม่รัก
- ง. เพราะจะเกิดความทุกข์ในครอบครัว

๑๕. ความเชื่อของคนไทยมีประโยชน์อย่างไร

- ก. เพื่อสอนมารยาท
- ข. เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น
- ค. เพื่อใช้เป็นอุบายเพื่อบอกว่าอะไรควรทำ
- ง. ถูกทุกข้อ

แบบทดสอบท้ายบทเรียน 15 ข้อ
บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

จงกากบาทคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการจัดการละเล่น

ก. เพื่อฝึกซ้อมฝีมือ	ข. เพื่อแสดงความรัก
ค. เพื่อความสนุกสนาน	ง. เพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

๒. การละเล่นที่ต่อสู้กันโดยการชก ต่อย และเตะคือการละเล่นอะไร

ก. มวยวัด	ข. มวยจีน
ค. มวยไทย	ง. มวยสากล

๓. อาวุธที่ใช้ในการเล่นดาบสองมือมีลักษณะอย่างไร

ก. มีดยาวสีดำ	ข. มีดสั้นสีขาว
ค. มีดสั้นปลายแหลม	ง. มีดยาวปลายแหลม

๔. การรำก่อนเริ่มต่อสู้ของผู้เล่นดาบสองมือเรียกว่าอะไร

ก. ไหว้ผี	ข. ไหว้ครู
ค. ไหว้พระ	ง. ไหว้พ่อแม่

๕. ตะกร้อลอดบ่วงมีวิธีเล่นอย่างไร

ก. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายไปหาผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่ง
ข. ผู้เล่นใช้มือโยนลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนสูงจากพื้น
ค. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนสูงจากพื้น
ง. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนข้างหน้าผู้เล่น

๖. ข้อใดเป็นการละเล่นเพื่อฝึกซ้อมการใช้อาวุธ

ก. มวยไทย	ข. ดาบสองมือ
ค. มวยสากล	ง. ตะกร้อลอดบ่วง

๗. ข้อใดเป็นมหรสพของภาคเหนือ

ก. โขน	ข. โปงลาง
ค. หนังตะลุง	ง. กลองสะบัดชัย

๘. มหรสพที่ใช้หุ่นหนังสัตว์เชิดด้านหลังผ้าสีขาวเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้	ข. ภาคกลาง
ค. ภาคเหนือ	ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๙. หนังตะลุงทำมาจากหนังสัตว์ชนิดใด

ก. หนังกู	ข. หนังแกะ
ค. หนังช้าง	ง. หนังวัวควาย

๑๐. โขนเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้	ข. ภาคกลาง
ค. ภาคเหนือ	ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๑. ทำไมเครื่องแต่งกายของผู้แสดงโขนจึงมีสีแตกต่างกัน

ก. เพื่อความสวยงาม	ข. เพื่อให้มองเห็นได้ง่าย
ค. เพื่อให้ตัวละครแสดงได้ดี	ง. เพื่อบอกลักษณะของตัวละคร

๑๒. วงดนตรีไทยที่เล่นประกอบการแสดงโขนเรียกว่าอะไร

ก. แคน	ข. ปี่ยาว
ค. ปี่พาทย์	ง. โปงลาง

๑๓. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เล่นโดยการเป่า

ก. แคน

ข. ปี่พาทย์

ค. กลองยาว

ง. กลองสะบัดชัย

๑๔. นักแสดงโขนที่แสดงเป็นอะไรต้องใส่หัวโขนเพื่อให้แสดงเหมือนจริง

ก. เสื้อผ้า

ข. รองเท้า

ค. หัวโขน

ง. หน้ากาก

๑๕. คนไทยมีวิธีอนุรักษ์วัฒนธรรมและมรดกไทยอย่างไร

ก. ดูนมรดกไทย

ข. จัดการแสดงมรดกไทย

ค. เรียนรู้ไทยและดนตรีไทย

ง. ถูกทุกข้อ

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย

จงกากบาท (x) คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. วันที่ ๑๔ เมษายนของทุกปีตรงกับวันสำคัญอะไรของไทย

ก. วันเด็ก	ข. วันสงกรานต์
ค. วันผู้สูงอายุ	ง. วันครอบครัว

๒. คนไทยอวยพรปีใหม่แก่ผู้อาวุโสอย่างไร

ก. มอบสตางค์	ข. รดน้ำขอพร
ค. มอบของขวัญ	ง. พาผู้อาวุโสไปเที่ยว

๓. คนไทยมีวิธีทักทายกันอย่างไร

ก. รดน้ำ	ข. จับมือ
ค. แจกของฝาก	ง. ไหว้แล้วกล่าวคำว่าสวัสดี

๔. ข้อใดแสดงความสนิทสนมกับคนที่รู้จักมากที่สุด

ก. “พี่คะ เสื้อราคาเท่าไรคะ”	ข. “คุณมาจากประเทศอะไรคะ”
ค. “นายสมชายเป็นคนดีมากจริงๆ”	ง. “คุณชอบกินอาหารไทยไหมครับ”

๕. คนไทยเรียกคนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดว่าเป็นญาติเพราะอะไร

ก. แสดงน้ำใจไม่ตรี	ข. แสดงความสนิทสนม
ค. แสดงว่าเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	ง. ถูกทุกข้อ

๖. ทำไมคนไทยในอดีตจึงนิยมมีลูกมาก

ก. เพราะมีเวลาว่างเลี้ยงลูก	ข. เพราะให้ลูกช่วยทำงาน
ค. เพราะคนไทยชอบครอบครัวใหญ่	ง. เพราะต้องการให้ลูกเป็นคนมีชื่อเสียง

๗. ชายหญิงในสมัยก่อนมักเจอกันที่สถานที่ใด

ก. งานวัด	ข. ร้านอาหาร
ค. โรงภาพยนตร์	ง. ห้างสรรพสินค้า

๘. เงินหรือสิ่งของที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงเป็นของขวัญแต่งงานเรียกว่าอะไร

ก. ทองคำ	ข. เงินหมั้น
ค. เงินแต่งงาน	ง. สินสอดทองหมั้น

๙. หลังจากแต่งงานแล้ว คนไทยมีธรรมเนียมให้ฝ่ายชายย้ายมาอยู่ที่บ้านฝ่ายหญิงเพราะอะไร

ก. จะได้ไม่ต้องเดินทางไกล
ข. ครอบครัวฝ่ายหญิงมีเงินมาก
ค. ให้ช่วยครอบครัวฝ่ายหญิงทำงาน
ง. ครอบครัวฝ่ายชายไม่ชอบฝ่ายหญิง

๑๐. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของผู้หญิงไทยหลังจากแต่งงาน

ก. ทำนา	ข. ดูแลลูก
ค. ดูแลสามี	ง. ทำความสะอาดบ้าน

๑๑. ทำไมอาชีพทำนาจึงเป็นอาชีพเกษตรกรรมหลักของคนไทย

- ก. มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์
- ข. คนไทยรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก
- ค. พื้นที่ของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นที่ราบ
- ง. ถูกทุกข้อ

๑๒. การไถนาคืออะไร

- ก. การซื้อที่นา
- ข. การปลูกข้าวโดยไม่ใช้ดิน
- ค. การทำให้ที่นาสูงขึ้น
- ง. การเตรียมดินเพื่อปลูกข้าว

๑๓. ทำไมคนไทยจึงเริ่มทำนาในช่วงเดือนพฤษภาคม

- ก. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูร้อน
- ข. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูฝน
- ค. เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูหนาว
- ง. เพราะเป็นช่วงที่ชาวนาว่างงาน

๑๔. “ต้นข้าวเหล่านี้อีกไม่นานก็จะออกรวง เป็นเมล็ดข้าวให้เรากิน”

คำว่า **ออกรวง** หมายถึงอะไร

- ก. ต้นข้าวสีเขียว
- ข. ต้นข้าวที่มีเมล็ดข้าวน้อย
- ค. ต้นข้าวที่มีเมล็ดข้าวมาก
- ง. ต้นข้าวที่พร้อมจะเก็บเกี่ยว

๑๕. คนไทยมีวิธีตอบแทนบุญคุณพระแม่โพสพอย่างไร

- ก. จัดพิธีบวงสรวง
- ข. กินข้าวให้หมด
- ค. ไม่เหยียบต้นข้าว
- ง. ถูกทุกข้อ

๑๖. แหล่งน้ำกินน้ำใช้ของคนไทยในสมัยก่อนมาจากที่ไหน

- ก. น้ำทะเล
- ข. น้ำใต้ดิน
- ค. น้ำประปา
- ง. แม่น้ำลำคลอง

๑๗. ทำไมคนไทยในสมัยก่อนนิยมปลูกบ้านริมแม่น้ำลำคลอง

ก. นำน้ำมาใช้ดื่มกินได้ง่าย	ข. เดินทางโดยเรือได้ง่าย
ค. นำน้ำมาอาบหรือซักล้างได้ง่าย	ง. ถูกทุกข้อ

๑๘. ทำไมพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องเดินทางไปค้าขายเป็นประจำต้องอาศัยในเรือนแพ

ก. พ่อค้าแม่ค้าชอบว่ายน้ำ	ข. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีเงินมาก
ค. เพื่อเดินทางไปค้าขายได้ง่าย	ง. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีญาติพี่น้อง

๑๙. คนไทยในสมัยก่อนค้าขายสินค้าที่ไหน

ก. วัด	ข. เรือนแพ
ค. ตลาดน้ำ	ง. ตลาดนัด

๒๐. คนไทยจัดงานลอยกระทงเพื่ออะไร

ก. ประพาดกระทง	ข. บวงสรวงพระแม่โพสพ
ค. รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่	ง. ขอบคุณและขอโทษแม่น้ำ

๒๑. การทำบุญคืออะไร

ก. การทำความดี	ข. การทำความชั่ว
ค. ประเพณีของคนไทย	ง. การถวายอาหารแด่พระสงฆ์

๒๒. คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญว่าอย่างไร

ก. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเงินมาก
ข. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเวลามาก
ค. ถ้าทำบุญมากชีวิตก็มีความสุข
ง. ถ้าทำบุญมากก็จะมีคนมาชอบเรามาก

๒๓. ทำไมคนไทยจึงต้องกรวดน้ำหลังจากทำบุญเสร็จ

ก. เพื่อให้พระตมน้ำ	ข. เพื่อความสนุกสนาน
ค. เพื่อทำบุญแด่พระสงฆ์	ง. เพื่อแบ่งส่วนบุญที่เราทำให้คนที่เสียชีวิต

๒๔. คนที่ไม่มีเวลามากมีวิธีทำบุญอย่างง่าย ๆ ได้อย่างไร

- ก. ใส่บาตรตอนเช้า
- ข. สวดมนต์ไหว้พระพุทธรูปที่บ้าน
- ค. ไปร่วมงานทำบุญในโอกาสพิเศษ
- ง. ถูกทุกข้อ

๒๕. ข้อใดไม่ใช่วิธีการทำความเคารพพระพุทธรูป

- ก. สวดมนต์
- ข. กราบ ๓ ครั้ง
- ค. ไหว้ด้วยดอกไม้ธูปเทียน
- ง. ยืนตรงทำความเคารพ

๒๖. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของวัด

- ก. เป็นที่อยู่ของพระ
- ข. เป็นสถานที่ทำบุญ
- ค. เป็นที่อยู่ของชาวบ้าน
- ง. เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา

๒๗. เด็กไทยในสมัยก่อนเรียนหนังสือที่ไหน

- ก. วัด
- ข. บ้าน
- ค. โรงเรียน
- ง. มหาวิทยาลัย

๒๘. ทำไมในสมัยก่อนจึงอนุญาตให้เฉพาะเด็กผู้ชายได้เรียนหนังสือ

- ก. เพราะพระเป็นครูสอนหนังสือ
- ข. เพราะพระไม่ยอมสอนเด็กผู้หญิง
- ค. เพราะเด็กผู้หญิงไปเรียนที่โรงเรียน
- ง. เพราะเด็กผู้ชายเกเรกว่าเด็กผู้หญิง

๒๙. ทำไมคนไทยจึงนิยมบวชเป็นพระ

- ก. จะได้บุญมาก
- ข. จะได้ไม่ต้องทำงาน
- ค. จะได้มีเงินเยอะ
- ง. จะได้มีความสุขกับครอบครัว

๓๐. ชายไทยสามารถบวชเป็นพระได้เมื่ออายุกี่ปี

ก. ๑๐ ปี

ข. ๑๕ ปี

ค. ๒๐ ปี

ง. กี่ปีก็ได้

๓๑. เวนกรรมไม่ได้หมายถึงสิ่งใด

ก. การกระทำ

ข. ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์

ค. ความเชื่อพื้นฐานของคนไทย

ง. ความเชื่อเรื่องหนึ่งใน

พระพุทธศาสนา

๓๒. ข้อใดไม่ใช่กรรมดี

ก. คนร้ายค้ายาบ้า

ข. คุณป้าทำบุญตักบาตร

ค. นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสือ

ง. น้องเก็บกระเป๋าสตางค์คืน

เจ้าของ

๓๓. “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” หมายความว่าอย่างไร

ก. คนไทยไม่ชอบความชั่ว

ข. ทำงานมากก็ได้เงินมาก

ค. คนไทยสามารถซื้อความดีได้

ง. ทำอย่างไรก็ได้ผลตอบแทน

อย่างนั้น

๓๔. ข้อใดไม่ใช่ผลของการทำกรรมดี

ก. จะได้บุญมาก

ข. จะได้ไปเกิดในนรก

ค. จะได้ไปเกิดบนสวรรค์

ง. จะมีความสุขสบายใจ

๓๕. ทำไมคนไทยนิยมแต่งงานในเดือนที่เป็นเลขคู่

ก. เพราะไม่มีเวลา

ข. เพราะไม่ว่างในเดือนอื่น

ค. เพราะคนไทยทำนาในเดือนที่เป็นเลขคี่

ง. เพราะเชื่อว่าจะได้อยู่คู่กันไปตลอดชีวิต

๓๖. “พระภูมิเจ้าที่” คืออะไร

ก. เทวดาที่คุ้มครองวัด

ข. เทวดาที่คุ้มครองบ้าน

ค. เทวดาที่คุ้มครองแม่น้ำ

ง. เทวดาที่คุ้มครองต้นข้าว

๓๗. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการเคาะช้อนส้อมเล่นขณะกินข้าวว่าอย่างไร

ก. จะทำให้ครูโกรธ

ข. จะทำให้ชาวนาโกรธ

ค. จะทำให้พ่อแม่โกรธ

ง. จะทำให้พระแม่โพสพโกรธ

๓๘. ทำไมเวลาไปบ้านเรือนไทยจึงห้ามเหยียบธรณีประตู

ก. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของพระ

ข. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา

ค. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของสัตว์เลื้อย

ง. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเจ้าของบ้าน

๓๙. คนไทยมีความเชื่อเรื่องห้ามนอนเวลาพระอาทิตย์ตกดินว่าอย่างไร

ก. ผีจะมาหลอก

ข. พ่อแม่จะโกรธ

ค. การบ้านจะไม่เสร็จ

ง. เพื่อนจะไม่เล่นด้วย

๔๐. ความเชื่อของคนไทยมีประโยชน์อย่างไร

ก. เพื่อสอนมารยาท

ข. เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

ค. เพื่อใช้เป็นอุบายเพื่อบอกว่าอะไรควรทำ

ง. ถูกทุกข้อ

๔๑. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการจัดการละเล่น

ก. เพื่อฝึกซ้อมฝีมือ

ข. เพื่อแสดงความรัก

ค. เพื่อความสนุกสนาน

ง. เพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

๔๒. การละเล่นที่ต่อสู้กันโดยการชก ต่อย และเตะคือการละเล่นอะไร

ก. มวยวัด

ข. มวยจีน

ค. มวยไทย

ง. มวยสากล

๔๓. การรำก่อนเริ่มต่อสู้ของผู้เล่นดาบสองมือเรียกว่าอะไร

ก. ไหว้ผี

ข. ไหว้ครู

ค. ไหว้พระ

ง. ไหว้พ่อแม่

๔๔. ข้อใดเป็นการละเล่นเพื่อฝึกซ้อมการใช้อาวุธ

ก. มวยไทย

ข. ดาบสองมือ

ค. มวยสากล

ง. ตะกร้อลอดบ่วง

๔๕. ข้อใดเป็นมหรสพของภาคเหนือ

ก. โขน

ข. โปงลาง

ค. หนังตะลุง

ง. กลองสะบัดชัย

๔๖. มหรสพที่ใช้หุ่นหนังสัตว์เชิดด้านหลังผ้าสีขาวเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคเหนือ

ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔๗. โขนเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคเหนือ

ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔๘. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เล่นโดยการเป่า

ก. แคน

ข. ปี่พาทย์

ค. กลองยาว

ง. กลองสะบัดชัย

๔๙. นักแสดงโขนต้องใส่อะไรเพื่อให้แสดงเหมือนจริง

ก. เสื้อผ้า

ข. รองเท้า

ค. หัวโขน

ง. หน้ากาก

๕๐. คนไทยมีวิธีอนุรักษ์วัฒนธรรมและมรดกไทยอย่างไร

ก. ดูนมรดกไทย

ข. จัดการแสดงมรดกไทย

ค. เรียนรู้ไทยและดนตรีไทย

ง. ถูกทุกข้อ

ภาคผนวก ค
บัญชีตาราง

บัญชีตาราง

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านเนื้อหา

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้านรูปเล่ม

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

ตารางระยะเวลาในการทดลอง

ตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จำแนกเป็นรายบุคคล

ตารางแสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ บทเรียนที่1-5

ตารางแสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท

ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศตาม เกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2=80/80$)

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้าน
เนื้อหา

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์	2	1	
2. เนื้อหาถูกต้อง	3		
3. คำอธิบายถูกต้อง	3		
4. ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	1	2	
5. แบบฝึกหัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	2	

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ด้าน
รูปเล่ม

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ความเหมาะสมของภาพที่ใช้ประกอบเนื้อเรื่อง	2	1	
2. ความชัดเจนของเนื้อหาในภาพ	1	2	
3. เนื้อหาของภาพที่แสดงออกทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นไทย	2	1	
4. รูปแบบตัวอักษร	1	2	
5. ขนาดตัวอักษร	2	1	
6. สีของตัวอักษร	3		

ตารางแสดงผลการประเมินคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวิถีชีวิตไทย
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	2	1	
2. แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสม	2	1	
3. แบบทดสอบช่วยตอบสนองความสนใจของ นักเรียน	1	2	
4. ข้อคำถามในแบบทดสอบมีจำนวนเพียงพอ และครอบคลุมวัตถุประสงค์	1	2	
5. คำถามในแบบทดสอบแต่ละข้อชัดเจน		3	

ตารางระยะเวลาในการทดลอง

สัปดาห์ที่	วันที่	รายการ	เวลา
1	1	ปฐมนิเทศและสร้างความคุ้นเคย	30 นาที
	2	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 1)	45 นาที
	3	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 2)	45 นาที
2	4	บทที่ 1 ครอบครัวไทย (ครั้งที่ 3)	45 นาที
	5	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 1	45 นาที
	6	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย(ครั้งที่ 1)	45 นาที
3	7	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่ 2)	45 นาที
	8	บทที่ 2 เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่ 3)	45 นาที
	9	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 2	45 นาที
4	10	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่1)	45 นาที
	11	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่2)	45 นาที
	12	บทที่ 3 วัดกับวิถีชีวิตไทย (ครั้งที่3)	45 นาที
5	13	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 3	45 นาที
	14	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย(ครั้งที่1)	45 นาที
	15	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย (ครั้งที่2)	45 นาที
6	16	บทที่ 4 ความเชื่อของคนไทย (ครั้งที่3)	45 นาที
	17	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 4	45 นาที
	18	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่1)	45 นาที

(ต่อ)

สัปดาห์ที่	วันที่	รายการ	เวลา
7	19	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่2)	45 นาที
	20	บทที่ 5 ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต (ครั้งที่3)	45 นาที
	21	ทำแบบทดสอบท้ายบทที่ 5	45 นาที
8	22	ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้ง 5 บท	60 นาที

ตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
จำแนกเป็นรายบุคคล

ผู้เรียน คนที่	ระหว่างเรียน					หลังเรียน
	บทที่1	บทที่2	บทที่3	บทที่4	บทที่5	คะแนนเต็ม
	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	
	15	15	15	15	15	50
1	14	14	15	13	15	43
2	15	14	15	14	15	48
3	15	15	15	12	12	48
4	13	13	10	15	14	46
5	10	14	13	14	15	40
6	12	14	15	15	15	47
7	8	8	9	9	10	37
8	9	15	10	11	15	46
9	15	14	14	14	15	47
10	13	13	10	14	15	48
11	11	15	15	11	15	48
12	10	13	14	12	15	43
13	13	13	14	14	15	41
14	13	15	12	13	9	42
15	14	15	14	12	10	47

ตารางแสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ บทเรียนที่1-5

ผู้เรียน คนที่	บทที่1 คะแนนเต็ม	บทที่2 คะแนนเต็ม	บทที่3 คะแนนเต็ม	บทที่4 คะแนนเต็ม	บทที่5 คะแนนเต็ม
	15	15	15	15	15
1	14	14	15	13	15
2	15	14	15	14	15
3	15	15	15	12	12
4	13	13	10	15	14
5	10	14	13	14	15
6	12	14	15	15	15
7	8	8	9	9	10
8	9	15	10	11	15
9	15	14	14	14	15
10	13	13	10	14	15
11	11	15	15	11	15
12	10	13	14	12	15
13	13	13	14	14	15
14	13	15	12	13	9
15	14	15	14	12	10
ΣX	185	205	195	193	205
$\bar{X}$	12.33	13.67	13	12.87	13.67
E1	82.22	91.11	86.67	85.78	91.11

ตารางแสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้ง 5 บท

คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนคะแนนเต็ม 50
1	43
2	48
3	48
4	46
5	40
6	47
7	37
8	46
9	47
10	48
11	48
12	43
13	41
14	42
15	47
Σx	671
$\bar{x}$	44.73
E2	89.47

ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2=80/80$)

บทที่	เรื่อง	E1	E2
1	ครอบครัวไทย	82.22	
2	เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย	91.11	
3	วัดกับวิถีชีวิตไทย	86.67	
4	ความเชื่อของคนไทย	85.78	
5	ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต	91.11	
	รวมเฉลี่ย 5 บท	87.38	89.47

ภาคผนวก ง
แบบประเมินวัดคุณภาพของแบบเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน

แบบประเมินวัดคุณภาพ
แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้สอนในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียนผลการพิจารณาของท่านด้วยการทำเครื่องหมาย ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” แบบสอบถามประเมินคุณภาพแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนี้ เป็นการเลือกตอบในช่องแสดงความคิดเห็นการให้คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์ความเหมาะสมดังนี้

+1 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับมาก

0 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

-1 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อย

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. เนื้อหา			
1.1 เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์			
1.2 เนื้อหาถูกต้อง			
1.3 คำอธิบายถูกต้อง			
1.4 ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน			
1.5 แบบฝึกหัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			
2. ภาพประกอบ			
2.1 ความเหมาะสมของภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา			
2.2 ความชัดเจนของเนื้อหาในภาพ			
2.3 เนื้อหาของภาพที่แสดงออกทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นไทย			
3. ตัวอักษร			
3.1 รูปแบบตัวอักษร			

3.2 ขนาดตัวอักษร			
3.3 สีของตัวอักษร			
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
4.1 แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์			
4.2 แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสม			
4.3 แบบทดสอบช่วยตอบสนองความสนใจของ นักเรียน			
4.4 ข้อคำถามในแบบทดสอบมีจำนวนเพียงพอ และครอบคลุมวัตถุประสงค์			
4.5 คำถามในแบบทดสอบแต่ละข้อชัดเจน			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้ประเมิน

(.....)

วันที่...../...../.....

แบบประเมินคุณภาพ
แบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
(สำหรับกลุ่มทดลอง)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้สอนในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียนผลการพิจารณาของท่านด้วยการทำเครื่องหมาย ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” แบบสอบถามประเมินคุณภาพแบบเรียนภาษาไทยเรื่องวิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนี้ เป็นการเลือกตอบในช่องแสดงความคิดเห็นการให้คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาเกณฑ์ความเหมาะสมดังนี้

+1 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับมาก

0 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

-1 หมายถึง มีความเหมาะสมระดับน้อย

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. เนื้อหา			
1.1 เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์			
1.2 เนื้อหาถูกต้อง			
1.3 คำอธิบายถูกต้อง			
1.4 ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน			
1.5 แบบฝึกหัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			
2. ภาพประกอบ			
2.1 ความเหมาะสมของภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหา			
2.2 ความชัดเจนของเนื้อหาในภาพ			
2.3 เนื้อหาของภาพที่แสดงออกทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นไทย			
3. ตัวอักษร			
3.1 รูปแบบตัวอักษร			

3.2 ขนาดตัวอักษร			
3.3 สีของตัวอักษร			
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
4.1 แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์			
4.2 แบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสม			
4.3 แบบทดสอบช่วยตอบสนองความสนใจของ นักเรียน			
4.4 ข้อคำถามในแบบทดสอบมีจำนวนเพียงพอ และครอบคลุมวัตถุประสงค์			
4.5 คำถามในแบบทดสอบแต่ละข้อชัดเจน			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้ประเมิน

(.....)

วันที่...../...../.....

ภาคผนวก จ

แบบเรียนภาษาไทย เรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แบบเรียน

วิถีชีวิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

ณัฐวดี สภาพรต

คำนำ

แบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในระดับสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือในการเรียนการสอนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทยแก่ผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และสามารถอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของผู้เรียน และนำความรู้ทางวัฒนธรรมไทยมาใช้อย่างเหมาะสม

แบบเรียนเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยที่ชาวต่างประเทศควรศึกษาจำนวน ๕ บท ในแต่ละบทเรียนประกอบด้วยบทอ่านที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย คำศัพท์สำคัญจากบทอ่าน แบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการเขียน กิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดแสดงความคิดเห็น อภิปราย และส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งแบบทดสอบท้ายบทและเฉลยแบบทดสอบท้ายบทเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้วยความตั้งใจของผู้แต่งและความเพียรพยายามในการสร้างแบบเรียนเรื่องวิถีชีวิตไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ด้วยการสนับสนุนและความมีเมตตาจากคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้และข้อชี้แนะจนแบบเรียนเล่มนี้สำเร็จขึ้น ผู้แต่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบเรียนเล่มนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

ณัฐวดี สภาพรต

มกราคม 2553

สารบัญ

หัวเรื่อง	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรม
๑ ครอบครัวไทย ๔	- ลักษณะของครอบครัวไทย - การสร้างครอบครัว	- ยกตัวอย่างประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยได้ - ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในขณะที่ยังอยู่ในประเทศไทยได้	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - นำเสนอส่งภาพความคิด - วิพากษ์วิจารณ์การนับญาติ
๒ เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย ๒๕	- การทำเกษตร - น้ำกับวิถีชีวิตไทย	- อธิบายการประกอบอาชีพได้ - อธิบายวิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและเกษตรได้ - อธิบายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาไทยที่สอดคล้องกับธรรมชาติได้	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - นำเสนอส่งภาพความคิด - เพลงมนต์รักลูกทุ่ง
๓ วัดกับวิถีชีวิตไทย ๔๑	- ประเพณีการบวช - การทำบุญของคนไทย	- อธิบายความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตคนไทยได้ - อธิบายและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาได้	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - นำเสนอส่งภาพความคิด - ทำแผ่นป้ายนิเทศ - ทัศนศึกษา : ทำบุญที่วัด
๔ ความเชื่อของคนไทย ๕๔	- ความเชื่อเรื่องกรรม - ความเชื่อในพิธีกรรม - ความเชื่อในวิถีชีวิตไทย	- อธิบายสาเหตุและที่มาของความเชื่อในสังคมไทยได้ - ยกตัวอย่างและเปรียบเทียบความเชื่อของตนกับความเชื่อของคนไทยได้ - อธิบายภูมิปัญญาไทยที่แทรกอยู่ในความเชื่อของคนไทยได้	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - นำเสนอส่งภาพความคิด
๕ ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต ๗๕	- การเล่นของไทย - มหรสพสี่ภาค - ภาคกลาง: โขน - ภาคเหนือ: กลองสะบัดชัย - ภาคอีสาน: โปงลาง - ภาคใต้: หนังตะลุง	อธิบายและแสดงการเล่นและมหรสพของไทยได้	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - นำเสนอส่งภาพความคิด - สาธิตการเล่น - วิพากษ์วิจารณ์มหรสพสี่ภาค

สัทอักษร

การอ่านออกเสียงคำศัพท์ในแบบเรียน ได้ถ่ายทอดเสียงด้วยตัวสัทอักษร (Phonetic transcription) ตามหลักสัทอักษรสากล IPA (The International Phonetic Alphabet) จากหนังสือระบบเสียงภาษาไทย โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. กาญจนา นาคสกุล

พยัญชนะต้น

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
ก	/k/	กิน [kin]
ข ขก ค ฅ ฌ	/kh/	ขาย [khǎːj]
ง	/ŋ/	เงิน [ŋɯn]
จ	/c/	จับ [càp]
ฉ ช จ	/ch/	ช่วย [chûaj]
ญ ย	/j/	ญาติ [jâːt]
ด ฎ	/d/	ดาว [daːw]
ต ฏ	/t/	ใต้ [tâj]
ถ ฑ ฐ ฑ ฒ	/th/	ทวด [thûat]
น ฌ	/n/	นาน [naːn]
บ	/b/	บ้าน [bâːn]

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
ป	/p/	ไป [paj]
ผ ฟ ภ	/ph/	พัก [phák]
ฟ ฝ	/f/	ฟัง [fan]
ม	/m/	มา [ma:]
ร (ฤ)	/r/	รัก [rák]
ล ฬ	/l/	ลุง [luŋ]
ว	/w/	วัน [wan]
ศ ษ ส ซ	/s/	สิบ [sìp]
ห ฮ	/h/	ห้า [hâ:]
อ	/ʔ/	อิม [ʔim]

พยัญชนะควบกล้ำ

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
กร (กฤ)	/kr/	กราบ [krà:p]
กล	/kl/	กลุ่ม [klùm]
กว	/kw/	กว้าง [kwa:ŋ]
ขร คร	/khr/	ครึ่ง [khrán]
ขล คล	/khl/	ขลุ่ย [khlùj]
ขว กว	/khw/	ควาย [khwa:j]
ปร (ปฤ)	/pr/	ปรับ [práp]
ปล	/pl/	เปลี่ยน [plian]
พร	/phr/	พระ [phrá]
พล	/phl/	ตลาด [phlâ:t]
ตร	/tr/	ตรวจ [truat]

พยัญชนะท้าย

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
ก ข ค ฅ	/k/	บอก [bò:k]
จ ช ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ค ฅ ฉ ฐ ษ ฌ ษ	/t/	คิด [khít]
บ ป พ ฟ	/p/	สาบ [sà:p]
น ณ ฌ ฐ ฬ	/n/	งาน [ŋa:n]
ง	/ŋ/	สิ่ง [sǎŋ]
ม	/m/	ยิ้ม [jí:m]
ย	/j/	หาย [hǎ:j]
ว	/w/	สาว [sǎ:w]

สระ

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
ะ - ุ่	/a/	จะ [cà:]
า - ํ	/a:/	ชา [ja:]
ิ - ิ่	/i/	คิด [khít]
ี - ี๊	/i:/	ถี [sǐ:]
ุ - ุ่	/u/	ขุ - ุ่ [khûn]
ู - ู๊	/u:/	ลู - ู๊ [lu:m]
ุ - ุ่	/u/	อุณ [khun]
ู - ู๊	/u:/	รู - ู๊ [rú:]
เ - เ่	/e/	เละ [lé]
เ - ะ	/e:/	เเเว [ke:re:]
แ - ะ	/ɛ/	แพะ [phé]
แ - ะ	/ɛ:/	แม - ะ [mê:]
โ - ะ	/o/	โตะ [tó]

สระ

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
โ -	/o:/	โกรธ [krò:t]
เ - าะ	/ɔ:/	เงาะ [ŋá]
- อ	/ɔ:/	สอง [sɔ̌:ŋ]
เ - ือ	/ɤ:/	เยื่อ [jɤ̌]
เ - อ	/ɤ:/	เขือ [thɤ̌:]
อ - ำ	/am/	ท่า [tham]
เ - ะ	/aj/	ไม้ [mâj]
เ - ้า	/aw/	เรา [raw]
เ - ีย	/ia/	เมีย [mia]
เ - ู	/ua/	วัว [wua]
เ - ือ	/wa/	เรือ [rua]

วรรณยุกต์

อักษรไทย	สัทอักษร	ตัวอย่าง
-	-	ปา [pa:]
'	`	ป้า [pà:]
๑	^	ป๊า [pâ:]
๓	´	ป๊า [pá:]
+	ˇ	ป๊า [pǎ:]

ครอบครัวไทย

๑ ครอบครัวไทย

ระดมสมอง

เขียนแสดงความคิดเห็นและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับครอบครัวไทย

ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับครอบครัวไทย	ฉันอยากรู้อะไรเกี่ยวกับครอบครัวไทย

บทอ่าน

ครอบครัวของฉัน

"นิม นวล ตื่นได้แล้วลูก เตียวจะไปไม่ทันทำบุญตอนเช้า"
เสียงปลุกของแม่มาก่อนเสียงนาฬิกาปลุกที่ฉันตั้งไว้เสียอีก
ฉันและน้องรีบตื่นนอนทั้งๆที่ตีสี่ครึ่งยังเป็นเวลาเช้าเกินกว่าจะ
รีบตื่นในช่วงวันหยุดอย่างนี้

วันนี้เป็นวันที่ ๑๔ เมษายน รัฐบาลไทยกำหนดให้วันนี้
เป็นวันครอบครัว เพื่อให้คนไทยส่วนใหญ่ที่เดินทางกลับบ้านเกิด
ได้มีโอกาสร่วมญาติ ทำบุญและรดน้ำคำหวัขอพรจากญาติผู้ใหญ่
ครอบครัวของเราจึงถือโอกาสนี้ไปเยี่ยมคุณย่าที่จังหวัด
สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของคุณพ่อ เหมือนที่เราเคยปฏิบัติ
ทุกปี

คุณพ่อใช้เวลาขับรถไม่ถึงสองชั่วโมง ก็มาถึงหน้าบ้านของคุณย่า ฉันเห็นป้าเทียนมายืนรอต้อนรับอยู่ที่เชิงบันได ทุกคนยกมือไหว้ป้าเทียนแล้วทักทายด้วยคำว่าสวัสดี ป้าเทียนรับไหว้ทุกคนแล้วเร่งให้เราขึ้นไปบนบ้าน

ปีนี้คุณย่าจัดพิธีทำบุญประจำครอบครัวครั้งใหญ่จึงนิมนต์พระมาที่บ้านแทนที่จะไปทำบุญที่วัด เมื่อขึ้นไปถึงนอกชาน ฉันเห็นญาติๆ ที่มาร่วมทำบุญนั่งอยู่เต็มชานบ้าน คุณพ่อคุณแม่ทักทายญาติคนนั้น คนนี้อย่างคุ้นเคย ฉันและนวลจึงต้องไหว้ตาม ทั้งๆ ที่นึกไม่ค่อยออกว่าญาติบางคนมีความสัมพันธ์กับครอบครัวของฉันอย่างไร

หลังจากเสร็จพิธีทำบุญตอนเช้า ลูกหลานที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นต่างช่วยกันจัดสถานที่บริเวณนอกชานเสียใหม่ให้เหมาะสมกับพิธีรดน้ำดำหัว เมื่อจัดสถานที่เสร็จจึงเชิญผู้ใหญ่นั่งเรียงตามลำดับอาวุโส

ฉันถือขันน้ำอบไทยที่โรยด้วยกลีบดอกไม้อันหอม กลานเข้าไปกราบที่ตักคุณย่า ป้าเทียน พ่อ และแม่ แล้วรดน้ำขอพรจากท่านตามลำดับ ทุกท่านอวยพรให้ฉันมีความสุขแข็งแรงและมีความสุขตลอดปี ฉันคิดว่าปีนี้ฉันต้องโชคดีแน่ๆ เพราะฉันได้รับพรจากญาติผู้ใหญ่ที่ฉันรักมากที่สุด

หลังจากเสร็จพิธีรดน้ำดำหัว ญาติทุกคนต่างแยกย้ายกันไปจับกลุ่มพูดคุยกัน บ้างก็ตามสารทุกข์สุกดิบ บ้างก็คุยเรื่องสัพเพเหระทั่วๆ ไป บ้างก็นำของฝากมาแจก ส่วนฉันและนวลนั่งคุยกับคุณย่าและป้าเทียน

“ป้าเทียนขา วันนี้มีคนมาทำบุญที่บ้านเยอะแยะเลย ป้าเหนื่อยไหมคะ” ฉันถามป้าเทียนด้วยความเป็นห่วง

“ไม่เหนื่อยหรอกลูก ทุกคนที่มาต่างมาช่วยเราทั้งนั้น คนหนึ่งช่วยเรื่องอาหาร อีกคนช่วยนิมนต์พระ ส่วนวัยรุ่นช่วยจัดสถานที่ เดี่ยวเดี๋ยวก็เสร็จ” ป้าเทียนตอบพร้อมทั้งรอยยิ้ม

“แล้วทุกคนที่มางานที่บ้านเรา เป็นญาติของเราทั้งหมดเลยหรือคะ ทำไมเราถึงมีญาติเยอะอย่างนี้คะ” ฉันถาม

"ย่าจะเล่าให้ฟังนะ ในสมัยก่อน ครอบครัวของคนไทย มักจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย มีทั้งปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ และลูกๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน เมื่อสมาชิกใน ครอบครัวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจมีการปลูกเรือนขึ้นใหม่ แต่ ยังคงอยู่ในบริเวณเดียวกัน จนถึงปัจจุบันนี้ คนในหมู่บ้านนี้จึง เป็นญาติกันหมดนั่นแหละ"

"แต่ถ้ามีครอบครัวใหม่เพิ่งย้ายเข้ามาในหมู่บ้านล่ะคะ ย่า เราจะเรียกว่าเขาเป็นญาติเราอยู่หรือเปล่าคะ" นวลถาม

"คนไทยทุกคนเป็นญาติกันทั้งหมดนั่นแหละ สังเกตไหม เวลาหลานไปซื้อของ หลานเรียกคนขายว่าพี่ไ้ไหม บางทีถ้า เขาเป็นผู้ใหญ่หลานอาจเรียกเขาว่า ลุงหรือป้าไ้ไหม แต่ถ้าเขา อายุเท่าย่า หลานก็เรียกเขาว่าย่าด้วยไ้ไหม หลานนับญาติกับ เขาเพราะเรียกแล้วรู้สึกสนิทสนมมากกว่าไ้ไหม" ย่าถามกลับ

"หนูเข้าใจแล้วล่ะคะ แม้ว่าคนไทยจะผูกพันกันทาง สายเลือดหรือไม่ ถ้าได้รู้จักหรือช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็เป็นญาติ กันได้ ค่ะกับคุณย่าและป้าเทียนวันนี้ได้ความรู้เยอะเลยคะ วันพรุ่งนี้หนูมาคุยด้วยอีกได้ไหมคะ หนูอยากรู้เรื่องคุณปู่กับคุณ ย่าสมัยวัยรุ่นคะ"

"เอาสิ พรุ่งนี้ไปต่อกับตาต่อกับย่า แล้วย่าจะเล่าให้ฟัง"

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ญาติผู้ใหญ่	/yǎ:t phû: jǎj/ ยาด-ผู้-ใหญ่	senior relatives ญาติตั้งแต่ชั้นพ่อแม่ขึ้นไป
ปฏิบัติ	/pà tì bàt/ ปะ-ติ-บัติ	do about ทำเกี่ยวกับ ทำในเรื่อง
คุ้นเคย	/khûn khɛ:j/ คุ้น-เคย	acquainted รู้จักเป็นอย่างดี
ความสัมพันธ์	/khwa:m sǎm phan/ ความ-สํ-พัน	relationship มีความเกี่ยวข้องกัน
ลูกหลาน	/lû:k lá:n/ ลูก-หลาน	descendant คนรุ่นหลัง, ผู้สืบสกุล
วัยรุ่น	/waj rûn/ ไว-รุ่น	teenager คนหนุ่มสาว
อาวุโส	/ʔa: wû sǎ:/ อา-วุ-โส	senior ซึ่งมีอายุมากกว่า
สารทุกข์สุกดิบ	/sǎ: rá tûk sùk díp/ สา-ระ-ทุก-สุก-ดิบ	all sufferings and happiness ความสุขทุกข์ของชีวิต
สัพเพเหระ	/sàp phe: hě: rá/ สับ-เพ-เห-ระ	chitchat พูดคุยเรื่องทั่วไป
ครอบครัวขยาย	/khrɔ:p khrua kha jǎ:j/ ครอบ-ครัว-ชะ-ขยาย	extended family ครอบครัวใหญ่ (ที่มีพ่อ แม่ ลูก และญาติๆ อยู่ร่วมกัน)
สนิทสนม	/sa nít sa nǎm/ สะ-หนิด-สะ-หนม	fraternize with เป็นเพื่อนกัน ใกล้ชิดกัน

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ผูกพัน	/phù:k phan/ ผูก-พัน	affiliate เกี่ยวข้องกัน
สายเลือด	/sǎ:j lǐnət/ สาย-เลือด	lineage มีเชื้อสายเดียวกัน
ช่วยเหลือเกื้อกูล	/chǔaj lǐnə kǐnə ku:n/ ช่วย-เหลือ-เกื้อ-กูล	help, support ช่วยเหลือ

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ทำไมแม่ปลุกน้าและนวลให้รีบตื่นแต่เช้า

๒. ที่บ้านของคุณย่ามีพิธีอะไร

๓. ทำไมฉันรู้สึกประหลาดใจ เมื่อคุณพ่อคุณแม่ทักทายคนอื่นอย่างคุ้นเคย

๔. คุณย่าอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวคนไทยว่าอย่างไร

๕. “ถ้าไม่ได้ผูกพันทางสายเลือด ก็ถือว่าเป็นญาติกันได้” เหตุใดคนไทยจึงคิดเช่นนั้น

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น : ประเทศของนักเรียนนับญาติกับคนที่ไม่รู้จักหรือไม่

บทอ่าน

ความรักของปู่กับย่า

"เอ็กอีเอ็กเอ็ก" เสียงเจ้าโต้ง ดังมาจากใต้ถุนบ้าน เป็นสัญญาณให้ฉันรีบตื่นนอน วันนี้ฉันมีนัดจะไปใส่บาตรกับย่าที่วัด

หลังจากล้างหน้า แปรงฟันและอาบน้ำเสร็จ ฉันเห็นแม่และป้าเทียนกำลังช่วยกันเตรียมของใส่บาตร แม่บอกว่าอาหารที่เราใส่บาตรพระสงฆ์ต้องเป็นอาหารที่ดีเพราะคนไทยเคารพพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาและสั่งสอนชาวพุทธให้เป็นคนดี

เมื่อแม่และป้าเทียนเตรียมอาหารเสร็จ ฉันช่วยยกถาดแล้วเดินนำหน้าทุกคนไปที่วัด ไม่นาน เราเดินมาหยุดอยู่ที่หน้าประตูวัด คุณย่าบอกให้ฉันนิมนต์พระ เมื่อท่านเข้ามาใกล้ ฉันพนมมือแล้วค่อยๆ ใส่อาหารลงในบาตรพระทำอย่างนุ่งเสร็จ

"ทำบุญเสร็จแล้วเราต้องทำทานด้วยนะหลาน"

"ทำอย่างไรคะป้าเทียน" ฉันถามด้วยความสงสัย

"ก็กรวดน้ำนะสิ เราได้ทำบุญมาแล้วก็ควรแบ่งบุญให้คนอื่นด้วยนะ" ย่าอธิบายแล้วบอกให้แม่นำขันใส่น้ำที่เตรียมไว้มากรวดน้ำ

เมื่อกรวดน้ำเสร็จ ย่าบอกให้ฉันนำขันใส่น้ำไปเทใต้ต้นไม้ใหญ่ จะได้รับกลับบ้านไปเตรียมอาหารเช้าให้ทุกคน ระหว่างทางกลับบ้าน ฉันตามย่าด้วยความสงสัย

“ย่าจ๋า ย่ากรวดน้ำแบ่งบุญให้ใครบ้างคะ”

“ให้บรรพบุรุษของเราอย่างไรรละ ญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว และคุณปู่ของหลานด้วยนะ จริงสิ หลานอยากให้อ่านเรื่องคุณปู่ใช่ไหม มาเดินใกล้ๆ ย่าสิ ย่าจะเล่าให้ฟัง”

“คุณปู่เป็นชาวยุชยา มีอาชีพเป็นชาวนา คุณปู่มักจะพายเรือมาเที่ยวสุพรรณบุรีกับเพื่อนบ่อยๆ วันหนึ่งคุณปู่และเพื่อนพายเรือมาเที่ยวงานวัดฉลองหลวงฟอโตซึ่งวันนั้นย่าไปทำบุญพอดีจึงได้พบกัน”

“แล้วคุณปู่จับคุณย่าอย่างไรคะ” ฉันถาม

“ในสมัยนั้นไม่มีสถานที่นัดพบ เช่น โรงภาพยนตร์ หรือ สยามสแควร์เหมือนสมัยนี้ ส่วนใหญ่หนุ่มสาวมักจะเจอกันที่งานวัดหรืองานประเพณีต่างๆ เช่นงานสงกรานต์ งานลอยกระทง เวลาจะติดต่อกันก็ต้องเขียนจดหมายรัก ซึ่งเรียกว่า เพลงยาว เพราะไม่มีโทรศัพท์เหมือนสมัยนี้”

คุณย่าเล่าให้ฟังอีกว่า เมื่อปู่และย่าตกลงที่จะแต่งงานกัน คุณปู่จึงให้ญาติผู้ใหญ่หรือเรียกว่า **เฒ่าแก่** มาสู่ขอ ญาติผู้ใหญ่ของปู่และย่ารวมทั้งเฒ่าแก่จะตกลงกันเรื่องพิธีแต่งงาน และฝ่ายชายจะมอบสินสอดทองหมั้นหรือเงินทองให้พ่อแม่ฝ่ายหญิงเป็นของขวัญแต่งงาน

“ย่าแต่งงานกับปู่ของหลานตอนย่าอายุ ๑๘ ปี ส่วนปู่อายุ ๒๐ ปี ซึ่งสมัยนั้นไม่ถือว่าเร็วเกินไปสำหรับการแต่งงานหรอก”

“หลังจากแต่งงานแล้วคุณย่าทำอะไรคะ หนูเคยเรียนว่าคนไทยสมัยก่อนทำอาชีพเกษตรกรรม ใช่ไหมคะ”

“ถูกแล้วหลาน ปู่ของหลานย้ายมาอยู่ที่สุพรรณบุรีกับย่า เพราะเป็นธรรมเนียมของการแต่งงานในสมัยนั้นที่ให้ลูกเขยหรือฝ่ายชายย้ายมาอยู่บ้านฝ่ายหญิงจะได้ช่วยครอบครัวของฝ่ายหญิงทำงาน”

“ปู่ของหลานทำนา ส่วนย่าเป็นแม่บ้าน คอยดูแลบ้าน ทำอาหาร และเลี้ยงฟักกับป้าของเราอย่างไรละ ย่ามีลูกแค่สองคนซึ่งถือว่าน้อยมากสำหรับคนไทยสมัยก่อน เพราะส่วนใหญ่คนไทยนิยมมีลูกเยอะเพราะจะได้ช่วยกันทำงาน” ย่าอธิบายเพิ่ม

“เมื่อครอบครัวเรามีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ปู่จึงต่อเติมบ้านของคุณทวดให้ใหญ่โตขึ้น คุณปู่ปลูกเรือนไทยไม้สักหลังใหม่ริมแม่น้ำ ฝีมือคุณปู่และญาติๆ ช่วยกันสร้างเองเลยนะ ปลูกตั้งแต่พ่อของหลานยังไม่เกิดเสียอีก”

ฉันเดินมาหยุดตรงหน้าบ้านเรือนไทยของคุณย่าพอดี เรือนไทยหลังนี้ยังสวยอยู่แม้ว่าจะมีอายุถึง ๖๐ ปีแล้ว ฉันจำเรื่องของคุณปู่ได้ไม่มากนัก เพราะคุณปู่เสียชีวิตตั้งแต่ฉันอายุแค่ ๒ ขวบ มีเพียงรูปถ่ายของคุณปู่สมัยฉันที่หน้าบ้านตอนฉันแรกเกิดเท่านั้น ฉันขอร้องให้ย่าเล่าเรื่องปู่ให้ฟังอีก ย่าสัญญาว่าจะเล่าเรื่องอาชีพของปู่ให้ฟังหลังจากกินอาหารเช้าเสร็จแล้ว

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ใต้ถุนบ้าน	/tâj thūn bā:n/ ใต้-ถุน-บ้าน	space under a Thai house ที่ใต้พื้นบ้านเรือนไทยซึ่งยกพื้นสูง
บรรพบุรุษ	/ban phā bù rùt/ บัน-พะ-บุ-หฺรุด	ancestor ญาติผู้ใหญ่
เสียชีวิต	/sǎa chi: wít/ เสียชีวิต	pass away ตาย
เฒ่าแก่	/thāw kè:/ เฒ่า-แก่	matchmaker ผู้เป็นประธานในการแต่งงาน
สู่ขอ	/sū: khǎ:/ สู่-ขอ	make a proposal ไปพูดจาขอหญิงในความปกครอง ของผู้อื่นเพื่อการสมรส
สินสอดทองหมั้น	/sǐn sò:t thw:ŋ mǎn/ สิน-สอด-ทอง-หมั้น	dowry ค่าน้ำนม
เกษตรกรรม	/kà sè:t trà kam/ กะ-เสด-ตระ-กำ	agriculture การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
ธรรมเนียม	/tham niam/ ท่า-เนียม	custom, tradition สิ่งที่ปฏิบัติกันมานาน
ลูกเขย	/lû:k khǎ:j/ ลูก-เขย	son-in-law สามีของลูกสาว

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ลูกสะใภ้	/lū:k sà phǎj/ ลูก-สะ-ใภ้	daughter-in-law ภรรยาของลูกชาย
สมาชิก	/sa ma: chǎk/ สะ-มา-ชิก	member ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
ทวด	/thūat/ ทวด	great-grandparents พ่อหรือแม่ของป้าตายาย
เรือนไทย	/rwan thaj/ เรือนไท	Thai house บ้านแบบไทย

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. คุณย่าชวนน้าไปใส่บาตรตอนเช้าเพราะอะไร

๒. ทำไมชาวพุทธเชื่อว่าเมื่อใส่บาตรแล้วต้องกรวดน้ำ

๓. หนุ่มสาวในสมัยก่อนมีโอกาสรู้จักกันได้อย่างไร

๔. ฝ่ายชายจะมอบสินสอดทองหมั้นให้ฝ่ายหญิงในพิธีแต่งงานเพื่ออะไร

๕. หลังจากแต่งงานฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีหน้าที่แตกต่างกันอย่างไร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

หัวข้อ	คนไทย	คนต่างประเทศ
การรู้จักกันของหนุ่มสาว		
ขั้นตอนการแต่งงาน		
หน้าที่ของหญิงชายหลังจากแต่งงาน		

สรุปความรู้

สรุปความรู้ที่ได้จากบทเรียน แล้วเขียนผังภาพความคิด

โครงสร้างประโยค

“ฉันและน้องรับดินนอน **ทั้ง ๆ ที่**ตีห้าครึ่งยังเป็นเวลาเช้าเกินกว่าจะ
รับดินในช่วงวันหยุดแบบนี้”

Structure

clause **ทั้ง ๆ ที่** clause ..

Explanation

A concessive conditional **ทั้ง ๆ ที่** indicates
“even if”

Example

- ฉันต้องใส่เสื้อสีแดง **ทั้ง ๆ ที่**ฉันชอบสีเหลือง
- นวลไหว้ญาติคนนั้น **ทั้ง ๆ ที่**ไม่เคยรู้จักเขามาก่อน

“ฝ่ายชายจะ**มอบ**สินสอดทองหมั้นหรือเงินทอง**ให้**พ่อแม่ฝ่ายหญิง
เป็นของขวัญแต่งงาน”

Structure

source **มอบ** theme **ให้** recipient ..

Explanation

Ditransitive verb **มอบให้** is used in a Thai sentence
that the source must be in high status and the theme
noun is valuable. **มอบให้** is also used in formal
events.

Example

- ครูใหญ่**มอบ**ทุนการศึกษา**ให้**นักเรียนที่เรียนดี
- เจ้าบ่าว**มอบ**แหวนเพชร**ให้**เจ้าสาวในวันแต่งงาน

สรุปความรู้

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. วันที่ ๑๔ เมษายนของทุกปีตรงกับวันสำคัญอะไร

ก. วันเด็ก

ข. วันสงกรานต์

ค. วันผู้สูงอายุ

ง. วันครอบครัว

๒. ในวันที่ ๑๔ เมษายน คนไทยนิยมทำอะไร

ก. อยู่บ้าน

ข. เล่นสงกรานต์

ค. ทำความสะอาดบ้าน

ง. ไปเยี่ยมและขอพรผู้ใหญ่

๓. ในสมัยก่อน ครอบครัวไทยเป็นอย่างไร

ก. มีลูกน้อย

ข. ญาติพี่น้องจะปลูกบ้านบริเวณใกล้กัน

ค. ผู้ชายและผู้หญิงมีอาชีพเป็นชาวนา

ง. มีแค่พ่อแม่ลูกอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

๔. ข้อใดแสดงความสนิทสนมกับคนที่ไม่รู้จักมากที่สุด

ก. "พี่คะ เสื้อราคาเท่าไรคะ"

ข. "คุณมาจากประเทศอะไรคะ"

ค. "นายสมชายเป็นคนดีมากๆ"

ง. "คุณชอบกินอาหารไทยไหมครับ"

๕. คนไทยเรียกคนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดว่าเป็นญาติเพราะอะไร

ก. แสดงน้ำใจไม่ตรี

ข. แสดงความสนิทสนม

ค. แสดงว่าเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ง. ถูกทุกข้อ

๖. “คนไทยนิยมทำบุญให้บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว” คำว่า **บรรพบุรุษ** มีความหมายว่าอย่างไร

ก. พี่น้อง	ข. เพื่อน
ค. ญาติผู้ใหญ่	ง. วงศ์ตระกูล

๗. ชายหญิงในสมัยก่อนมักเจอกันที่สถานที่ใด

ก. งานวัด	ข. ร้านอาหาร
ค. โรงภาพยนตร์	ง. ห้างสรรพสินค้า

๘. ผู้ที่มีหน้าที่สุขอฝ่ายหญิงให้แต่งงานกับฝ่ายชายเรียกว่าอะไร

ก. ผู้เฒ่า	ข. คนแก่
ค. เฒ่าแก่	ง. คนสูงอายุ

๙. หลังจากแต่งงานแล้ว คนไทยมีธรรมเนียมให้ฝ่ายชายย้ายมาอยู่ที่บ้านฝ่ายหญิงเพราะอะไร

ก. จะได้ไม่ต้องเดินทางไกล	ข. ครอบครัวฝ่ายหญิงมีเงินมาก
ค. ครอบครัวฝ่ายชายไม่ชอบฝ่ายหญิง	ง. ให้ช่วยครอบครัวฝ่ายหญิงทำงาน

๑๐. ข้อใด ไม่ใช่หน้าที่ของผู้หญิงไทยหลังจากแต่งงาน

ก. ทำนา	ข. ดูแลลูก
ค. ดูแลสามี	ง. ทำความสะอาดบ้าน

๑๑. คนไทยอวยพรปีใหม่แก่ผู้อาวุโสด้วยวิธีใด

ก. มอบสตางค์

ข. รดน้ำขอพร

ค. มอบของขวัญ

ง. พาผู้อาวุโสไปเที่ยว

๑๒. คนไทยมีวิธีทักทายกันอย่างไร

ก. รดน้ำ

ข. จับมือ

ค. แยกของฝาก

ง. ไหว้แล้วกล่าวคำว่าสวัสดี

๑๓. ทำไมคนไทยในอดีตจึงนิยมมีลูกมาก

ก. เพราะมีเวลาว่างเลี้ยงลูก

ข. เพราะให้ลูกช่วยทำงาน

ค. เพราะคนไทยชอบครอบครัวใหญ่

ง. เพราะต้องการให้ลูกเป็นคนมีชื่อเสียง

๑๔. คนหนุ่มสาวในอดีตติดต่อกันโดยวิธีใด

ก. โทรศัพท์

ข. ไปหาที่บ้าน

ค. เขียนเพลงยาว

ง. ติดต่อกันผ่านพ่อแม่

๑๕. เงินหรือสิ่งของที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงเป็นของขวัญแต่งงานเรียกว่าอะไร

ก. ทองคำ

ข. เงินหมั้น

ค. เงินแต่งงาน

ง. สินสอดทองหมั้น

เกษตรกรรมกับวิถีชีวิตไทย

๒ เกษตรกรรม กับวิถีชีวิตไทย

ระดมสมอง

เขียนแสดงความคิดเห็นและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับเกษตรกรรม

ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับอาชีพ เกษตรกรรมของคนไทย	ฉันอยากรู้อะไรเกี่ยวกับอาชีพ เกษตรกรรมของคนไทย

บทอ่าน

อาชีพของคุณปู่

เช้าวันนี้ครอบครัวของฉันรับประทานอาหารเช้าพร้อมหน้า
ป้าเทียนจัดโต๊ะอาหารที่ระเบียงริมแม่น้ำ ข้าวสวยร้อน ๆ
รับประทานกับไข่เจียวและแกงส้มยังอร่อยเหมือนเดิม

เมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จ ฉันก็ไม่ลืมทวงสัญญาที่
เคยถามคุณย่าเกี่ยวกับอาชีพทำนาของคุณปู่ คุณย่ายิ้มแล้วบอก
ว่า “หลานรู้ไหม อาชีพทำนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมหลักของคน
ไทยทั่วทุกภูมิภาคมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของ
ประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เกือบน้ำได้ดี และยังมีแหล่งน้ำ
อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

และข้าวยังเป็นอาหารหลักของคนไทยมาจนถึงปัจจุบันด้วยนะ หลานอยากรู้ไหมว่าเขาทำนาทำกันอย่างไร ย่าจะพาไปดูนาของปู่ดีไหม"

"ดีค่ะ" ฉันตอบด้วยความตื่นเต้นและดีใจมากที่จะได้ไปดูวิธีการทำนาจริงๆ ป้าเทียนบอกว่าจะเตรียมอาหารกลางวันให้แล้วจะตามไปทีหลัง

ฉันและคุณย่าเดินจากบ้านไปยังที่นาของปู่ซึ่งอยู่ไม่ไกล เราเดินผ่านทุ่งนาของคนอื่นๆ ฉันสังเกตเห็นชาวนาบางคนกำลังไถนาเพื่อเตรียมดินสำหรับปลูกข้าว ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการทำนา ฉันเห็นชาวนาสวนใหญ่ใช้รถไถนา แต่ยังมีชาวนาบางคนที่ยังใช้วัวและควายไถนาอยู่เหมือนในอดีต ชาวนาบางคนกำลังดำนาซึ่งเป็นวิธีการปลูกข้าวโดยการนำต้นกล้าปักลงในดิน ย่าบอกว่าชาวนาเริ่มต้นทำนาในช่วงเดือนพฤษภาคม เพราะเป็นช่วงเริ่มฤดูฝน เราเดินมาสักพักจนถึงแปลงนาผืนใหญ่ของคุณปู่ที่มีต้นข้าวสีเขียวอยู่เต็มไปหมด

"หลานรู้ไหม ต้นข้าวเหล่านี้อีกไม่นานก็จะออกรวง เป็นเมล็ดข้าวให้เรากิน ผืนนาสีเขียวที่หลานเห็นวันนี้อีกไม่นานก็จะเปลี่ยนเป็นสีทอง และชาวนาก็จะเก็บเกี่ยวรวงข้าวสีทองเหล่านี้ไปนวดให้เมล็ดออกจากรวงแล้วนำไปสีเป็นเมล็ดข้าวสารที่เรากินนั่นแหละ" คุณย่าอธิบายพร้อมกับพาฉันเดินไปตามคันนา

"ทำไมขั้นตอนการทำนาถึงยุ่งยากอย่างนี้คะ คุณปู่ต้องลำบากมากแน่ๆ กว่าจะได้ข้าวมาแต่ละเมล็ด" ฉันสงสัย

"แม้ว่าชีวิตของชาวนาจะลำบาก แต่ชาวนาไทยก็รู้จักใช้

เครื่องทุนแรงต่างๆ สำหรับทำนาเพื่อช่วยให้ทำนาง่ายขึ้น ก็เจ้าทุย ควายเพื่อนรักของป้าและพ่อสมัยเด็กๆ ใจใส ปู่ของหลานใช้มันไถนา เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จก็ให้มันช่วยนวดข้าว ถ้าจะเอาข้าวไปขายก็บรรทุกใส่เกวียนแล้วให้มันลากไป บางวันป้ากับพ่อก็ขี่มันเล่น สนุกดี ส่วนอุปกรณ์การทำนา ชาวนาก็ประดิษฐ์ขึ้นเองนะ เช่น คันไถที่ใช้สำหรับไถนา และเคียวที่เขาใช้เกี่ยวข้าวใจใส" เสียงป้าเพี้ยนดังมาพร้อมกับปิ่นโตอาหารกลางวัน

"สมัยก่อน เวลาเกี่ยวข้าวจะมีชาวบ้านคนอื่นที่รู้จักทั้งที่เป็นญาติหรือเพื่อนบ้านมาช่วยกันเกี่ยวข้าว หรือเรียกว่า ลงแขกเกี่ยวข้าว ถ้าเราช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การทำนาก็ไม่ลำบากอย่างที่หลานคิดหรอกนะ" คุณย่าอธิบาย

"คนไทยเชื่อว่า พระแม่โพสพเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำต้นข้าว ช่วยดูแลรักษาต้นข้าวของชาวนาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี ดังนั้นชาวนาจึงเคารพพระแม่โพสพโดยการจัดพิธีบวงสรวงเมื่อต้นข้าวออกรวงและหลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว" คุณย่าพูด

"หิวหรือยัง ตรงนั้นมีที่פקเล็กๆ ที่ชาวนาทำไว้บังแดดเวลาทำนา เราไปกินข้าวที่นั่นกันเถอะ"

ข้าวสวยร้อนๆ กับน้ำพริกปลาทุทอดวันนี้ เป็นอาหารง่ายๆ ที่ป้าเพี้ยนทำใส่ปิ่นโตมาให้ แต่ฉันรู้สึกว่ามันอร่อยเป็นพิเศษ ฉันได้เรียนรู้วิธีการทำนา และซาบซึ้งในบุญคุณของชาวนาที่ปลูกข้าวให้เรากิน และต้องขอบคุณพระแม่โพสพที่ดูแลรักษาต้นข้าวเป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่าคนไทยในปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับอาชีพชาวนาน้อยลง แต่ฉันก็ขอขอบคุณชาวนาที่ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ ทำให้ฉันได้กินข้าวอร่อยๆ จนอิ่มทุกมื้อ

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ข้าวสวย	/khā:w sǎaj/ ข้าว-สวย	cooked rice ข้าวที่หุงสุกแล้ว
ข้าวเหนียว	/khā:w nǎaw/ ข้าวเหนียว	sticky rice ข้าวที่หุงแล้วเหนียวติดกัน
เกษตรกรรม	/ka sè:t tra kam/ กะ-เสด-ตระ-กำ	agriculture การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง และการทำป่าไม้
อุดมสมบูรณ์	/ʔù dom sǎm bu:n/ อุ-ดม-สม-บุณ	abundant มีมากพอ
ไถนา	/thāj na:/ ไถ-นา	plough เตรียมดินก่อนปลูกข้าว
ดำนา	/dam na:/ ดำ-นา	transplant rice seedlings ปักต้นข้าวลงในนา
ต้นกล้า	/tǎn klā:/ ต้น-กล้า	seedling ต้นอ่อนของพืช
ออกรวง	/ʔw:k ruəŋ/ ออก-รวง	produce grains ต้นข้าวกำลังให้ผลผลิต
เก็บเกี่ยว	/kèp kiaw/ เก็บ-เกี่ยว	harvest เก็บรวบรวมผลผลิตจากพืช
รวงข้าว	/ruəŋ khā:w/ รวง-ข้าว	spike ต้นข้าวที่มีเมล็ดข้าวอยู่ด้วย
ข้าวสาร	/khā:w sǎ:n/ ข้าว-สาร	rice ข้าวที่ยังไม่สุก ๒๘ 28

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
คันนา	/khan na:/ คัน-นา	ridge ทางเป็นเนินยาวเพื่อใช้ แบ่งพื้นที่นา
นวดข้าว	/nɔat khâ:w/ นวด-ข้าว	thresh ทำให้เมล็ดข้าวออกจากรวง
เกวียน	/kwian/ เกวียน	oxcart พาหนะ มีล้อ 2 ล้อ ใช้ควายหรือ วัวลาก
คันไถ	/khan thǎj/ คันไถ	plow สิ่งที่ใช้ขุดดินเมื่อไถนา
เกี่ยว	/khiaw/ เกี่ยว	sickle เครื่องมือเกี่ยวข้าวทำด้วยเหล็ก รูปโค้งมีคม
ลงแขกเกี่ยวข้าว	/loŋ khɛ̌k kiaw khâ:w/ ลง-แขก-เกี่ยว-ข้าว	traditional group harvest ชาวบ้านร่วมกันเกี่ยวข้าว
พระแม่โพสพ	/phrá mē: pho: sòp/ พระ-แม่-โพ-สบ	goddess of rice เทวดาประจำต้นข้าว
สิ่งศักดิ์สิทธิ์	/sǐŋ sǎk sǐt/ สิ่ง-สัก-สิด	sacred item สิ่งซึ่งเชื่อว่าสามารถจะ บันดาลผลต่างๆ ได้
บวงสรวง	/buaŋ sɔ̌aŋ/ บวง-สวง	worship บูชา

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. อาชีพหลักของคนไทยคืออาชีพอะไร

๒. ขั้นตอนแรกของการทำนาคือขั้นตอนใด

๓. จงบอกเครื่องมือที่ใช้ในการทำนา มา ๒ ชนิด

๔. การที่ชาวนามาช่วยกันเกี่ยวข้าวเรียกว่าอะไร

๕. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยดูแลรักษาต้นข้าวคือใคร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น : ในประเทศของนักเรียนอาชีพชาวนามีความสำคัญอย่างไร และนักเรียนจะช่วยสนับสนุนอาชีพนี้ได้อย่างไร

บทอ่าน

น้ำกับชีวิต

บ่ายวันนี้อากาศร้อนอบอ้าว ป้าเทียนบอกว่ายีกไม่นานฝนคงจะตก ป้าเทียนบอกให้พวกเรารีบกลับบ้าน เพราะถ้าฝนตกลงมาคงเดินทางลำบาก

เมื่อฉันมาถึงหน้าบ้าน ฝนก็ตกพอดี เราโชคดีจริงๆ ที่ไม่เปียกระหว่างทาง ฉันขึ้นไปบนบ้าน เห็นพ่อกับแม่นั่งคุยกับป้าสายอยู่ที่ระเบียงริมน้ำ ป้าสายบอกว่าจะรอให้ฝนหยุดตกก่อนจึงจะกลับ ป้าเทียนและย่าเดินเข้ามาร่วมวงสนทนาด้วย ป้าสายเป็นเพื่อนบ้านและเป็นญาติของครอบครัวเรา มีอาชีพเป็นชาวนาและชาวสวน ปลูกข้าวและผลไม้หลายชนิด บ้านของป้าสายอยู่ไม่ไกลเท่าไร

ป้าสายบอกว่า “ฝนไม่ตกมาหลายวันแล้ว วันนี้เทวดาใจดีทำให้ฝนตก ชาวนาชาวสวนอย่างเราก็ดีใจ เพราะน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนาที่ต้องปล่อยให้น้ำท่วมแปลงนาอยู่ตลอด เพราะต้นข้าวต้องใช้น้ำในการเจริญเติบโต”

ย่าพูดเสริมว่า “นอกจากคนไทยจะใช้น้ำในการทำ การเกษตรแล้ว ชีวิตคนไทยยังผูกพันกับน้ำ เช่น บ้านเรือน ไทยของย่าหรือของคนอื่น ๆ ก็นิยมปลูกริมแม่น้ำลำคลอง จะได้ นำน้ำมาใช้ดื่ม อาบหรือซักล้างได้สะดวก เพราะสมัยก่อน ไม่มีน้ำประปาใช้เหมือนปัจจุบัน ถ้าบ้านของใครไม่ได้ปลูกริม แม่น้ำลำคลอง ก็ต้องให้ลูกหลานไปตักน้ำมาใช้”

ป้าสายเล่าว่า “สมัยป้า ป้าเทียนและพ่อของเรายังเด็ก มักจะเล่นด้วยกันเป็นประจำเพราะมีอายุใกล้เคียงกัน วันไหน ถ้าถูกใช้ไปตักน้ำและวันนั้นอากาศร้อน การเล่นที่สนุกที่สุดคือ การว่ายน้ำในแม่น้ำนั้นแหละ”

“พ่อยังจำได้ว่า แม่น้ำท่าจีนที่ผ่านหลังบ้านเรานั้นมักมีเรือ โย่ง เป็นเรือสำหรับค้าขายสินค้าผ่านไปมาเป็นประจำ พ่อมัก ว่ายน้ำไปเกาะเรือโย่งเล่นเสมออย่างที่ได้เด็กผู้ชายเล่นกัน นอกจากเรือโย่งแล้วยังมีเรือนแพสำหรับอยู่อาศัยผ่านไปมา ด้วยนะ เพราะมีพ่อค้าแม่ค้าบางคนที่ต้องเดินทางไปค้าขาย เป็นประจำ เขาก็อาศัยแพนั้นแหละเป็นบ้านของเขา” พ่อเล่า

“สมัยที่ยังไม่มีถนนผ่านหน้าบ้าน ยาก็พายเรือไปที่ ต่างๆ เหมือนกัน เช่น วัดหรือตลาดก็จะมีท่าเรือสำหรับให้เรือ จอด บางทีเขาก็ขายสินค้าบนเรือก็มีนะ ตลาดน้ำใจสะพาน รู้จักไหม” ย่าถาม

“รู้จักสิคะ หนูเคยไปเที่ยวครั้งหนึ่ง ที่อำเภอดำเนิน สะดวก จังหวัดราชบุรี” ฉันตอบย่า

"ถ้าเป็นสมัยก่อนตลาดน้ำแบบนี้จะมีเกือบทุกที่เลย สมัยนี้เหลือน้อยเต็มทีแล้ว" ป้าสายบอก

"อย่างนี้คนสมัยก่อนต้องพายเรือเป็นทุกคนใช่"ไหมคะ เพราะแม่น้ำเป็นเส้นทางคมนาคมหลักและเรือก็เป็นพาหนะที่จำเป็นด้วย" ฉันทาม

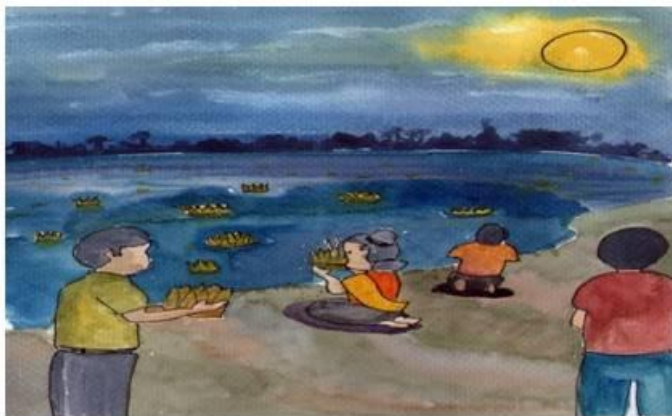
"ถูกต้อง คนไทยสมัยก่อนต้องพายเรือให้เป็น ปู่ของหลานพายเรือเก่งมากนะ ปู่ยังเคยไปแข่งเรือในงานวัดเลย" ป้าเทียนเล่าด้วยความภูมิใจ

"คนไทยผูกพันกับสายน้ำและสำนึกในบุญคุณของแม่น้ำที่ให้เราใช้น้ำใช้ทุกวัน คนไทยจึงจัดงานลอยกระทงเพื่อขอขอบคุณแม่น้ำและขอโทษที่ทำให้น้ำสกปรก หลานก็เคยไปลอยกระทงใช่"ไหม" ป้าเทียนถาม

"ใช่ค่ะ น้ำมีประโยชน์ต่อชีวิตคนไทยจริงๆ หนูจะใช้น้ำอย่างประหยัดและไม่ทำให้แม่น้ำลำคลองสกปรกค่ะ" ฉันทอบ

"ดีมาก ฝนหยุดตกแล้ว ป้าคิดว่าถึงเวลาที่ต้องกลับบ้านแล้วล่ะ นานๆจะได้เจอกัน อย่าลืมแวะมาเยี่ยมบ่อยๆ นะ" ป้าสายพูด

ฉันทัดใจป้าสายแล้วเดินไปส่งที่หน้าบ้าน สิ่งหนึ่งที่ฉันทได้เรียนรู้ในวันนี้คือ น้ำมีประโยชน์มากต่อชีวิตคนไทย ฉันทคงไม่เบื่อวันฝนตกอีกต่อไป เพราะคงมีชาวบ้านชาวสวนหลายคนที่ดีใจเมื่อได้เห็นฝนตกลงมาจากฟ้า

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
อบ้าว	/ʔòp ʔá:w/ อบ-้าว	stuff อากาศร้อน
ฝนตก	/fǒn tòk/ ฝน-ตก	rain น้ำที่ตกมาจากฟ้า
เทวดา	/the: wa da:/ เท-วะ-ดา	god ผู้ที่เกิดบนสวรรค์
เจริญเติบโต	/ca rǎ:n tǎ:p to:/ จะ-เรน-เติบโต	growth การโตขึ้น
ผูกพัน	/phǔk phan/ ผูก-พัน	affiliate เกี่ยวข้องกัน
นิยม	/ní jom/ นิ-ยม	like ชอบ
แม่น้ำ	/mǎi ná:m/ แม่-น้ำ	river เส้นทางน้ำสายใหญ่ ที่เกิดตามธรรมชาติ
ลำคลอง	/lam khlo:ŋ/ ลำ-คลอง	canal เส้นทางน้ำสายเล็กที่มนุษย์ขุดขึ้น
น้ำประปา	/ná:m pra pa:/ น้ำ-ประ-ปา	tap water น้ำที่รัฐบาลแจกจ่ายไปให้ประชาชนใช้
เรือโยง	/rua jo:ŋ/ เรือ-โยง	towboat เรือสำหรับลากจูงเรืออื่น
เรือนแพ	/ruan phɛ:/ เรือน-แพ	houseboat บ้านที่ปลูกบนแพ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ตลาดน้ำ	/tā lā:t ná:m/ ตะ-หลาด-น้ำ	floating market สถานที่ซื้อขายของทางน้ำ
คมนาคม	/kha ma na: khom/ กะ-มะ-นา-คม	traffic การติดต่อไปมาถึงกัน
พาหนะ	/pha: hà na/ พา-หะ-นะ	transportation สิ่งช่วยในการเคลื่อนที่
สำนึก	/sām nuák/ สำ-นึก	conscience รู้สึกตัวว่าทำถูกหรือผิด
ลอยกระทง	/lɔj kra thoŋ/ ลอย-กระ-ทง	loy kratong festival ประเพณีไทยจัดขึ้นเพื่อ บูชาแม่เจ้า

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ในสมัยก่อนคนไทยนิยมปลูกบ้านใกล้อะไร

๒. คนไทยสมัยก่อนนิยมเดินทางโดยวิธีใด

๓. ตลาดในสมัยก่อนมีลักษณะอย่างไร

๔. พาหนะที่ใช้เดินทางและเป็นที่พักอาศัยเรียกว่าอะไร

๕. งานลอยกระทงมีขึ้นเพื่ออะไร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

หัวข้อ	คนไทย	คนต่างประเทศ
การประกอบอาชีพ		
การตั้งบ้านเรือน		
ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ		

สรุปความรู้

สรุปความรู้ที่ได้จากบทเรียน แล้วเขียนผังภาพความคิด

โครงสร้างประโยค

“อาชีพทำนาเป็นอาชีพเกษตรกรรมหลักของคนไทยทั่วทุกภูมิภาค
มาตั้งแต่อดีต **เนื่องจาก**ลักษณะพื้นที่ของประเทศไทยส่วนใหญ่
เป็นที่ราบ เก็บน้ำได้ดี”

Structure

clause (consequence) **เนื่องจาก** clause (cause)

Explanation

A logical sentence consists of an adverbial clause with a logical connector **เนื่องจาก** and the consequence clause.

Example

- ชาวนาไม่สามารถปลูกข้าวได้ **เนื่องจาก**ฝนไม่ตก
- เขาไม่ได้กินข้าว **เนื่องจาก**เขาลืมเอาเงินมา

“ท้ายวันนี้อากาศร้อนอบอ้าวเหมือนฝน**ทำ**ที่จะตก”

Structure

subject **modal verb “ทำ”** verb

Explanation

ทำ “to make it appear like...” may be used for visual evidentiality. It must appear after the subject of it is presented.

Example

- นวลชอบเรียนหนังสือ**โดยเฉพาะ**วิชาภาษาไทย
- ฉันชอบไปเที่ยวตลาดน้ำ**โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่**
อำเภอดำเนินสะดวก

๖. อะไรไม่ใช่เครื่องทุนแรงในการทำนาที่คนไทยใช้ภูมิปัญญาประดิษฐ์ขึ้น

ก. เกวียน

ข. คันไถ

ค. รถไถนา

ง. เคียวเกี่ยวข้าว

๗. พระแม่โพสพคืออะไร

ก. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำแม่น้ำ

ข. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำชาวนา

ค. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำต้นข้าว

ง. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัวควาย

๘. คนไทยมีวิธีตอบแทนบุญคุณพระแม่โพสพอย่างไร

ก. จัดพิธีบวงสรวง

ข. กินข้าวให้หมด

ค. ไม่เหยียบต้นข้าว

ง. ถูกทุกข้อ

๙. แหล่งน้ำกินน้ำใช้ของคนไทยในสมัยก่อนมาจากที่ไหน

ก. น้ำทะเล

ข. น้ำใต้ดิน

ค. น้ำประปา

ง. แม่น้ำลำคลอง

๑๐. ทำไมคนไทยในสมัยก่อนนิยมปลูกบ้านริมแม่น้ำลำคลอง

ก. นำน้ำมาใช้ดื่มกินได้ง่าย

ข. เดินทางโดยเรือได้ง่าย

ค. นำน้ำมาอาบหรือซักล้างได้ง่าย

ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ทำไมพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องเดินทางไปค้าขายเป็นประจำต้องอาศัยในเรือนแพ

ก. พ่อค้าแม่ค้าชอบบวายน้ำ	ข. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีเงินมาก
ค. เพื่อเดินทางไปค้าขายได้ง่าย	ง. พ่อค้าแม่ค้าไม่มีญาติพี่น้อง

๑๒. ท่าเรือคืออะไร

ก. ที่สำหรับจอดเรือ	ข. ศาลาขนาดใหญ่
ค. สถานที่สำหรับอาบน้ำ	ง. สถานที่นัดพบของชาวบ้าน

๑๓. คนไทยในสมัยก่อนค้าขายสินค้าที่ไหน

ก. วัด	ข. เรือนแพ
ค. ตลาดน้ำ	ง. ตลาดนัด

๑๔. คนไทยจัดงานลอยกระทงเพื่ออะไร

ก. ประพาดกระทง	ข. บวงสรวงพระแม่โพสพ
ค. รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่	ง. ขอบคุณและขอโทษแม่น้ำ

๑๕. ข้อใดไม่ใช่วิธีการอนุรักษ์น้ำ

ก. ใช้น้ำอย่างประหยัด	ข. ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้
ค. ช้อนน้ำจากต่างประเทศมาใช้	ง. ไม่ทำให้แม่น้ำลำคลองสกปรก

๓

วัดกับวิถีชีวิตไทย

วัดกับวิถีชีวิตไทย

ระดมสมอง

เขียนแสดงความคิดเห็นและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการไปวัด

ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับการไปวัดของคนไทย	ฉันอยากรู้อะไรเกี่ยวกับการไปวัดของคนไทย

บทอ่าน

ทำบุญที่วัด

"วันนี้มีงานทำบุญครั้งใหญ่ประจำปี หลานทั้งสองอยากไปทำบุญที่วัดกับป้าและย่าไหม" ป้าเทียนเดินเข้ามาตามฉันและนวลแต่เช้า

ฉันรู้สึกสองจิตสองใจ ไม่กล้าบอกป้าเทียนว่าฉันไม่อยากจะไปวัดเพราะคิดว่าการทำบุญเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เด็กๆ อย่างเราก็คงไม่สนุกแน่ๆ แต่ป้าเทียนบอกว่าที่วัดจัดงานใหญ่โต มีอาหารและขนมโบราณอร่อยๆ ที่ไม่มีขายในกรุงเทพฯ และมีการละเล่นพื้นบ้านด้วย ฉันจึงรู้สึกสนใจและไปทำบุญกับย่าและป้าเทียน

ฉันช่วยป้าเทียนยกถาดอาหารและดอกไม้ธูปเทียนสำหรับถวายพระ เราทั้งสามคนเดินไปวัดด้วยกัน ป้าเทียนเดินตรงไปศาลาซึ่งเป็นสถานที่จัดงานทำบุญ ชาวบ้านในหมู่บ้านมาทำบุญกันจนเต็มศาลา ไม่นานพระก็เริ่มสวดมนต์ คุณย่าบอกให้ฉันพนมมือขณะที่พระสวด ทุกคนนั่งฟังอย่างตั้งใจ "ไม่มีเสียงใครพูดคุยแม้แต่คนเดียว เมื่อพระสวดจบ ป้าเทียนบอกให้ฉันไปช่วยถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ฉันรีบทำตามที่ป้าเทียนบอก ระหว่างที่พระฉันอาหารจึงเป็นเวลาที่ชาวบ้านจะได้สนทนากัน

"ทำไมชาวบ้านถึงได้มาทำบุญกันมากอย่างนี้คะ ที่กรุงเทพฯ ไม่ค่อยมีงานทำบุญแบบนี้เลย" ฉันถาม

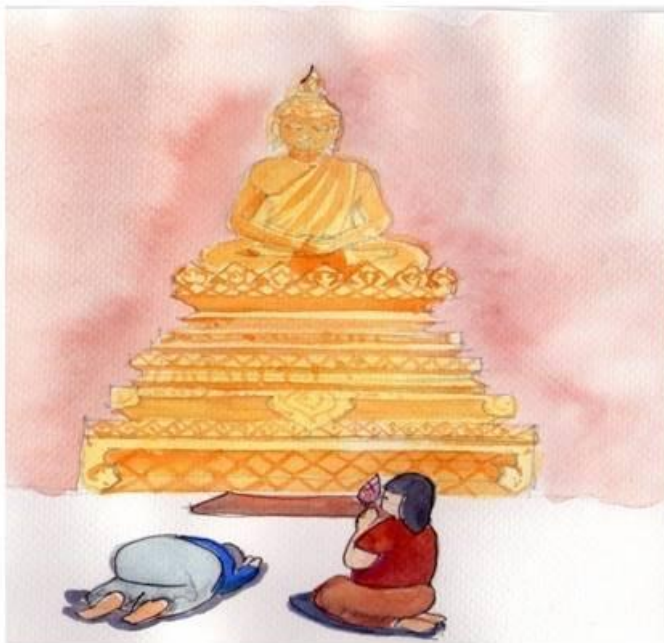
คุณย่ายิ้มแล้วอธิบายว่า "การทำบุญมีหลายแบบ เช่น เมื่อวานที่ย่าชวนหลานไปใส่บาตรก็เป็นการทำบุญ ย่าจัดงานทำบุญประจำปีที่บ้านก็เป็นการทำบุญแบบหนึ่ง ครอบครัวไหนจัดงานในโอกาสพิเศษ เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน หรืองานศพ และนิมนต์พระมาสวดในงานก็เป็นการทำบุญ เรียกได้ว่า ประเพณีทุกอย่างที่เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยมักมีการทำบุญเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

"คนไทยเชื่อว่าการทำบุญเป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง ถ้าเราทำบุญมากๆ ก็จะทำให้ชีวิตมีความสุข เมื่อตายไปก็จะ 'ได้ไปเกิดบนสวรรค์'"

เสียงพระสวดเริ่มดังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ตอนนั้นฉันรู้หน้าที่ว่า
ต้องทำอะไร เราสามคนหยุดการสนทนาแล้วพนมมือขึ้นฟัง
พระสวดอีกครั้ง คราวนี้ฉันตั้งใจฟังพระสวดมากกว่าครั้งก่อน
เผื่อว่าชาติหน้าจะได้ไปเกิดบนสวรรค์บ้าง ป้าเทียนและย่าหัน
มามองฉันและยิ้มด้วยความพอใจ เมื่อเสียงพระสวดเจียบลง
ป้าเทียนหันมาพูดกับฉันว่า

"ได้รับพรจากหลวงพ่อย่างนี้ ต้องโชคดีไปทั้งปีแน่ๆ
หลานรู้ไหมเมื่อเราทำบุญเสร็จ นอกจากเราจะได้บุญซึ่ง
หมายถึงความดีแล้ว หลานยังได้รับพรจากพระด้วยนะ พรคือ
สิ่งดีๆ ที่พระสงฆ์ท่านอวยพรให้พุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญใน
ตอนนั้นให้มีสิริมงคลหรือความสุขในชีวิต คนไทยในสมัยก่อน
จึงนิยมทำบุญกันมาก แต่ปัจจุบันนี้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนไป
โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนกรุงเทพฯ เหมือนครอบครัวของหลาน
ที่มีหน้าที่การงานต้องทำมากมายจนลืมเรื่องการทำบุญ นานๆ
ทีอาจได้ไปสวดหรือทำบุญเมื่อโอกาสพิเศษ ถ้าไม่มีเวลา
จริงๆ หลานก็สวดมนต์ไหว้พระที่บ้านได้ทุกวัน อย่างน้อย
หลานก็ได้มีโอกาสทำบุญจริงไหม"

“เมื่อหลานทำบุญแล้วอย่าลืมทำทานด้วย การทำทาน คือ การให้อย่างหนึ่ง โดยให้สิ่งของหรือบุญที่หลานได้รับกับ คนที่มีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้วก็ได้ หลานทำบุญโดยการ ถวายอาหารและสิ่งของแก่พระสงฆ์แล้วหลานต้องกรวดน้ำ เพื่อเป็นการทำทาน โดยการหลั่งน้ำลงบนดินเพื่อบอบุญส่วน หนึ่งให้แก่ผู้ที่เสียชีวิตหรือวิญญาณ พวกเขาจะได้รับผลบุญ ที่หลานทำด้วย นั่นไง หลวงพ่อจะเริ่มสวดบทกรวดน้ำแล้ว หลานไปหาขันรองน้ำและคนโทใส่น้ำมาเถอะ” คุณย่าสั่ง ฉัน รีบไปหยิบตามที่คุณย่าบอก เสียงพระสวดบทกรวดน้ำดังขึ้น คุณย่าเทน้ำลงในขันรองน้ำจนบทสวดจบแล้วให้ฉันเอาขันรอง น้ำไปเทได้ต้นไม้ใหญ่

คุณย่าบอกว่าเสร็จพิธีตอนเช้าแล้ว จะพาฉันไปเที่ยว งานวัดตามที่สัญญา แต่เราจะต้องไปไหว้หลวงพ่อดีก่อน คุณย่าเดินนำฉันไปที่โบสถ์หลังใหญ่ของวัด ประตูโบสถ์เปิด อยู่ เราเดินเข้าไป ฉันเห็นพระพุทธรูปสีทององค์ใหญ่ที่มี ลักษณะงดงาม พระพุทธรูปประจำวัดองค์นี้เองคงเป็นหลวง พ่อโตอย่างที่คุณย่าบอก ป้าเทียนหยิบรูปเทียน ดอกไม้มาให้ ฉัน แล้วให้ฉันไหว้หลวงพ่อดิฉันทำตามที่ป้าเทียนบอกโดย กราบสามครั้งแล้วสวดมนต์เจี๊ยบๆ อยู่ในใจ เมื่อสวดเสร็จนำ รูปเทียนและดอกไม้ไปถวายและกลับมากราบอีกสามครั้ง

“เฮอะ ถึงเวลาสนุกแล้ว หลานอยากทำอะไรก่อน”

ป้าเทียนถาม หลังจากกราบหลวงพ่อดิเสร็จ

“หนูหิวแล้วค่ะ”

“จริงด้วย เราไม่ได้กินอะไรตั้งแต่เช้า ต้องหิวแน่ๆ

เราไปดูของกินกันก่อนเถอะ” ป้าเทียนชวน

ระหว่างที่เราเดินไปที่สนามหน้าศาลาซึ่งเป็นสถานที่จัดงานวัด คุณพ่อคุณแม่และนวลเดินมาที่วัดพอดี

“มาทำบุญกับคุณย่าน่าเบือ” ไหมลูก” พ่อถาม

“หนูไม่เบือเลยคะ และได้ความรู้เกี่ยวกับการทำบุญ มากมายอีกด้วย” ฉันตอบ

“ดีมาก เราเดินเที่ยวงานวัดกันเถอะ พ่อจะพาเที่ยวเอง พ่อรู้จักวัดนี้ดีกว่าใครๆ เดี๋ยวพ่อจะเล่าให้ฟัง”

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ทำบุญ	/tham bun/ ทำ-บุญ	make merit ทำความดี
สองจิตสองใจ	/sɔ̌ŋ cɪt sɔ̌ŋ cɔj/ สอง-จิต-สอง-ใจ	hesitate ตัดสินใจไม่ได้
ถวาย	/tha wǎ:j/ ทะ-ถวาย	offer มอบให้
ธูป	/thū:p/ ทูป	incense เครื่องหอมสำหรับบูชาพระ
เทียน	/thian/ เทียน	candle สิ่งที่จุดเพื่อให้แสงสว่าง
พนมมือ	/pha nom mu:/ พะ-นม-มือ	put the palms together วางมือทั้งสองเข้าหากัน
สวดมนต์	/sʉat mon/ สวด-มน	pray ท่องบททางศาสนา
สวรรค์	/sa wǎn/ สะ-หวัน	heaven ที่อยู่ของเทวดา
หลวงพ่อ	/lɔ̌aŋ phɔ̌:/ หลวง-พ่อ	venerable monk พระผู้ใหญ่
พุทธศาสนิกชน	/phūt tha sà:t sa nɪk ka chon/ พุต-ทะ-สาต-สะ-นิก-กะ-ชน	Buddhist ผู้นับถือพระพุทธศาสนา
สิริมงคล	/sì rɪ moŋ khon/ สิ-หริ-มง-คน	fortune โชคดี

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ทำทาน	/tham tha:n/ ทำ-ทาน	charity การให้
กรวดน้ำ	/krùat ná:m/ กรวด-น้ำ	pour ceremonial water แผ่ส่วนบุญด้วยวิธีหลั่งน้ำ
วิญญาณ	/win ja:n/ วิน-ยาน	spirit ผู้ที่ตายไปแล้ว
พระพุทธรูป	/phrá phút tha rû:p/ พระ-พุท-ทะ-รูป	Buddha image รูปปั้นของพระพุทธเจ้า

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. เพราะเหตุใดคนไทยจึงนิยมทำบุญ

๒. คนไทยทำบุญด้วยวิธีใดบ้าง

๓. เมื่อทำบุญแล้ว คนไทยนิยมทำทานด้วยวิธีใด

๔. ถ้าไม่ได้ไปวัด คนไทยสามารถทำบุญได้อย่างไร

๕. สิ่งของที่สามารถถวายพระได้มีอะไรบ้าง

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น : ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการทำบุญของคนไทยโดยจัดทำเป็นแผ่นป้ายนิเทศ

บทอ่าน

เมื่อคุณพ่อบวชเป็นพระ

"วัดนอกจากจะเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ และเป็นสถานที่สำหรับทำบุญแล้ว คนในหมู่บ้านยังใช้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น พิธีบวชเป็นพระ พิธีศพ และเป็นสถานที่จัดงานวัดที่มีการละเล่นต่างๆ บางครั้งชาวบ้านอาจใช้วัดเป็นสถานที่จัดการประชุมเรื่องราวดังๆ ของคนในหมู่บ้าน ดังนั้นวัดจึงเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจึงนิยมสร้างวัดเป็นสถานที่สำคัญประจำหมู่บ้านเสมอ" พ่ออธิบายให้ฉันฟังในขณะที่เรานั่งพักที่ศาลาริมน้ำของวัด

พ่อชวนฉันเดินเที่ยวงานวัดด้วยกันโดยพ่ออาสาพาเที่ยวงานวัดเอง เพราะพ่อบอกว่าพ่อเป็นคนที่มีประสบการณ์ที่ต่างๆ ในบริเวณวัดได้ดีกว่าใครๆ ในสมัยที่พ่อเป็นเด็ก พ่อมักจะมาวิ่งเล่นที่วัดกับเพื่อนๆ เสมอ เมื่อถึงอายุที่สามารถเรียนหนังสือได้ หลวงตาซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ในวัดอนุญาตให้พ่อและลูกหลานชาวบ้านคนอื่นๆ ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง นั้นมาเรียนหนังสือที่วัด วัดจึงเป็นเหมือนโรงเรียนแห่งแรกของพ่อ พ่อยังบอกอีกว่าเด็กไทยในสมัยก่อนถ้าอยากมีความรู้ก็ต้องเรียนหนังสือที่วัดทั้งนั้น แต่วัดอนุญาตให้เฉพาะเด็กผู้ชายได้เรียนหนังสือเพราะพระเป็นครูสอนหนังสือเอง

เด็กบางคนก็บวชเป็นเณรตั้งแต่ยังเด็กเพื่อที่จะได้เรียนหนังสือในวิชาทั่วไปและเรียนพระธรรมซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในพระพุทธศาสนา ครอบครัวไหนที่มีลูกชายมักนิยมให้ลูกชายบวชเป็นเณรตั้งแต่เด็กเพื่อจะได้เรียนหนังสือ และได้ฝึกมารยาทและศีลธรรมด้วย

"พ่อบวชเณรไหมคะ" ฉันทาม

"พ่อบวชเป็นเณรแค่หนึ่งเดือนเท่านั้น เพราะการบวชเณรไม่ได้บังคับให้ทุกคนบวชหรอกนะ แต่ในพระพุทธศาสนามีการบวชอีกแบบหนึ่งที่ผู้ชายไทยส่วนใหญ่นิยมปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การบวชแบบนี้คือการบวชเป็นพระ" พ่ออธิบาย

"การบวชพระกับบวชเณรแตกต่างกันอย่างไรคะ เด็กต้องบวชเป็นเณร ส่วนผู้ใหญ่ต้องบวชเป็นพระใช่ไหมคะพ่อ" นวลสงสัย

"ใช่แล้วลูก" พ่อตอบ "ผู้ชายที่จะบวชเป็นพระต้องมีอายุมากกว่า ๒๐ ปี นอกจากนี้ ผู้ชายที่จะบวชเป็นพระต้องบวชเป็นเณรก่อน เพราะฉะนั้น ในพิธีบวชเป็นพระจึงมีขั้นตอนให้บวชเป็นเณรก่อนแล้วค่อยบวชเป็นพระ ซึ่งสามารถทำได้ในวันเดียวกัน อีกอย่าง ผู้ที่บวชเป็นพระต้องถือศีลหรือปฏิบัติตามข้อห้ามที่พระพุทธเจ้ากำหนดไว้สำหรับพระสงฆ์จำนวน ๒๒๗ ข้อ ส่วนเณรต้องปฏิบัติแค่ ๑๐ ข้อเท่านั้น

"การบวชเป็นพระไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เลยนะคะ"

"พระสงฆ์ต้องเสียสละชีวิตส่วนตัวและครอบครัวมาทำงานเพื่อรับใช้พระพุทธศาสนา ต้องปฏิบัติตามข้อห้ามหรือศีล ซึ่งเป็นงานที่ลำบากมากแต่ผู้ชายก็ยังนิยมบวชเป็นพระสงฆ์เพราะเชื่อว่าจะได้บุญมาก นอกจากนี้ พ่อแม่ของผู้ที่บวชก็ยังได้บุญด้วย เชื่อว่าเมื่อตายไปจะได้ไปเกิดบนสวรรค์ งานบวชจึงเป็นประเพณีที่สำคัญประเพณีหนึ่งในชีวิตของผู้ชายไทย" พ่ออธิบาย

"หนูเป็นผู้หญิงคงบวชไม่ได้แน่ ๆ ถ้าอย่างนั้นพ่อช่วยเล่าเรื่องตอนที่พ่อบวชได้ไหมคะว่าพ่อทำอะไรบ้าง" ฉันทามรู้

"ได้สิ พ่อจะเล่าให้ฟัง ลูกไปไหว้หลวงพ่อดิในโบสถ์มาแล้วใช่ไหม" พ่อถาม

"ใช่ค่ะ ทำไมหรือคะพ่อ" ฉันสงสัย

"ผู้ชายที่จะบวชเป็นพระทุกคนต้องร่วมพิธีบวชในโบสถ์ โดยเตรียมสิ่งของใช้สอยของพระ 8 สิ่ง คือ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มีดโกนหรือมีดตัดเล็บ เข็ม ประคดเอว กระบอกกรองน้ำ เรียกรวมว่า **อัฐบริวาร** ก่อนเข้าโบสถ์จะมีขบวนแห่โดยให้ญาติสนิทถืออัฐบริวาร เดินรอบโบสถ์สามรอบ เมื่อเดินรอบโบสถ์ก็จะมียกฉัตรนำขบวนหน้าขบวนและอาจมีญาติสนิทมารำจนเป็นเรื่องสนุก เมื่อทำพิธีในโบสถ์เสร็จก็จะเป็นพระสงฆ์ได้ พ่อบวชนานหนึ่งเดือนได้เรียนพระธรรมทุกวันและสามารถท่องบทสวดมนต์ได้เกือบทั้งหมด" พ่อเล่า

"คุณปู่คุณย่ารู้สึกอย่างไรคะตอนที่คุณพ่อบวช"

ย่าเดินเข้ามาตอบคำถามของนวลแทนพ่อ "ย่าภูมิใจมากที่พ่อของหลานบวช ย่าได้ใส่บาตรพ่อของหลานด้วยนะ"

ฉันรู้ได้ทันทีว่าคุณย่าดีใจและมีความสุขมากแค่ไหนที่พ่อได้ทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ดีและได้ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ แม้ว่าเด็กผู้หญิงอย่างฉันไม่ค่อยได้ผูกพันกับวัดเท่าไรกับคนไทยในสมัยก่อน และคงไม่มีโอกาสได้บวชเป็นพระในพระพุทธศาสนา แต่ฉันก็ภูมิใจที่ได้ช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการใส่บาตรและให้ความเคารพแด่พระสงฆ์ เย็นวันนี้ฉันเอาความสุขที่ได้รับกลับกรุงเทพฯ ด้วย ฉันสัญญาว่าจะมาเยี่ยมคุณย่าและป้าเที่ยงในวันหยุดครั้งหน้า และจะไม่ลืมชวนพ่อแม่และน้องนวลไปวัดทุกวันหยุด

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
กิจกรรม	/kít ca kam/ กิด-จะ-ก้า	activity การปฏิบัติงานต่างๆ
พิธีบวช	/phí thi: bùat/ พี-ที-บวด	ordination การทำให้เป็นพระ
อาสา	/ʔa: sǎ:/ อา-สา	volunteer เต็มใจทำให้
อนุญาต	/ʔa nú jǎ:t/ อะ-นุ-ยาด	permit ยอมให้ทำได้
เณร	/ne:n/ เนน	novice ผู้ที่บวชแต่ถือศีล 10 ข้อ
พระธรรม	/phrá tham/ พระ-ท่า	Buddha's teaching คำสอนของพระพุทธเจ้า
พระพุทธเจ้า	/phrá phút tha cǎ:w/ พระ-พุต-ทะ-เจ้า	Buddha คำเรียกศาสดาในพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนา	/phrá phút tha sǎ:t sa nǎ:/ พระ-พุต-ทะ-สาต-สะ-หนา	Buddhism ศาสนาที่นับถือพระพุทธเจ้า
ศีลธรรม	/sǎ:n la tham/ สีน-ละ-ท่า	moral ความประพฤติที่ดี
ถือศีล	/thǎi: sǎ:n/ ถือ-สีน	observe religious precepts ปฏิบัติตามข้อห้ามที่กำหนด
เสียสละ	/sǎa sa là/ เสีย-สะ-หละ	sacrifice ยอมให้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
พระสงฆ์	/phrá sǎŋ/ พระ-สง	monk ชายที่บวชเป็นพระ ในพระพุทธศาสนา
ขบวนแห่	/kha buan hǎ:/ ขะ-บวนแห่	parade การเดินไปเป็นแถว
อัฐบริวาร	/ʔàt-thà-bw-rí-khǎ:n/ อัถ-ทะ-บอ-ริ-ขาน	eight necessities of a Buddhist monk สิ่งของใช้สอยของพระ 8 สิ่ง
ระลึก	/rá rúmk/ ระ-ลึก	remember จำไว้

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ทำไมวัดจึงเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน

๒. ชายไทยสามารถบวชเป็นพระได้เมื่ออายุกี่ปี

๓. ทำไมชายไทยนิยมบวชเป็นพระ

๔. การบวชเป็นพระแตกต่างจากการบวชเป็นเณรอย่างไร

๕. คนไทยจัดพิธีบวชที่ไหน

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

หัวข้อ	คนไทย	คนต่างประเทศ
ความสำคัญของวัด		
ความสำคัญของการบวช		
ความสำคัญของการทำบุญ		

สรุปความรู้

สรุปความรู้ที่ได้จากบทเรียน แล้วเขียนผังภาพความคิด

โครงสร้างประโยค

“คุณย่าบอกให้ฉันพนมมือ**ขณะที่**พระสวด”

Structure

clause 1 **ขณะที่** clause 2
ขณะที่ clause 1 clause 2

Explanation

Subordinating conjunction **ขณะที่** is a conjunction that introduces a dependent clause.

Example

- นวดอ่านหนังสือ **ขณะที่**ฉันไปวัดกับย่า
- **ขณะที่**แม่ทำกับข้าว ฉันช่วยแม่กวาดบ้าน

“พ่อ**มักจะ**มาวิ่งเล่นที่วัดกับเพื่อน ๆ เสมอ”

Structure

subject **modal of speculation** **มักจะ** verb ..

Explanation

Modals of speculation express degrees of certainty. **มักจะ** describes a fact or situation that is probable from the speaker's point of view.

Example

- แม่**มักจะ**ไปใส่บาตรที่วัดทุกเช้า
- ฉัน**มักจะ**ตื่นสายในวันหยุด

สรุปความรู้

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การทำบุญคืออะไร

ก. การทำความดี

ข. การทำความชั่ว

ค. ประเพณีของคนไทย

ง. การถวายอาหารแด่พระสงฆ์

๒. คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญว่าอย่างไร

ก. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเงินมาก

ข. ถ้าทำบุญมากก็จะเสียเวลามาก

ค. ถ้าทำบุญมากชีวิตก็จะมีความสุข

ง. ถ้าทำบุญมากก็จะมีคนมาชอบเรามาก

๓. ข้อใดไม่ใช่การทำบุญ

ก. การใส่บาตร

ข. การฟังพระสวด

ค. การไปเที่ยวงานวัด

ง. การสวดมนต์ไหว้พระ

๔. ทำไมคนไทยจึงต้องกรวดน้ำหลังจากทำบุญเสร็จ

ก. เพื่อให้พระตมน้ำ

ข. เพื่อความสนุกสนาน

ค. เพื่อทำบุญแด่พระสงฆ์

ง. เพื่อแบ่งส่วนบุญที่เราทำให้คนที่เสียชีวิต

๕. พระพุทธรูปคืออะไร

ก. รูปปั้นที่คนร่ายสร้างขึ้น

ข. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของพระสงฆ์

ค. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า

ง. รูปปั้นที่เป็นตัวแทนของคนที่มีชื่อเสียง

๖. ข้อใดไม่ใช่วิธีการทำความเคารพพระพุทธรูป

ก. สวดมนต์	ข. กราบ ๓ ครั้ง
ค. ไหว้ด้วยดอกไม้รูปเทียน	ง. ยืนตรงทำความเคารพ

๗. พุทธศาสนิกชนคือใคร

ก. คนที่สวดมนต์	ข. คนที่มาทำบุญ
ค. คนที่ทำความดี	ง. คนที่นับถือพระพุทธศาสนา

๘. คนที่ไม่มีเวลามากมีวิธีทำบุญอย่างง่ายๆได้อย่างไร

ก. ใส่บาตรตอนเช้า	ข. สวดมนต์ไหว้พระพุทธรูปที่บ้าน
ค. ไปร่วมงานทำบุญในโอกาสพิเศษ	ง. ถูกทุกข้อ

๙. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของวัด

ก. เป็นที่อยู่ของพระ	ข. เป็นสถานที่ทำบุญ
ค. เป็นที่อยู่ของชาวบ้าน	ง. เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา

๑๐. เด็กไทยในสมัยก่อนเรียนหนังสือที่ไหน

ก. วัด	ข. บ้าน
ค. โรงเรียน	ง. มหาวิทยาลัย

๑๑. ทำไมในสมัยก่อนจึงอนุญาตให้เฉพาะเด็กผู้ชายได้เรียนหนังสือ

ก. เพราะพระเป็นครูสอนหนังสือ	ข. เพราะพระไม่อยากสอนเด็กผู้หญิง
ค. เพราะเด็กผู้หญิงไปเรียนที่โรงเรียน	ง. เพราะเด็กผู้ชายเกเรกว่าเด็กผู้หญิง

๑๒. ทำไมคนไทยจึงนิยมบวชเป็นพระ

ก. จะได้บุญมาก	ข. จะได้ไม่ต้องทำงาน
ค. จะได้มีเงินเยอะ	ง. จะได้มีความสุขกับครอบครัว

๑๓. คนที่ต้องถือศีลจำนวน ๒๒๗ ข้อคือใคร

ก. เณร	ข. พระสงฆ์
ค. ผู้ชายไทย	ง. พระพุทธรูป

๑๔. ชายไทยสามารถบวชเป็นพระได้เมื่ออายุกี่ปี

ก. ๑๐ ปี	ข. ๑๕ ปี
ค. ๒๐ ปี	ง. กี่ปีก็ได้

๑๕. คนไทยจัดพิธีบวชที่ไหน

ก. ที่วัด	ข. ที่บ้าน
ค. ที่โรงแรม	ง. ที่โรงเรียน

ความเชื่อในวิถีชีวิตไทย

ระดมสมอง

เขียนแสดงความคิดเห็นและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับความเชื่อ

ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทย	ฉันอยากรู้อะไรเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทย

บทอ่าน

ความเชื่อเรื่องกรรม

วันนี้สมาชิกในครอบครัวพักผ่อนอยู่ที่บ้านกันพร้อมหน้า เพราะเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ ฉันและนวลตื่นนอนแต่เช้ามาช่วยแม่ทำความสะอาดบ้าน แม่กำลังเตรียมอาหารเช้าให้พวกเราในครัว พ่อเดินกลับเข้าบ้านหลังจากวิ่งออกกำลังกายรอบหมู่บ้านเสร็จแล้วพร้อมทั้งถือหนังสือพิมพ์ฉบับเช้าวันนี้มาด้วย

"ขอบใจมากลูก" พ่อพูดขณะที่ฉันยกน้ำเย็นมาให้ดื่ม
ฉันยิ้มให้พ่อแล้วไปกวาดบ้านให้เสร็จ ฉันและนวลกวาดบ้านอยู่สักครู่ ก็ได้ยินเสียงพ่อตะโกนเรียกแม่ให้มาดูชาวหน้าหนึ่งประจำวัน

"แม่ มานี่เร็ว ตำรวจจับคนร้ายค้ายาเสพติดที่ยิงตำรวจจนเสียชีวิตได้แล้วนะ"

ฉันทและนวลตื่นเต้นกับข่าวนี้ด้วยเช่นกันเพราะเป็นข่าวสำคัญระดับประเทศ ฉันทจึงวางไม้กวาดไว้ข้างกำแพง แล้วรีบเดินไปหาพ่อที่โต๊ะรับแขก

"ตำรวจยิงต่อสู้กับคนร้าย จนคนร้ายถูกยิงที่ขา ทำให้ไม่สามารถหลบหนีได้ จึงถูกจับในที่สุด" นวลอ่านเสียงดังเพื่อให้ทุกคนได้ฟัง

"เห็นไหมพ่อ เวิร์กกรรมมีจริง คนไม่ดีอย่างนี้สมควรได้รับกรรมแล้วละ" แม่แสดงความความคิดเห็น

"เวิร์กกรรมอยู่ที่ไหนคะแม่ หนูยังไม่เห็นเลย" นวลถามพร้อมทั้งทำหน้าสงสัย

"เวิร์กกรรมเป็นความเชื่อของคนไทย ไม่มีร่างกาย ไม่มีชีวิตหรอกนะลูก" แม่อธิบายและหัวเราะเบาๆ

"ใช่! คุณแม่ ทำให้หนูหน้าแตกเลย แล้วยังมาหัวเราะเยาะเย้ยหนูด้วย" นวลพูด

"แม่ขอโทษนะที่ทำให้หนูเข้าใจผิด เอาอย่างนี้ดีกว่า แม่จะอธิบายความเชื่อเรื่องกรรมให้ลูกฟังดีไหม ลูกจะได้เข้าใจด้วยว่ากรรมคืออะไร"

"ดีค่ะแม่ หนูขอฟังด้วยคนนะคะ" ฉันทร้องแม่

"ได้สิ กรรมคือความเชื่อเรื่องหนึ่งในพระพุทธศาสนา กรรมหมายถึงการกระทำ ถ้าเราทำดีเราก็จะได้สิ่งดีๆ ตอบแทน

ถ้าเราทำชั่วก็จะได้สิ่งไม่ดี เหมือนคำสอนที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรียกได้ว่า ทำอย่างไรก็จะได้ผลตอบแทนอย่างนั้น ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาด้วยนะ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราตั้งใจเรียนหนังสือ เราก็จะสอบผ่านและได้คะแนนดี แต่ถ้าเราลอกข้อสอบ เมื่อครูจับได้ก็就会被ปรับให้สอบตก และอาจถูกพักการเรียนด้วยนะ นี่แหละคือกรรม” แม่อธิบาย

“กรรมเป็นความเชื่อพื้นฐานของคนไทยมาตั้งแต่อดีต นอกจากความเชื่อเรื่องกรรมแล้วลูกลองบอกพ่อได้ไหมว่าคนไทยมีความเชื่อเรื่องอะไรอีกบ้าง” พ่อถาม

“คุณย่ากับป้าเหียนเชื่อเรื่องการทำบุญค่ะ ถ้าเราทำบุญมากๆ ตายไปแล้วก็จะได้ไปเกิดบนสวรรค์” ฉันตอบพ่อ

“หนูเชื่อว่านรกและสวรรค์มีจริงค่ะ คนที่ทำความดีจะได้ไปเกิดบนสวรรค์ แต่ถ้าทำความชั่ว เมื่อตายไปแล้วจะไปเกิดในนรก” นวลพุด

“การทำบุญก็เป็นการทำความดีแบบหนึ่ง ถ้าลูกทำบุญมากๆ ลูกก็มีความสุขสบายใจ ส่วนเรื่องนรกและสวรรค์นั้น พ่อก็ไม่แน่ใจว่ามีจริงหรือไม่ แต่คนไทยก็เชื่อว่านรกและสวรรค์มีจริงนะ” พ่อบอก

“คนไทยเชื่อเรื่องการบวชด้วยค่ะ ผู้ชายที่บวชเป็นพระจะได้บุญมาก พ่อแม่พี่น้องและญาติๆ ก็ได้บุญด้วย เมื่อตายก็จะไปเกิดบนสวรรค์” ฉันอธิบายเพิ่ม

"ตอบได้เก่งอย่างนี้ เรียนมาจากคุณย่าแน่เลยใช่ไหม" แม่พูดแล้วอธิบายเพิ่มว่า "นอกจากนรกและสวรรค์แล้วคนไทย ยังเชื่อเรื่องผีและเทวดาด้วย บ้านทุกหลังจะมีเทวดา หรือ เรียกว่า **พระภูมิเจ้าที่** คุ่มครองอยู่ คนไทยมักจะกราบไหว้ พระภูมิเจ้าที่ บางบ้านก็สร้างศาลพระภูมิก็มี ส่วนชาวนามี ความเชื่อว่าจะต้องทำพิธีบวงสรวงเทวดาประจำต้นข้าว หรือ เรียกว่าพระแม่โพสพ เพื่อให้ท่านช่วยให้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ในพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยก็มีความเชื่อต่างๆ ซ่อนอยู่ เช่น คนไทยนิยมแต่งงานในเดือนที่เป็นเลขคู่ เพราะ เชื่อว่าจะได้อยู่คู่กันไปตลอดชีวิต และเมื่อถึงเวลาทำบุญใส่ บาตรสำหรับเจ้าบ่าวและเจ้าสาวในวันแต่งงาน ถ้าใครจับ ส่วนบนของทัพพีตักข้าวขณะที่ใส่บาตรก็จะมีอำนาจมากกว่า อีกคนหนึ่ง "

"ในงานแต่งงานของพ่อกับแม่ใครจับส่วนบนของทัพพีคะ" นวลสงสัย

"พ่อจำไม่ได้แล้วลูก แต่น่าจะเป็นแม่นะ คุณสิ ส่งให้พ่อไป ซื้อหนังสือพิมพ์ก็ได้ ส่งให้ลูกทำความสะอาดบ้านก็ได้ มี อำนาจมากจริงๆ"

"พ่อย่าพูดเล่นอย่างนี้สิ ข้าวต้มโกสสุกแล้ว ใครอยาก กินต้องช่วยแม่จัดโต๊ะอาหารนะ"

ฉันและนวลรีบกวาดบ้านให้เสร็จแล้วมาจัดโต๊ะอาหาร ฉันไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ความเชื่อของคนไทยเป็นจริง หรือไม่ แต่นั่นทราบแล้วว่าผู้มีอำนาจในการดูแลครอบครัว เกิดขึ้นจากการจับส่วนบนของทัพพีตอนตักบาตรในงาน แต่งงานจริงๆ

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
สุดสัปดาห์	/sùt sàp da:/ สุด-สั-ดา	weekend วันเสาร์-อาทิตย์
หนังสือพิมพ์	/nǎŋ sǎm: phim/ หนังสือ-พิมพ์	newspaper หนังสือที่นำเสนอข่าว
ยาเสพติด	/ja: sè:p tít/ ยา-เสป-ติด	drug สิ่งที่เสพแล้วให้โทษต่อร่างกาย
เวรกรรม	/we:n kam/ เวน-ก่า	fateful ผลที่จะได้รับหลังจากการกระทำ
กรรม	/kam/ ก่า	fate การกระทำที่ได้กำหนดไว้แล้ว
ความเชื่อ	/khwam chûa/ ความ-เชื่อ	belief การยอมรับอันเกิดในจิตสำนึก ของมนุษย์
ชั่ว	/chûa/ ชั่ว	bad ไม่ดี
พื้นฐาน	/phûn thǎ:n/ พื้น-ถาน	basic สิ่งที่เป็นหลักเบื้องต้น
นรก	/na rôk/ นะ-รอก	hell โลกสำหรับผู้ตายแล้วและทำสิ่งไม่ดี
พระภูมิเจ้าที่	/phrá phu:m câw thî:/ พระ-พุม-เจ้า-ที่	household god เทวดาประจำบ้าน

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ศาลพระภูมิ	/sǎ:n phrá phu:m/ सान-พระ-พุม	shrine of the household god เรือนของเทวดาประจำบ้าน
ทัพพี	/tháp phi:/ ทับ-พี	ladle เครื่องตักข้าวและแกง
อำนาจ	/ʔam ná:t/ อำ-นาจ	power อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้อง ยอมทำตาม
พิสูจน์	/phǐ sù:t/ พี-สุต	prove แสดงให้เห็นจริง

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. กรรมหมายถึงอะไร

๒. กรรมมีกี่ชนิด อะไรบ้าง

๓. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการบวชอย่างไร

๔. ทำไมคนไทยต้องสร้างศาลพระภูมิไว้หน้าบ้าน

๕. คนที่จับส่วนบนของทัพพีตักข้าวสำหรับใส่บาตรในวันแต่งงานจะเป็นอย่างไร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น : ให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรรมดี หรือกรรมชั่ว

๑ เหตุการณ์พร้อมทั้งสรุปว่าเหตุการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับกรรมดีหรือ กรรมชั่วอย่างไร

บทอ่าน

ความเชื่อในชีวิต

"แม่คะ หนูจัดโต๊ะเสร็จแล้วคะ มีอะไรให้หนูช่วยอีกไหมคะ"
ถ้าฉันช่วยแม่ทำงานให้เสร็จเร็วๆ ฉันจะได้กินอาหารเช้าเร็วๆ

แม่ให้ฉันช่วยตักข้าวต้มใส่ถ้วยสำหรับทุกคนส่วนแม่จะยก
ถาดข้าวต้มเอง เพราะข้าวต้มยังร้อนๆ ถ้าถือไม่ระวัง ก็อาจเกิด
อันตรายได้

ระหว่างที่ฉันและแม่กำลังช่วยกันยกถาดข้าวต้มและ
เครื่องปรุงมาวางไว้ที่โต๊ะกินข้าว เสียงกระทบกันของช้อนส้อม
พร้อมกับเสียงร้องเพลงจากนักร้องขวัญใจวัยรุ่นก็ดังขึ้น ฉัน
หัวเราะเบาๆ เพราะไม่คิดว่าน้องสาวตัวเล็กจะร้องเพลงวัยรุ่นได้
และยังใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารมาประกอบจังหวะอีก

"หิวแล้วใช่ไหมหนูล" แม่ถามพร้อมทั้งยกถ้วยข้าวต้มมาวาง
ไว้ตรงหน้านวลเป็นคนแรก

"หิวมากที่สุดเลยคะ"

"ถ้าหิวแล้วกินก่อนได้เลยนะ แต่อย่าเคาะช้อนส้อมเล่นอีก
นะลูก" แม่ตักเตือน

"ทำไมถึงห้ามเคาะช้อนส้อมเล่นด้วยคะแม่ หนูว่าเสียงของ
มันก็เพราะที่เคาะใช้แทนเครื่องดนตรีได้เลยนะคะ"

"คนโบราณเขาเชื่อว่ามันไม่ดี หนูลองถามพ่อดูสิว่ามันไม่ใช่อะไร นั่นไง พ่อเดินมานานแล้ว"

พ่อเดินมาที่โต๊ะอาหารหลังจากนำหนังสือพิมพ์ที่อ่านเสร็จแล้วไปวางไว้บนโต๊ะรับแขก

"พ่อเดินตามกลิ่นข้าวต้มมาเลยนะ หอมจริงๆ ต้องอร่อยเป็นพิเศษแน่ๆ แล้วกำลังคุยเรื่องอะไรกันอยู่ล่ะ" พ่อถามพร้อมกับนั่งลงที่โต๊ะกินข้าว

"เราคุยกันเรื่องการเคาะช้อนส้อมเวลากินข้าวค่ะ แม่บอกว่ามันไม่ดี หนูเลยอยากรู้ว่ามันไม่ใช่อะไรค่ะ" นวลพูด พร้อมทั้งยกถ้วยข้าวต้มมาให้พ่อ

"คนไทยเชื่อว่าการเคาะช้อนส้อมเล่นขณะที่ทานข้าวเป็นการเรียกผี บางคนก็บอกว่าการเคาะช้อนส้อมทำให้พระแม่โพสพโกรธนะลูก"

นวลหน้าซีดหลังจากที่พ่อพูดจบ ยกมือไหว้และพูดกับตัวเองว่า "หนูจะไม่ทำอีกแล้วค่ะ คุณผีไม่ต้องมานะคะหนูไม่ทราบจริงๆ"

นั้นและพ่อแม่ต่างรู้สึกขบขันในท่าทางของนวล

"แม่คิดว่าผีคงได้ยินไม่ชัดหรือกว่าใครเรียกเพราะหนูเคาะเสียงไม่ดังเท่าไร และยังร้องเพลงกลบเสียงเคาะตามจังหวะอีก แต่แม้ว่าการเคาะช้อนส้อมหรือถ้วยจานขณะรับประทานอาหารเป็นการกระทำที่ไม่สุภาพและเสียมารยาท"

"คนโบราณคิดความเชื่อนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นอุบายเพื่อบอกว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำและเป็นการสอนมารยาทด้วย นอกจากความเชื่อเรื่องการเคาะช้อนส้อมแล้วยังมีความเชื่ออื่นๆ อีก เช่น คนไทยเชื่อว่า ห้ามร้องเพลงเวลาทำกับข้าวในครัวเพราะจะได้สามีแก่"

"และห้ามนอนกินข้าวด้วยนะลูกเพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดเป็นงู" แม่พูดเสริม

"และเวลาไปบ้านเรือนไทยก็ห้ามเหยียบธรณีประตู หรือที่กั้นตึ๊ดๆ ระหว่างห้องตรงประตูเพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา"

“ห้ามนั่งขวางทางบันไดหรือประตูด้วยนะลูกเพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดความทุกข์ในครอบครัว ห้ามนอนเวลาพระอาทิตย์ตกดินด้วยนะลูกเพราะเชื่อว่าผีจะมาหลอก”

“โอ้โฮ ความเชื่อแต่ละข้อน่ากลัวทั้งนั้นเลยนะคะ”

“ลูกลองคิดดู ความเชื่อที่แม่บอกไปเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติทั้งนั้น คนไทยโบราณต้องการสอนให้ลูกหลานปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจึงเกิดความเชื่อเหล่านี้ขึ้นมา เช่น ถ้าลูกร้องเพลงเวลาทำกับข้าว น้ำลายของลูกก็จะไปปนเปื้อนกับอาหารทำให้อาหารไม่สะอาดจริงไหม และถ้าเอาแต่ร้องเพลง ก็จะทำให้ทำกับข้าวไม่เสร็จ คนรอกินข้าวก็ต้องรอนานหิว”

“จริงด้วยคะ คนโบราณนั้นฉลาดจริงๆ นะคะ หนูขอเดาว่าถ้านอนกินข้าวอาจทำให้ติดคอและย่อยอาหารไม่ดีทำให้เราปวดท้องได้ค่ะ”

“ถูกต้องแล้วลูก นอนกินอาหารทำให้ตกอาหารเข้าปาก ไม่สะดวกอาหารอาจหกเลอะเทอะได้”

“การเหยียบธรณีประตูอาจเกิดอันตรายได้ถ้าเรายืนบนนั้น ส่วนการนั่งขวางบันไดอาจเกิดอันตรายและยังไปขวางทางให้คนอื่นที่ต้องการขึ้นลงบันไดด้วยนะ”

“โอ้โฮ คนสมัยโบราณนี้ช่างคิดจริงๆ นะคะ ตอนแรกหนูคิดว่าความเชื่อเป็นเรื่องงมงาย และไม่สามารถอธิบายได้ แต่ความเชื่อของคนไทยเป็นความเชื่อที่มีเหตุผลและใช้สอนมารยาทที่ควรทำและไม่ควรทำได้ด้วย คนไทยนี้เก่งจริงๆ”

“คุยกันมานานจนข้าวต้มเย็นหมดแล้ว มากินข้าวต้มกันเถอะ”

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โบราณ	/bo: ra:n/ โบ-ราน	ancient เก่าแก่
เชื่อ	/chui:ai/ เชื่อ	believe ไวใจได้
หน้าซีด	/nâ: sî:t/ น่า-ซีด	pale มีสีหน้าไม่สดใส
ชาติหน้า	/châ:t nâ:/ ชาติ-น่า	future life ชีวิตในโลกหน้า
สุภาพ	/sù phâ:p/ สุ-พาบ	polite ประพฤติตัวเรียบร้อย
มารยาท	/ma: rá jâ:t/ มา-ระ-ยาด	etiquette กิริยาวาจาที่เรียบร้อย
อุบาย	/ʔù ba:j/ อุ-บาย	trick แผนการที่คิดขึ้น
ธรณีประตู	/tho: ra ni: prâ tu:/ ทอ-ระ-นี-ประ-ตุ	threshold บริเวณไม่รองรับกรอบล่างของประตู

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ปฏิบัติ	/pà tì bàt/ ปะ-ติ-บัต	act ประพฤติตัว
งมงาย	ŋom ŋa:j/ งม-งาย	be credulous เชื่อโดยไม่มีเหตุผล
อธิบาย	/ʔà thī baij/ อะ-ที-บาย	explain พูดหรือแสดงให้เห็นเข้าใจ

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. มีข้อห้ามใดบ้างในระหว่างรับประทานอาหาร

๒. อะไรเป็นอุปายในการการห้ามร้องเพลงเวลาทำกับข้าว

๓. ทำไมคนไทยจึงห้ามเหยียบธรณีประตู

๔. ทำไมคนไทยจึงห้ามนอนเวลาพระอาทิตย์ตกดิน

๕. ความเชื่อต่างๆของคนไทยมีประโยชน์อย่างไร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

หัวข้อ	คนไทย	คนต่างประเทศ
ความเชื่อเรื่องกรรม		
ความเชื่อในพิธีกรรม		
ความเชื่อในวิถีชีวิต		

สรุปความรู้

สรุปความรู้ที่ได้จากบทเรียน แล้วเขียนผังภาพความคิด

โครงสร้างประโยค

“ถ้าเราทำดีเราก็จะได้สิ่งดี ๆ ตอบแทน”

Structure

ถ้า clause (condition) ก็(จะ) clause (consequence)

Explanation

A conditional sentence consists of an adverbial clause which specifies a condition and a main clause which explain a consequence. ถ้า...ก็... is used as a conditional adverbial marker.

Example

- ถ้าเราตั้งใจเรียนหนังสือ ก็จะสอบผ่าน
- ถ้าเราลอกข้อสอบ ก็จะถูกปรับให้สอบตก

“ฉันและพ่อแม่ต่างรู้สึกขอบคุณในทำทางของนวล”

Structure

participants ต่าง verb ..

Explanation

ต่าง is used in reciprocal situations in which two participants do something individually.

Example

- พ่อและแม่ต่างรักลูกเท่ากันทุกคน
- นักเรียนต่างตั้งใจเรียนวิชาภาษาไทย

สรุปความรู้

จงกากบาทคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. เวนกรรมไม่ได้หมายถึงสิ่งใด

ก. การกระทำ

ข. ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์

ค. ความเชื่อพื้นฐานของคนไทย

ง. ความเชื่อเรื่องหนึ่งในพระพุทธศาสนา

๒. ข้อใดไม่ใช่กรรมดี

ก. คนร้ายค้ายาบ้า

ข. คุณป้าทำบุญตักบาตร

ค. นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสือ

ง. น้องเก็บกระป๋องพลาสติกคืนเจ้าของ

๓. “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” หมายความว่าอย่างไร

ก. คนไทยไม่ชอบความชั่ว

ข. ทำงานมากก็ได้เงินมาก

ค. คนไทยสามารถซื้อความดีได้

ง. ทำอย่างไรก็ได้ผลตอบแทนอย่างนั้น

๔. ข้อใดไม่ใช่ผลของการทำกรรมดี

ก. จะได้บุญมาก

ข. จะได้ไปเกิดในนรก

ค. จะได้ไปเกิดบนสวรรค์

ง. จะมีความสุขสบายใจ

๕. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการบวชว่าอย่างไร

ก. ผู้ที่บวชเป็นพระจะตายเร็ว

ข. ผู้ที่บวชเป็นพระจะไม่มีพ่อแม่

ค. ผู้ที่บวชเป็นพระจะได้บุญมาก

ง. ผู้ที่บวชเป็นพระจะมีความสุข

๖. “พระภูมิเจ้าที่” คืออะไร

ก. เทวดาที่คุ้มครองวัด

ข. เทวดาที่คุ้มครองบ้าน

ค. เทวดาที่คุ้มครองแม่น้ำ

ง. เทวดาที่คุ้มครองต้นไม้

๗. ทำไมคนไทยนิยมแต่งงานในเดือนที่เป็นเลขคู่

ก. เพราะไม่มีเวลา

ข. เพราะไม่ว่างในเดือนอื่น

ค. เพราะคนไทยทำนาในเดือนที่เป็นเลขคี่

ง. เพราะเชื่อว่าจะได้อยู่คู่กันไปตลอดชีวิต

๘. คนไทยเชื่อเรื่องการจับทัพพิทักษ์ของเจ้าบ่าวเจ้าสาวขณะที่ใส่บาตรในวันแต่งงานว่าอย่างไร

ก. จับส่วนใดของทัพพิก็ได้

ข. ถ้าใครจับส่วนบนของทัพพิก็จะมีอำนาจมากกว่าอีกคนหนึ่ง

ค. ถ้าใครจับส่วนล่างของทัพพิก็จะมีอำนาจมากกว่าอีกคนหนึ่ง

ง. ถ้าใครจับส่วนบนของทัพพิก็จะมีอำนาจน้อยกว่าอีกคนหนึ่ง

๙. คนไทยมีความเชื่อเรื่องการเคาะช้อนส้อมเล่นขณะกินข้าวว่าอย่างไร

ก. จะทำให้ครูโกรธ

ข. จะทำให้ชาวนาโกรธ

ค. จะทำให้พ่อแม่โกรธ

ง. จะทำให้พระแม่โพสพโกรธ

๑๐. ความเชื่อเรื่องห้ามร้องเพลงเวลาทำกับข้าวมีอุบายว่าอย่างไร

ก. อาหารจะไม่อร่อย

ข. จะกินอาหารไม่หมด

ค. อาหารจะไม่สะอาด

ง. จะทำอาหารเสร็จเร็ว

๑๑. ทำไมคนไทยจึงสอนลูกหลานว่า “ห้ามนอนกินข้าว”

ก. เพราะเชื่อว่าจะมีงูมาที่บ้าน	ข. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดเป็นงู
ค. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดในนรก	ง. เพราะเชื่อว่าชาติหน้าจะเกิดเป็นหมู

๑๒. ทำไมเวลาไปบ้านเรือนไทยจึงห้ามเหยียบธรณีประตู

ก. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของพระ	ข. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของสัตว์เลื้อย
ค. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเทวดา	ง. เพราะเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของเจ้าของบ้าน

๑๓. คนไทยมีความเชื่อเรื่องห้ามนอนเวลาพระอาทิตย์ตกดินว่าอย่างไร

ก. ผีจะมาหลอก	ข. พ่อแม่จะโกรธ
ค. การบ้านจะไม่เสร็จ	ง. เพื่อนจะไม่เล่นด้วย

๑๔. ทำไมคนไทยจึงสอนลูกหลานว่า “ห้ามนั่งขวางทางบันไดหรือประตู”

ก. เพราะจะเรียนไม่เก่ง	ข. เพราะจะไม่มีเงิน
ค. เพราะพ่อแม่จะไม่รัก	ง. เพราะจะเกิดความทุกข์ในครอบครัว

๑๕. ความเชื่อของคนไทยมีประโยชน์อย่างไร

ก. เพื่อสอนมารยาท	ข. เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น
ค. เพื่อใช้เป็นอุบายเพื่อบอกว่าอะไรควรทำ	ง. ถูกทุกข้อ

ความบันเทิงวิถีชีวิตไทยในอดีต

ระดมสมอง

เขียนแสดงความคิดเห็นและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับความบันเทิง

ฉันรู้อะไรเกี่ยวกับความบันเทิงของคนไทย	ฉันอยากรู้อะไรเกี่ยวกับความบันเทิงของคนไทย

บทอ่าน

ไปเที่ยวงานวันพ่อ

วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งตรงกับวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี รัฐบาลกำหนดให้วันนี้เป็นวันพ่อแห่งชาติ และเป็นวันหยุดด้วย ฉันและนวลเอา พวงมาลัยไปกราบพ่อแต่เช้า พ่อบอกว่าถ้าลูกเป็นเด็กดีของพ่อแม่ และตั้งใจเรียนหนังสือ พ่อก็จะดีใจและมีความสุขมาก

พ่อบอกว่าในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีงานเฉลิมฉลอง บริเวณถนนราชดำเนิน และบริเวณสนามหลวงทุกปี โดยมีไฟประดับถนนสวยงาม

"น่าจะสนุกจังเลยค่ะพ่อ"

"ลูกๆอยากไปดูไหมล่ะ เดี่ยวพ่อจะพาไป พ่อได้ข่าวว่า ปีนี้เขาจัดงานเฉลิมฉลองยิ่งใหญ่มากกว่าทุกปีเลยนะ"

ฉันตื่นเต้นมากที่จะได้ไปดูงานเฉลิมฉลองในวันพ่อแห่งชาติ เราออกจากบ้านเวลา ๖ โมงเย็นเพราะท้องฟ้าในฤดูหนาวมืดเร็วกว่าปกติ "ไม่ต้องรอจนตึกก็สามารถเห็นไฟที่ประดับไว้สวยงามได้ ถนนราชดำเนินที่เราขับรถผ่านสว่างด้วยแสงไฟกระพริบหลากหลายสีเหมือนกับตอนกลางวัน บริเวณสี่แยกไฟแดงจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประดับอยู่และมีข้อความเขียนว่า "ทรงพระเจริญ" อยู่ด้วยทุกสี่แยก แสดงให้เห็นถึงความรักของประชาชนที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คุณพ่อขับรถผ่านถนนราชดำเนิน มาจอดข้างๆ วัดพระแก้ว

"สนามหลวงอยู่ตรงนั้น เป็นสถานที่จัดงานวันพ่อแห่งชาติที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เราต้องเดินไกลหน่อยนะ ลูกเดินไหวใช่ไหม" แม่ถาม

"สบายมากค่ะ" เพราะฉันจะได้ดูวัดพระแก้วตอนกลางคืนที่ประดับไฟอย่างสวยงามด้วย ฉันคิดในใจ

ครอบครัวของเราเดินมาถึงหน้าเวทีใหญ่ เมื่อถึงเวลา ๒ ทุ่ม จะมีคนสำคัญของประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรี มาเป็นตัวแทนจุดเทียนถวายพระพรและร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี แต่ตอนนี้ยังไม่ถึงเวลา พ่อจึงพาคณะเดินเล่นในบริเวณจัดงานก่อน "ไม่ไกลจากเวทีใหญ่ มีเวทีเล็กๆ แต่มีคนดูจนแน่นและมีเสียงเฮดังออกมาเป็นระยะ

"ลูกอยากไปดูไหมล่ะว่าเขาทำอะไร" แม่ถาม

ฉันคิดว่าแม่คงรู้คำตอบของฉันอยู่แล้ว จึงรีบพาคณะและนวล ตรงไปที่เวทีเล็กๆ นั้นทันที บนเวทีมีชายสองคนกำลังต่อสู้กันโดยการชก ต่อย และเตะ

"อ้อ เขากำลังชกมวยไทยอยู่" พ่อบอก

"มวยไทยแตกต่างจากมวยสากลอย่างไรคะ" นวลสงสัย

“มวยไทยสามารถใช้วัยวะทุกส่วนของร่างกายเป็นอาวุธ ไม่เหมือนมวยสากลที่ใช้ได้เฉพาะมือชกเท่านั้น ในสมัยก่อนคนไทยฝึกมวยไทยเพื่อป้องกันตัว และยังเป็นการละเล่นของคนไทยด้วย คนไทยมีการละเล่นมากมายเพื่อความสนุกสนานและยังได้ฝึกซ้อมฝีมือด้วยนะ พ่อเห็นว่าตรงนั้นมีการละเล่นอีกประเภทหนึ่งลูกอยากไปดูไหม”

เสียงระฆังบอกหมดเวลาพอดี พวกเราเลยเดินจากเวทีมวยไปอีกเวทีหนึ่งที่มีคนดูจนแน่นเหมือนกัน การละเล่นนี้มีผู้เล่นสองคนเหมือนมวยแต่ทั้งสองคนถือดาบไว้ในมือ กำลังรำอย่างสวยงามไปพร้อมกับกวัดแกว่งดาบ

“การละเล่นนี้เรียกว่าดาบสองมือ เป็นการละเล่นแบบต่อสู้ อีกชนิดหนึ่ง แต่ใช้ดาบเป็นอาวุธด้วย ตอนนี้อยู่กำลังไหว้ครูอยู่ ดูท่าทางของเขาสิ สวยไหม อีกไม่นานเขาก็จะเริ่มต่อสู้กันแล้วนะ” พ่อบอก

ไม่นานผู้เล่นก็เริ่มต่อสู้จริงๆ ฉันเห็นท่าทางของผู้เล่นแล้ว ดูเหมือนกำลังต่อสู้อยู่จริง ในขณะที่ผู้เล่นคนหนึ่งทำดาบหลุดจากมือ ฉันได้ยินเสียงผู้ชมร้องเฮเสียงดัง บางคนก็กรี๊ดร้อง เพราะผู้เล่นที่ตนเองเชียร์อยู่กำลังจะแพ้

เมื่อการแสดงดาบสองมือจบลง พ่อพาเราไปดูการละเล่นอีกชนิดหนึ่งพ่อบอกว่าการละเล่นนี้ไม่เหมือนกับมวยไทยและดาบสองมือเพราะไม่ได้เล่นเพื่อการต่อสู้แต่เล่นเพื่อความสนุกสนาน ฉันเห็นผู้ชาย ๕ คนกำลังใช้เท้าเตะลูกหวายคล้าย

ลูกบอลขนาดเล็กให้สูงขึ้น เพื่อให้ลูกหวายเข้าไปในบ่วงตาข่ายที่แขวนสูงจากพื้น

“การละเล่นนี้เรียกว่าตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อลอดบ่วงไม่เหมือนการแข่งขันตะกร้อทั่วไป เพราะไม่ได้เล่นเพื่อแพ้ชนะ แต่เล่นเพื่อความสนุกสนาน คนดูก็จะเชียร์ว่าเมื่อไหร่ผู้เล่นจะเตะลูกตะกร้อเข้าบ่วง ถ้าผู้เล่นทำได้คนดูก็จะเฮเสียงดัง” แม่บอก

เสียงเฮดังขึ้นมาตั้งแต่แม่ยังพูดไม่จบ ฉันมองขึ้นไปบนบ่วง เห็นลูกตะกร้ออยู่ในบ่วงแล้ว ฉันตบมือให้ผู้เล่นด้วย

“สนุกใช่ไหม การละเล่นของคนไทยมีขึ้นนอกจากเพื่อความสนุกสนาน และฝึกซ้อมฝีมือแล้ว คนไทยยังมีการละเล่นต่างๆ เพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วย เช่น หลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว คนไทยก็จะจัดการละเล่นขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองที่ตนเองได้ผลผลิตดี”

“การละเล่นของคนไทยคล้ายเหรียญได้จริงๆ นะคะ” นวลบอก

เมื่อใกล้ ๒ ทุ่มครอบครัวของเราเดินไปบริเวณหน้าเวทีใหญ่ เพื่อร่วมพิธีจุดเทียนเฉลิมพระชนมพรรษา ในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่งฉันรู้สึกภูมิใจมากที่ได้ร่วมพิธีนี้ หลังจากพิธีจุดเทียนเสร็จมีการจุดพลุด้านหลังวัดพระแก้วสวยงามมาก พ่อบอกว่ายังมีการละเล่นและมหรสพต่างๆ แสดงจนถึงเช้าแต่พรุ่งนี้ฉันและนวลต้องไปโรงเรียนแต่เช้า พ่อและแม่จึงบอกให้เรารีบกลับ ฉันมีความสุขมากที่ได้มาเที่ยวงานวันพ่อแห่งชาติในปีนี้ และจะขออนุญาตพ่อกับแม่มาเที่ยวทุกปี

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
รัฐบาล	/rát tha ba:n/ รัต-ทะ-บาน	government องค์กรปกครองประเทศ
พวงมาลัย	/phuɑŋ ma: laj/ พวง-มา-ไล	garland ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง
เฉลิมฉลอง	/cha lɔ̃:m cha lɔ̃:ŋ/ ชะ-เหลิม-ชะ-หลอง	celebrate ยินดีในโอกาสสำคัญ
พระบรมฉายาลักษณ์	/phrá bo: rom ma chá: ja: lák/ พระ-บอ-รม-มะ-ฉา-ยา-ลัก	photo of the king รูปถ่ายของพระเจ้าอยู่หัว
เวที	/we: thi:/ เว-ที	stage ที่ที่ยกขึ้นให้สูงเพื่อเป็นที่แสดง
นายกรัฐมนตรี	/na jók rát tha mon tri:/ นา-ยก-รัต-ทะ-มน-ตรี	prime minister ผู้ที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล
ถวายพระพร	/tha wǎ:j phrá pho:n/ ทะ-หว่าย-พระ-พอน	congratulate อวยพรแก่พระเจ้าอยู่หัว
เพลงสรรเสริญพระบารมี	/phle:ŋ sǎn sɔ̃:n phrá ba: ra mi:/ เพลง-สัน-เสน-พระ-บา-ระ-มี	the king anthem เพลงสำหรับพระเจ้าอยู่หัว
ชก	/chók/ ชก	punch ใช้หมัดทำร้าย
ต่อย	/tɔ̃:j/ ต่อย	biff เอาของแข็งหรือของหนักทุบ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
มวยไทย	/muaj thaj/ มวย-ไท	Thai boxing กีฬาที่มีกติกาขอมให้คู่ชกใช้ เท้าคอก และเข่าได้
อาวุธ	/ʔa: wùt/ อา-วุด	weapon สิ่งของที่ใช้ทำร้าย
การละเล่น	/ka:n lá lè:n/ การ-ละ-เล่น	play การแสดงเพื่อความสนุกสนาน
ฝีมือ	/fí: mu:/ ฝี่-มือ	skill มีความเชี่ยวชาญ
ดาบ	/dà:p/ ดาบ	sword มีดยาวปลายแหลม ใช้สำหรับ เป็นอาวุธ
ตะกร้อลอดบ่วง	/tâ krô: lō:t bûang/ ตะ-กร้อ-ลอด-บ่วง	ta kraw กีฬาที่เตะลูกกลมสานด้วย หวายเป็นตาๆ
เครียด	/khríat/ เครียด	serious วุ่นวายใจ
พลุ	/phlù/ พลุ	fireworks ดอกไม้ไฟเพลิง มีเสียงดังเมื่อจุด
มหรสพ	/mâ hǔi: rá sòp/ มะ-หอ-ระ-สพ	entertainment การแสดงหรือการละเล่นต่างๆ

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. การละเล่นของคนไทยมีขึ้นเพื่ออะไร

๒. การละเล่นที่ต่อสู้กันโดยการ ชก ต่อย และเตะ คือการละเล่นอะไร

๓. การละเล่นที่ต่อสู้กันโดยใช้อาวุธมีดยาวปลายแหลมเรียกว่าอะไร

๔. การละเล่นที่เตะลูกหวายขึ้นบนอากาศให้เข้าบ่วงเรียกว่าการละเล่นอะไร

๕. การละเล่นของคนไทยมักจัดขึ้นในโอกาสใด

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น : ให้นักเรียนจับกลุ่มกันค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการละเล่นมวยไทย ดาบสองมือ และตะกร้อลอดบ่วง แล้วรายงานหน้าชั้นเรียน

บทอ่าน

ไปเที่ยวงานวันเด็ก

วันนี้เป็นวันเด็กแห่งชาติที่ฉันรอคอยมานานแล้วเพราะวันนี้เด็กๆ อย่างฉันจะได้รับความสนใจและความสำคัญเป็นพิเศษ คุณครูบอกว่าที่เราจัดให้มีวันเด็กแห่งชาติเพราะเด็กคืออนาคตของชาติ อนาคตของประเทศจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนอย่างพวกเรา

ทางโรงเรียนจะมีกิจกรรมสนุกๆ และการแสดงของนักเรียนทุกชั้นปีมากมายตลอดทั้งวันเลยทีเดียว ช่วงเช้าพ่อแม่พาฉันและน้องสาวไปเที่ยวที่รัฐสภา พ่อบอกว่าที่นี่คือสถานที่ทำงานของรัฐบาลของประเทศ ฉันรู้สึกประทับใจกับความสวยงามของสถานที่ ฉันกับน้องยังได้นั่งเก้าอี้นายกรัฐมนตรีด้วย ฉันแทบจะไม่อยากลงจากเก้าอี้เลย กลับถึงบ้านตอนบ่ายๆ พ่อกับแม่จะพาฉันไปงานของโรงเรียน ปีนี้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมพิเศษ มีเวทีการแสดงใหญ่ตรงกลางสนามกีฬา และมีการออกซุ้มมหรสพถึงสี่ซุ้มด้วยกัน ฉันสงสัยว่าทำไมพี่ๆ นักแสดงที่อยู่ข้างในซุ้มถึงแต่งตัวไม่เหมือนกันในแต่ซุ้ม จึงถามคุณแม่

คุณแม่ตอบว่า "ซุ้มที่ลูกเห็นแต่ละซุ้มนี่คือตัวแทนของภาคทั้งสี่ภาคของเมืองไทยของเรา ซุ้มที่เรายืนอยู่ตรงนี้คือซุ้มของภาคเหนือไงล่ะ" พอคุณแม่พูดจบ พิชิกรประจำซุ้มก็ประกาศออกลำโพงเสียงดังว่า การแสดงพื้นเมืองของภาคเหนือกำลังจะเริ่มขึ้น ฉะนั้นและครอบครัวรีบเข้าไปจองที่นั่งแถวหน้า นักแสดงยกกลองใบใหญ่มาตั้งไว้ตรงกลางเวที แล้วไข่มุ่ยและอ้วยวะส่วนอื่นๆ ของร่างกายติดกลองเป็นจังหวะเร้าใจ

"น่าตื่นเต้นจังเลยคะคุณแม่"

"ใช่แล้วลูก นอกจากการรำฟ้อนแล้วภาคเหนือยังมีการแสดงติดกลองสะบัดชัยแบบนี้ไงล่ะลูก" แม่บอกขณะเดินไปที่ซุ้มที่อยู่ติดกัน กลิ่นหอมของอาหารทำให้ฉันรีบเดินเข้าไปใกล้ ซุ้มนี้คนเยอะน่าดู ส่วนใหญ่เป็นเด็กๆ กำลังรุมล้อมพิชิกรชายคนหนึ่งที่กำลังถือหุ่นอะไรสักอย่าง เป็นแผ่นบางๆ ติดอยู่บนไม้ หุ่นนั้นสามารถขยับแขน ขาและปากได้ พิชิกรคนนั้นพูดสำเนียงแปลกๆ สอเส้นกับเด็กๆ เหล่านั้นซึ่งกำลังหัวเราะอย่างสนุกสนาน

"นั่นคือตัวอะไรคะคุณแม่" ฉันรู้สึกสนใจหุ่นตัวสีดำมีลายฉลุอย่างสวยงาม เคลื่อนไหวพลี้อยู่บนมือของพิชิกร

"นี่เรียกว่าตัวหนังตะลุง เป็นหุ่นเชิดทำมาจากหนังวัวควาย เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งของภาคใต้ เดี่ยวจะมีการแสดงหนังตะลุงแล้วนะ ไปนั่งรอดูตรงนั้นกันเถอะ"

เวทีหนึ่งตะลุงไม่เหมือนเวทีของภาคเหนือ ไม่มีฉากวาดเป็นรูป หรือตกแต่งสวยงาม มีเพียงผ้าขาวผืนใหญ่ซึ่งอยู่ เรายืนบนเสื่อผืนใหญ่สำหรับผู้ชมตรงหน้าเวทีสักครู่หนึ่ง ไฟบริเวณหน้าเวทีก็ดับลง มีเสียงดนตรีดังขึ้น พิธีกรชายคนที่อยู่หน้าซุ้มก็เดินเข้ามาด้านหน้าเวทีพร้อมกับเหล่าเด็กๆ ที่ตามหลังกรกัน เข้ามานั่งดูหุ่นหนึ่งตะลุง พิธีกรเชิดหุ่นหนึ่งตะลุงขึ้น แล้วพากย์เสียงให้ตัวหุ่นทำหน้าที่เป็นพิธีกรเอง หุ่นหนึ่งตะลุงกล่าวต้อนรับผู้ชม หนึ่งตะลุงจบแล้ว ไฟสว่างขึ้น

ฉันและน้องเริ่มหิวจึงเดินไปที่ซุ้มต่อไปที่ดูมีอาหารน่ารับประทานเป็นที่สุด มีทั้งส้มตำ ไก่ย่าง และลาบหมู เราซื้อไก่ย่างมาทานกันคนละไม้พร้อมกับดูการแสดงโปงลาง การแสดงนี้มีเพื่อนๆ ของฉันร่วมแสดงด้วย

ฉันคิดว่าเพื่อนๆ ของฉันก็มีความสามารถด้านการแสดงเหมือนกันนะ เต็มเก่งกันทุกคนเลย เรายืนดูกันเพลินๆ พอดีคุณครูสอนวิชานาฏศิลป์ของฉันเดินมาพอดี ฉันสวัสดีคุณครูและแนะนำให้คุณพ่อคุณแม่รู้จัก คุณแม่กล่าวชมการแสดงที่สวยงามทั้งท่ารำและเครื่องแต่งกาย คุณครูยิ้มขอบคุณคุณแม่ของฉันและเล่าให้ฟังว่าเธอเป็นคนฝึกสอนการแสดงชุดนี้เอง การแสดงชุดนี้เป็นศิลปะพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งใช้แคน และโปงลางเป็นเครื่องดนตรี การแสดงจบลงเมื่อครูอธิบายเสร็จพอดี เธอจึงขอไปดูแลนักแสดงตัวน้อยของเธอด้านหลังเวที

เรานั่งทานไก่ย่างอีกคนละไม้ ขณะนั้นเองฉันก็เห็นธิดาเพื่อนร่วมชั้นของฉันเดินมาทักทาย ฉันชมธิดาที่รำได้อย่างสวยงามในการแสดงเมื่อสักครู่นี้ ธิดาบอกว่ายังมีการแสดงโขนของภาคกลางซึ่งหาดูยากมากอยู่ที่ซุ้มติดกันนี้และชวนพวกเราทั้งหมดไปดูกัน เรามาถึงเมื่อการแสดงกำลังจะเริ่มพอดี เครื่องแต่งกายของตัวละครสวยงามน่าประทับใจและมีสีแตกต่างตามลักษณะของตัวละคร ผู้ที่แสดงเป็นยักษ์และลิงสวมหัวโขนทำให้การแสดงเหมือนจริง มีวงดนตรีไทยปี่พาทย์เล่นประกอบการแสดงจนจบ

“การแสดงสนุกและสวยงามจังเลยนะคะ”

“ใช่แล้วลูก คนไทยมีศิลปะที่สวยงามอยู่ทุกภาคในประเทศไทยเลยนะจ๊ะ ถ้าหนูสังเกตดีๆ นะ ศิลปะพื้นบ้านเหล่านั้นเป็นสิ่งสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยในท้องถิ่นต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะเรามีวิถีชีวิตอย่างไร เราก็แสดงออกมาอย่างที่เรเห็นและปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเราไงล่ะลูก” แม่บอก

“เข้าใจแล้วค่ะ คนไทยเราเนี่ยมีความคิดสร้างสรรค์และศิลปะในหัวใจจริงๆ นะคะ หนูเริ่มอยากจะรำไทยเป็นแล้วล่ะค่ะ จะได้แต่งตัวสวยๆ แล้วก็ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้วยดีไหมคะแม่”

คุณพ่อคุณแม่หัวเราะพร้อมกันและพยักหน้า

คำศัพท์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
เยาวชน	/jaw wa chon/ เยา-วะ-ชน	youth วัยรุ่น
รัฐสภา	/rát tha sà pha:/ รัด-ทะ-สะ-พา	parliament สภาที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ
พื้นเมือง	/phú:n muang/ พื้น-เมือง	native เฉพาะถิ่น
กลองสะบัดชัย	/klɔ:ŋ sa bət chaj/ กลอง-สะ-บัด-ไช	northern drum play การแสดงตีกลองของภาคเหนือ
พิธีกร	/phǐ thi: kɔ:n/ พี-ที-กอน	master of ceremonies ผู้ดำเนินการในพิธี
สำเนียง	/sǎm niang/ สำ-เนียง	accent เสียงที่ต่างกันไปตามท้องถิ่น
หนังตะลุง	/nǎŋ tà lɔŋ/ หนัง-ตะ-ลุง	shadow show การแสดงที่ใช้หนังสลักเป็น รูปภาพเล็กๆ เชิดในจอ
โปงลาง	/po:ŋ la:ŋ/ โปง-ลาง	northeastern folk music การแสดงดนตรีของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ
นาฏศิลป์	/nâ:t tà sǐn/ นาต-ตะ-สิน	dancing art การฟ้อนรำ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
แคน	/kʰɛːn/ แคน	reed mouth organ in northeastern Thailand เครื่องดนตรีทางถิ่นอีสาน
โขน	/kʰǝːn/ โขน	Thai classic masked play การแสดงละครรำ เล่นเฉพาะเรื่อง รามเกียรติ์
ปี่พาทย์	/pìː phâːt/ ปี่-พาด	Thai orchestra วงดนตรีไทย
ความคิดสร้างสรรค์	/kʰwaːm khít sǎːŋ sǎn/ ความ-คิด-สร้างสรรค์	creativity การสร้างความคิดใหม่ๆ
อนุรักษ์	/ʔǎ nǔ rák/ อะ-นุ-รักษ์	conserve รักษาให้คงเดิม
วัฒนธรรม	/wát thá ná thaːm/ วัด-ทะ-นะ-ท่า	culture วิถีชีวิตของหมู่คณะ

คำถามชวนคิด

จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. การแสดงกลองสะบัดชัยเป็นของภาคใดของไทย

๒. การแสดงหนังตะลุงใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง

๓. การแสดงที่ใช้แคนและโปงลางเป็นเครื่องดนตรีเป็นของภาคใดของไทย

๔. นักแสดงโขนที่แสดงเป็นยักษ์และลิงต้องใส่อะไรเพื่อให้แสดงเหมือนจริง

๕. วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงโขนเรียกว่าวงดนตรีอะไร

กิจกรรมเสริม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

หัวข้อ	คนไทย	คนต่างประเทศ
สาเหตุของการแสดงมหรสพ		
อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง		
มหรสพที่สำคัญ		

สรุปความรู้

สรุปความรู้ที่ได้จากบทเรียน แล้วเขียนผังภาพความคิด

การใช้ภาษา

“ในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง ฉันรู้สึกภูมิใจมากที่ได้ร่วมพิธีนี้”

Structure

ในฐานะที่ clause (cause) clause (consequence)
clause (consequence) **ในฐานะที่** clause (cause)

Explanation

A logical sentence consists of an adverbial clause with a logical connector **ในฐานะที่** and the consequence clause.

Example

- **ในฐานะที่**ทำผิดกฎหมาย คุณต้องถูกตำรวจจับ
- เธอต้องเป็นหัวหน้าห้อง **ในฐานะที่**เธอเรียนเก่ง

“ฉันกับน้องยังได้นั่งเก้าอี้นายกรัฐมนตรีด้วย ฉันแทบจะ**ไม่อยากลงจากเก้าอี้เลย”**

Structure

subject **modal of speculation** **แทบจะ** verb ..

Explanation

Modals of speculation express degrees of certainty. **แทบจะ** describes a fact or situation that is impossible from the speaker's point of view.

Example

- นวล**แทบจะ**ไม่เชื่อว่าเธอสอบได้ที่หนึ่ง
- แม่**แทบจะ**เป็นลมเมื่อรู้ว่าพ่อถูกรถชน

สรุปความรู้

จงกากบาทคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการจัดการละเล่น

ก. เพื่อฝึกซ้อมฝีมือ

ข. เพื่อแสดงความรัก

ค. เพื่อความสนุกสนาน

ง. เพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

๒. การละเล่นที่ต่อสู้กันโดยการชก ต่อย และเตะคือการละเล่นอะไร

ก. มวยวัด

ข. มวยจีน

ค. มวยไทย

ง. มวยสากล

๓. อาวุธที่ใช้ในการเล่นดาบสองมือมีลักษณะอย่างไร

ก. มีดยาวสีดำ

ข. มีดสั้นสีขาว

ค. มีดสั้นปลายแหลม

ง. มีดยาวปลายแหลม

๔. การรำก่อนเริ่มต่อสู้ของผู้เล่นดาบสองมือเรียกว่าอะไร

ก. ไหว้ผี

ข. ไหว้ครู

ค. ไหว้พระ

ง. ไหว้พ่อแม่

๕. ตะกร้อลอดบ่วงมีวิธีเล่นอย่างไร

ก. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายไปหาผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่ง

ข. ผู้เล่นใช้มือโยนลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนสูงจากพื้น

ค. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนสูงจากพื้น

ง. ผู้เล่นใช้เท้าเตะลูกหวายให้เข้าบ่วงที่แขวนข้างหน้าผู้เล่น

๖. ข้อใดเป็นการละเล่นเพื่อฝึกซ้อมการใช้อาวุธ

ก. มวยไทย

ข. ดาบสองมือ

ค. มวยสากล

ง. ตะกร้อลอดบ่วง

๗. ข้อใดเป็นมหรสพของภาคเหนือ

ก. โขน

ข. โปงลาง

ค. หนังตะลุง

ง. กลองสะบัดชัย

๘. มหรสพที่ใช้หุ่นหนังสัตว์เชิดด้านหลังผ้าสีขาวเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคเหนือ

ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๙. หนังตะลุงทำมาจากหนังสัตว์ชนิดใด

ก. หนังงู

ข. หนังแกะ

ค. หนังช้าง

ง. หนังวัวควาย

๑๐. โขนเป็นมหรสพของภาคใด

ก. ภาคใต้

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคเหนือ

ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑๑. ทำไมเครื่องแต่งกายของผู้แสดงโขนจึงมีสีแตกต่างกัน

ก. เพื่อความสวยงาม	ข. เพื่อให้มองเห็นได้ง่าย
ค. เพื่อให้ตัวละครแสดงได้ดี	ง. เพื่อบอกลักษณะของตัวละคร

๑๒. วงดนตรีไทยที่เล่นประกอบการแสดงโขนเรียกว่าอะไร

ก. แคน	ข. ปี่ยาว
ค. ปี่พาทย์	ง. โปงลาง

๑๓. ซออู้เป็นเครื่องดนตรีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เล่นโดยการเป่า

ก. แคน	ข. ปี่พาทย์
ค. กลองยาว	ง. กลองสะบัดชัย

๑๔. นักแสดงโขนที่แสดงเป็นอะไรต้องใส่หัวโขนเพื่อให้แสดงเหมือนจริง

ก. เสื้อผ้า	ข. รองเท้า
ค. หัวโขน	ง. หน้ากาก

๑๕. คนไทยมีวิธีอนุรักษ์วัฒนธรรมและมรดกไทยอย่างไร

ก. ดมมรดกไทย	ข. จัดการแสดงมรดกไทย
ค. เรียนรู้ไทยและดนตรีไทย	ง. ถูกทุกข้อ

เฉลย

บทที่ ๑

๑. ง	๕. ง
๒. ง	๑๐. ก
๓. ข	๑๑. ข
๔. ก	๑๒. ง
๕. ง	๑๓. ข
๖. ก	๑๔. ก
๗. ก	๑๕. ง
๘. ก	

บทที่ ๒

๑. ง	๕. ง
๒. ง	๑๐. ง
๓. ง	๑๑. ก
๔. ข	๑๒. ก
๕. ง	๑๓. ก
๖. ก	๑๔. ง
๗. ก	๑๕. ก
๘. ง	

บทที่ ๓

๑. ก	๕. ก
๒. ก	๑๐. ก
๓. ก	๑๑. ก
๔. ง	๑๒. ก
๕. ก	๑๓. ข
๖. ง	๑๔. ก
๗. ง	๑๕. ก
๘. ง	

บทที่ ๔

๑. ข	๕. ง
๒. ก	๑๐. ก
๓. ง	๑๑. ข
๔. ข	๑๒. ก
๕. ก	๑๓. ก
๖. ข	๑๔. ง
๗. ง	๑๕. ง
๘. ข	

บทที่ ๕

๑. ข	๕. ง
๒. ก	๑๐. ข
๓. ง	๑๑. ง
๔. ข	๑๒. ก
๕. ก	๑๓. ก
๖. ข	๑๔. ก
๗. ง	๑๕. ง
๘. ก	

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์
ของชาติ. (2538). *น้ำกับชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการเอกลักษณ์
ของชาติ สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี.
- ฉีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. (2526). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว.(2548). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 22*. กรุงเทพฯ.
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ, ชิน อยู่ดี; และสิริวัฒน์ คำวันสา. (2521). *อีสานคดี*. กรุงเทพฯ:
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐานัน (2549). *พิธีกรรมและความเชื่อท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- ต้นข้าว ปาณินท์ และคนอื่นๆ. (2548). *คติความเชื่อและระบบสังคมซึ่งสัมพันธ์กับเรือน
และการอยู่*. กรุงเทพฯ: สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไตรรัตน์ พิพัฒน์โกศล (ม.ป.ป.). *ไชนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- นิตยา วิจารณ์ันท์ (2551). *การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญ สำหรับผู้เรียนชาว
ต่างประเทศ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงศ์พันธุ์ ทินมิตร. (2534). *ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือ
ทองหล่อ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
ถ่ายเอกสาร.

- พระชัยสร สมบุญมาก (สมบุญโณ). (2549). *การพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการ
ถ่ายทอดภูมิปัญญาล้านนา: กลองสะบัดชัย*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษา
ผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี จุก และคนอื่นๆ. (2530). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ*. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ตราโมท. (2540). *การละเล่นของไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท มติชน จำกัด
(มหาชน).
- สมทรง บุญญฤทธิ์. (2544). *วิธีทำบุญฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2528). *ประเพณีการบวชนวประหัต*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). (2501). *วัฒนธรรมเบื้องต้น*. พระนคร :
ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____ (2510). *ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน*. พระนคร : บรรณาการ.
- _____ (2539). *ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- _____ (2546). *ประเพณีเบ็ดเตล็ด*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- อุดม หนูทอง. (2529). *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 10*. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์การพิมพ์.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวณัฐวดี สภาพรต
วันเดือนปีเกิด	26 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2525
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	325 ซอยลาดพร้าว 64 แขวง 2 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10310
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูสอนภาษาไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนานาชาตินี้วา ซอยโพธิ์แก้ว 3 แขวง 9 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (คณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ) จากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
พ.ศ. 2549	ค.บ. เกียรตินิยมอันดับ 1 (วิชาเอกภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2553	ศศ.ม. (สาขาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ